

I

(Seadusandlikud aktid)

OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS 2013/755/EL,

25. november 2013,

ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta

(ÜMTde assotsieerimise otsus)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 203,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesolev otsus asendab nõukogu otsuse 2001/822/EÜ, ⁽¹⁾ mis kehtib 31. detsembrini 2013. Vastavalt otsuse 2001/822/EÜ artiklile 62 kehtestab nõukogu Euroopa Liidu toimimise lepingu („Eli toimimise leping”) artiklites 198–202 esitatud põhimõtete hilisemaks kohaldamiseks vajalikud sätted.
- (2) Nõukogu esitas 22. detsembri 2009. aasta järeldestes Eli suhete kohta ülemeremaade ja -territooriumidega (ÜMTdega) komisjonile üleskutse teha 2012. aasta juuliks seadusandlik ettepanek ülemeremaade ja -territooriumide

assotsieerimise otsuse läbivaatamiseks. Nõukogu kiitis heaks komisjoni ettepaneku rajada Eli ja ÜMTde tulevane partnerlus kolmele sambale: 1) konkurentsivõime edendamine, 2) vastupanuvõime parandamine ja haavatavuse vähendamine ning 3) ÜMTde ja teiste partnerite ning naaberpiirkondade vahelise koostöö ja integratsiooni süvendamine.

- (3) Komisjon viis läbi avaliku konsultatsiooni, mis kestis 2008. aasta juunist oktoobrini, ja esitas ettepaneku uue assotsieerimisotsuse põhisuundade kohta. Konsulteerimise tulemuste kokkuvõtte esitati komisjoni 6. novembri 2009. aasta teatises „Eli ning ülemeremaade ja -territooriumide vahelise uue partnerluse põhijooned”.

- (4) Eli toimimise lepingu ja teiseste õigusaktide üldsätteid ei kohaldata ÜMTde suhtes automaatselt, välja arvatud mõned sätted, mille puhul see on sõnaselgelt sätestatud. Kuigi ÜMTd ei kuulu kolmandate riikide hulka, ei moodusta need ka osa ühtsest turust ning peavad kaubanduse valdkonnas täitma kolmandatele riikidele pandud kohustusi, eelkõige päritolureegleid, tervishoiu- ja taimetervisenorme ning kaitsemeetmeid.

- (5) ÜMTde jätkusuutliku arengu toetamiseks tuleks Eli ja ÜMTde vahelist erisuhet edasi arendada ning asendada tavapärase arengukoostööalane lähenemisviis vastastikuse partnerlusega. Eli ja ÜMTde vaheline solidaarsus peaks põhinema ka nende ainulaadsel suhtel ja tõsiasi, et kuulutakse samasse Euroopa perre.

- (6) Kodanikuühiskonna panust ÜMTde arengusse saab suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide tugevdamise kaudu kõikides koostöövaldkondades.

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

- (7) Kuigi igas geograafilises piirkonnas on osalejate ja liidu õiguse suhe erinev, peaks ÜMTde ja nende naabrite vaheline koostöö lähtuma kõigi osapoolte huvidest, võttes arvesse ÜMTde geograafilist asukohta ning keskendudes eelkõige ühist huvi pakkuvatele valdkondadele ning liidu väärtuste ja standardite edendamisele. Lisaks võiksid ÜMTd oma piirkondades toimida piirkondlike keskuste või tippkeskustena.
- (8) Euroopa Liit peaks toetama ÜMT poliitikat ja strateegiaid vastastikust huvi pakkuvates valdkondades ÜMT vajaduste, võimaluste ning valikute alusel.
- (9) Assotsieerimise eesmärk peaks olema bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamine, taastamine ja säästev kasutamine, kuna need on säästva arengu oluline eeltingimus.
- (10) ÜMTde maismaa ja mere bioloogiline mitmekesisus on suur. Kliimamuutused võiksid mõjutada ÜMTde looduskeskkonda ja ohustavad nende säästvat arengut. Meetmete võtmine bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamise, suurõnnetuste ohu vähendamise, loodusvarade säästva kasutamise ja jätkusuutliku energia valdkonnas võimaldaks ÜMTdel kohaneda kliimamuutuste mõjuga ja seda leevendada.
- (11) Liidu ja ÜMTde vahelistes suhetes tuleks arvesse võtta, et ÜMTd võivad mängida olulist rolli mitmepoolsete keskkonnakokkulepete kohaselt võetud liidu kohustuste täitmisel.
- (12) Selleks et suurendada ÜMTde majanduse vastupanuvõimet välistele vapustustele, tuleb ÜMTdel aidata vähendada sõltuvust fossiilkütustest, et vähendada nende mõjutatavust kütusele juurdepääsust ja hindade kõikumisest.
- (13) Liit võiks aidata suurendada ÜMTde vastupidavust suurõnnetuste suhtes ning toetada nende meetmeid selles valdkonnas.
- (14) ÜMTde geograafiline kaugus kahjustab nende konkurentsivõimet, mistõttu tuleb parandada juurdepääsuvõimalusi.
- (15) Liit ja ÜMTd tunnustavad hariduse ja kutseõppe tähtsust ÜMTde säästvat arengut võimaldava tegurina.
- (16) ÜMTde majanduslik ja sotsiaalne areng peaksid teineteist toetama, et tugevdada ÜMTde konkurentsivõimet ning täita eelkõige kaitsetute elanikkonnariihmade ja puuetega isikute sotsiaalse heaolu ja kaasatuse eesmärgid. Seepärast peaks ELi ja ÜMTde vaheline koostöö hõlmama ka teabe ja heade tavade vahetamist muu hulgas oskuste arendamise ja sotsiaalkaitse valdkonnas, samuti puuetega inimeste õiguste edendamist, lähtudes ÜRO puuetega isikute õiguste konventsioonist. Lisaks peaks liidu ja ÜMTde assotsieerimine aitama edendada inimväärset tööd ja sotsiaalse dialoogi häid tavasid, aga ka tööõiguse põhireeglite järgimist, võrdseid võimalusi, mittediskrimineerimist ja juurdepääsu nii ÜMTdes kui ka piirkondades, kus nad asuvad.
- (17) Turism võiks olla üks valdkond liidu ja ÜMTde vahelises koostöös. Eesmärgiks on toetada ÜMT ametiasutuste pingutusi, et saada kohalikust, piirkondlikust ja rahvusvahelisest turismist maksimaalset kasu ning suurendada liidust ja muudest allikatest erafinantsvoogusid ÜMTdes turismi arendamiseks. Erilist tähelepanu tuleks pöörata vajadusele integreerida turism rahva ühiskondlikku, kultuuri- ja majandusellu ning keskkonnanahoiule.
- (18) ÜMTde majandust ja elanike tervist võivad kahjustada nakkushaigused, näiteks denguepalavik Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikides ning chikungunya viirus India ookeani piirkonna riikides. Epideemiad vähendavad ÜMTde rahvastiku tootlikkust ja tõenäoliselt mõjuvad kahjulikult ka turismile, mis on paljude ÜMTde majanduse alustala. Võttes arvesse, et ÜMTdesse reisib palju turiste ja mujalt pärit töötajaid, võivad ÜMTsid ohustada sissetoodud nakkushaigused, ning vastupidi, kuna ÜMTdest reisib tagasi suur hulk inimesi, võib see põhjustada nakkushaiguste levikut Euroopas. Seetõttu on eriti oluline tagada turismi ohutus selliste ÜMTde puhul, kelle majanduse jätkusuutlikkus sõltub suurel määral turismist.
- (19) Liidu ja ÜMTde assotsieerimise puhul tuleks võtta arvesse ja säilitada ÜMTde kultuurilist mitmekesisust ja identiteeti.
- (20) Liit tunnistab, et partnerlust ÜMTdega tuleb elavdada hea valitsemistava ning organiseeritud kuritegevuse vastase ning inimkaubanduse-, terrorismi- ja korrupsioonivastase võitluse valdkonnas.

- (21) Liidu ja ÜMTde vaheline kaubandus ning kaubandusalane koostöö peaks aitama saavutada säästva majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengu eesmärke.
- (22) Üleilmsed muutused, mis kajastuvad jätkuvas kaubanduse liberaliseerimise protsessis, mõjutavad suurel määral liitu, mis on ÜMTde peamine kaubanduspartner, ÜMTde AKV riikidest naabreid ja teisi majanduspartnereid.
- (23) ÜMTd on saarepiirkonnad, mille keskkond on kergesti mõjutatav ja vajab piisavat kaitset muu hulgas jäätmeäitluse valdkonnas. Seoses radioaktiivsete jäätmetega pakuvad sellist kaitset Euratomi asutamislepingu artikkel 198 ja sellest tulenevad teisesed õigusaktid, välja arvatud Gröönimaa puhul, mille suhtes Euratomi asutamisleping ei kehti. Muid jäätmeid silmas pidades tuleks täpsustada, millised liidu eeskirjad ÜMTdes kehtima hakkavad.
- (24) Käesoleva otsusega tuleks suurendada päritolureeglite paindlikkust, muu hulgas nähes ette uusi päritolu kumulatsiooni võimalusi. Kumulatsioon peaks hõlmama mitte ainult ÜMTsid ja majanduspartnerluse lepingutes osalevaid riike, vaid teatud tingimustel ka tooteid, mis pärinevad riikidest, kelle suhtes liit kohaldab vabakaubanduslepingut, ning teatavatel tingimustel ka selliseid tooteid, mis pääsevad liitu tollimaksu- ja kvoodivabalt liidu üldise soodustuste süsteemi raames⁽¹⁾. Need tingimused on vajalikud, et vältida kaubandussätete eiramist ja tagada kumulatsioonireeglite nõuetekohane täitmine.
- (25) ÜMTde asjaomaste ettevõtjate ja ametkondade huvides tuleks ajakohastada menetlusi, mille alusel tõendatakse pärinemist ÜMTdest. Seetõttu tuleks ajakohastada ka liidu ja ÜMTde vahelist halduskoostööd käsitlevaid sätteid.
- (26) Ette tuleks näha halduskoostöö meetodid ning sätestada võimalus pettuse, eeskirjade eiramise, toodete päritolu käsitlevate reeglite süstemaatilise täitmatajätmise ja halduskoostöö puudumise puhul ajutiselt peatada kõigi või teatavate ÜMTst pärit toodete suhtes kehtestatud sooduskord. Ette tuleks näha ka piisavalt üksikasjalikud kaitse- ja järelevalvemeetmed. See annaks ÜMTdele, liidu pädevatele asutustele ning ettevõtjatele võimaluse kasutada selgeid ja läbipaistvaid eeskirju ja menetlusi. Lisaks on ühistes huvides tagada, et menetlusi ja korda, mille alusel ÜMTde kaupu saab ekspordida liitu tollimaksu- ja kvoodivabalt, rakendatakse nõuetekohaselt.
- (27) Võttes arvesse üleilmse teenuskaubanduse ja asutamise õiguse arengut ning vajadust ÜMTd sellesse integreerida, tuleb toetada teenusteturu arengut ja investeerimisvõimalusi, parandades ÜMTde teenuste ja neist lähtuvate investeeringute pääsu liidu turule. Sellega seoses peaks liit kõiki enamsoodustusrežiimi klausleid kasutades ÜMTdele võimaldama sama soodsat kohtlemist kui soodsaim mis tahes teisele kaubanduspartnerile võimaldatud kohtlemine, jättes ÜMTdele siiski võimaluse paindlikult kujundada oma kaubandussuhteid, nähes ette, et ÜMTd võimaldavad liidule sellist kohtlemist, mis vastab kohtlemisele, mida ÜMTd võimaldavad muudele suurtele kaubanduspartneritele.
- (28) Intellektuaalomandiõigused on tähtis innovatsiooni ergutamise tegur ning majandusliku ja sotsiaalse arengu edendamise vahend. Nende abil kaitstakse intellektuaalset loomingut ja see on kasulik ka riikidele. Intellektuaalomandiõiguste kaitse ja jõustamine aitab edendada kaubandust, majanduskasvu ja välisinvesteeringuid ning võidelda võltsitud toodete põhjustatud tervise- ja turvalisuseohtudega. ÜMTdele on kasulik intellektuaalomandiõiguste poliitika välja töötada eelkõige bioloogilise mitmekesisuse säilitamise ja tehnoloogia arengu valdkonnas.
- (29) Sanitaar- ja fütosanitaarmed ning kaubanduse ees seisvad tehnilised takistused võivad avaldada mõju kaubandusele ja nõuavad koostöö tegemist. Kaubandus ja kaubandusega seotud koostöö peaks hõlmama ka konkurentsipoliitikat ja intellektuaalomandiõigusi, mis on olulised kaubandusest saadava tulu õiglaseks jaotamiseks.
- (30) Selleks et ÜMTd saaksid parimatel tingimustel osaleda liidu siseturul ning piirkondlikul, allpiirkondlikul ja rahvusvahelisel turul, tuleb arendada ÜMTde suutlikkust asjakohastes valdkondades. Nii näiteks tuleb arendada inimressurse ja oskusi ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid, mitmekesistada majandussektoreid ja rakendada investeerimiskliimat parandavat asjakohast õigusraamistikku.
- (31) Liit ja ÜMTd peaksid tegema koostööd finantsteenuste valdkonnas, et muuta finantssüsteem turvalisemaks, usaldusväärsemaks ja läbipaistvamaks ning seega toetada ülemaailmset finantsstabiilsust ja jätkusuutlikku majanduskasvu. Jõupingutused selles valdkonnas tuleks suunata rahvusvaheliselt kokku lepitud standardite kasutuselevõtmisele ja ÜMTde õigusaktide ühtlustamisele liidu finantsteenuste õigustikuga. Piisavat tähelepanu tuleks pöörata ÜMTde ametiasutuste haldussuutlikkuse tugevdamisele, sealhulgas järelevalve valdkonnas.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 978/2012 üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 732/2008 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 303, 31.10.2012, lk 1).

- (32) ÜMTdele antav finantsabi peaks põhinema ühtsetel, läbi-paistvatel ja tõhusatel kriteeriumidel ning arvesse tuleks võtta ka ÜMTde vajadusi ja saavutusi. Kriteeriumid peaksid arvesse võtma elanike arvu, sisemajanduse kogu-produkti taset, eelmistest Euroopa Arengufondidest eral-datud summasid ja ÜMTde geograafilisest eraldatusest tulenevaid probleeme.
- (33) ÜMTde ametiasutuste juhtimissuutlikkuse tõhususe, liht-sustamise ja tunnustamise huvides tuleks ÜMTdele eral-datud rahalisi vahendeid hallata vastastikuse partnerluse alusel. Lisaks peaksid ÜMTde ametiasutused võtma eesmärgiks välja töötada ja rakendada sellist poliitikat, mis vastab poolte vahel kokku lepitud koostööstrateegia-tele.
- (34) Rahalise abi andmise korraga peaks peavastutus 11. EAFi programmitöö ja rakendamise alase koostöö eest olema delegeeritud eelkõige ÜMTdele. Koostööd peaks tegema valdavalt kooskõlas ÜMTde õigusnormidega ning see peaks tugevdama toetust programmis ette nähtud toimin-gute järelevalvele, hindamisele ja auditeerimisele. Programmitöö ja rakendamise protsessi käigus tuleks arvesse võtta ÜMTde piiratud haldus- ja inimressurse. Lisaks tuleb selgelt sõnastada, et ÜMTdel on õigus rahas-tamisele erinevatest rahastamisallikatest.
- (35) ÜMTd võivad osaleda Euroopa territoriaalse koostöö rühmitustes (ETKR), järgides Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1082/2006 (1) sätteid. Seetõttu võib ÜMTde puhul piirkondlik koostöö seisneda nende osalemises Euroopa territoriaalse koostöö rühmituses, mis toimub vastavalt korrale, mida kohaldatakse ÜMTga seotud liikmesriigi suhtes. Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse liikmeks olevad ÜMTd võivad saada piirkond-likku rahastamist.
- (36) Selleks et võtta arvesse tehnoloogia arengut ja tollialastes õigusaktides tehtud muudatusi, tuleks komisjonile anda ka pädevus vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 290 võtta vastu õigusakte, millega muudetakse VI lisa liiteid. Eriti oluline on, et komisjon peaks ettevalmistustöö käigus vajalikke konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste doku-mentide õigeaegse ning nõuetekohase edastamise nõuko-gule.
- (37) Käesolev otsus peaks andma komisjonile võimaluse leida uuenduslikke, järjekindlaid ja erinevatest olukordadest lähtuvaid lahendusi, võttes arvesse eespool nimetatud tegureid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

ESIMENE OSA

ÜLEMEREMAAD JA -TERRITOORIUMIDE EUROOPA LIIDUGA ASSOTSIEERIMIST KÄSITLEVAD ÜLDSÄTTED

1. Peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Eesmärk

1. Käesoleva otsusega kehtestatakse ülemeremaade ja -terri-tooriumide (edaspidi „ÜMTd“) assotsieerimine Euroopa Liiduga (edaspidi „liit“), mis on ELi toimimise lepingu artiklil 198 põhinev partnerlus, et toetada ÜMTde jätkusuutlikku arengut ja edendada ELi väärtusi ja standardeid kogu maailmas.

2. Assotsieerimises osalevad partnerid on liit, ÜMTd ja liik-mesriigid, kellega ÜMTd on seotud (edaspidi „seotud liikmesrii-gid“).

Artikkel 2

Territoriaalne kohaldatavus

Assotsieerimist kohaldatakse kõikide ELi toimimise lepingu II lisa loetletud ÜMTde suhtes.

Artikkel 3

Eesmärgid, põhimõtted ja väärtused

1. Liidu ja ÜMTde assotsieerimine põhineb ÜMTde, seotud liikmesriikide ja liidu ühistel eesmärkidel.

2. Assotsieerimisega taotletakse ELi toimimise lepingu artiklis 199 sätestatud üldeesmärkide täitmist, parandades ÜMTde konkurentsivõimet, tugevdades nende vastupanuvõimet, vähen-dades nende majanduslikku ja keskkonnaalast haavatavust ja edendades nende koostööd teiste partneritega.

3. Nende eesmärkide täitmiseks järgitakse assotsieerimisel vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabadustest kinnipi-damise, õigusriigi, hea valitsemistava ja jätkusuutliku arengu aluspõhimõtteid, mida tunnustavad nii ÜMTd kui ka seotud liikmesriigid.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

4. Käesolevas otsuses viidatud koostöövaldkondades ei diskrimineerita soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.

5. Partnerid tunnustavad üksteise õigust kehtestada oma säästva arengu poliitika ja prioriteedid, määrata kindlaks oma keskkonna- ja töötajate kaitse nõuded ning kehtestada ja muuta asjaomaseid õigusakte ja poliitikat kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud standardite ja kokkulepetega. Seejuures seavad nad eesmärgiks rangete keskkonna ja töötajate kaitse nõuete kehtestamise.

6. Käesoleva otsuse rakendamisel lähtuvad partnerid läbiipaistvuse, subsidiaarsuse ja tõhususe juhtpõhimõtetest ning jätkusuutliku arengu kolmest põhitahust – majandus- ja sotsiaalareng ning keskkonnakaitse.

Artikkel 4

Assotsieerimise juhtimine

Assotsieerimist juhivad komisjon ja ÜMT ametiasutused ning vajaduse korral ka ÜMTga seotud liikmesriik vastavalt nende institutsioonilisele, seaduslikule ja finantsilisele pädevusele.

Artikkel 5

Ühishuvid, vastastikune täiendavus ja prioriteedid

1. Assotsieerimine moodustab ühist huvi pakkuvates küsimustes peetava poliitilise dialoogi ja koostöö raamistiku.

2. Esmatähtsaks peetakse koostööd ühist huvi pakkuvates valdkondades, nagu näiteks:

- a) ÜMTde majanduse mitmekesistamine, sealhulgas nende edasine integreerimine maailma- ja piirkondliku majandusega;
- b) keskkonda säästva majanduskasvu edendamine;
- c) loodusvarade jätkusuutlik majandamine, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamine ja nende jätkusuutlik kasutamine;
- d) kliimamuutuste mõjuga kohanemine ja nende leevendamine;
- e) suurõnnetuste ohu vähendamine;

f) teaduse, innovatsiooni ja teaduskoostöö edendamine;

g) ÜMTde ning nende naabrite ja teiste partnerite vaheliste sotsiaalsete, kultuurialaste ja majandussidemete edendamine.

3. Ühist huvi pakkuvates valdkondades tehtava koostöö eesmärk on edendada ÜMTde võimet toimida iseseisvalt ning arendada nende suutlikkust töötada välja, rakendada ja kontrollida lõikes 2 osutatud strateegiaid ja poliitikat.

Artikkel 6

Assotsieerimisest teavitamine

1. Omavaheliste suhete tugevdamiseks teavitavad EL ja ÜMTd kodanikke assotsieerimisest, eelkõige edendades ÜMTde ja nende liidusiste partnerite ametiasutuste, teadusringkondade, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja ettevõtjate vahelisi sidemeid ja koostööd.

2. ÜMTd teevad jõupingutusi, et tugevdada ja edendada suhteid kogu liiduga. Liikmesriigid toetavad neid jõupingutusi.

Artikkel 7

Piirkondlik koostöö ja integratsioon ning koostöö teiste partneritega

1. Võttes arvesse käesoleva otsuse artiklit 3, on assotsieerimise eesmärk toetada ÜMTde osalemist asjaomastes rahvusvahelistes, piirkondlikes ja/või allpiirkondlikes koostööalgatustes ning ÜMTde piirkondlikku ja allpiirkondlikku integratsiooni vastavalt nende endi püüdlustele ning kooskõlas nende pädevate ametiasutuste kindlaks määratud eesmärkide ja prioriteetidega.

2. Sel eesmärgil ja võttes arvesse ÜMTde osalemist piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, võivad liit ja ÜMTd teiste partneritega vahetada teavet ja häid tavasid, teha nendega muud laadi tihedat koostööd ning koordineerida oma tegevust nendega, kui see on asjakohane vastavalt rahvusvahelistele lepingutele.

3. Assotsieerimisega toetatakse liidu ning ÜMTde ja teiste partnerite vahelist koostööd käesoleva otsuse teises ja kolmandas osas sätestatud koostöövaldkondades. Seda arvesse võttes on assotsieerimise eesmärk edendada ÜMTde koostööd ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimate piirkondadega, samuti Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide hulka kuuluvate ja AKV riikide hulka mittekuuluvate naaberriikidega. Selle eesmärgi saavutamiseks parandab liit ELi rahastamisvahenditest rahastatavate koostööprogrammide koordineerimist ja nendevahelist sünergiaid. Samuti püüab liit vajaduse korral assotsieerida ÜMTd dialoogiga, mida liit peab ÜMTde naaberriikidega, sõltumata sellest, kas tegemist on AKV riikidega või riikidega, mis ei ole AKV riigid, ning äärepoolseimate piirkondadega.

4. Toetus, mida antakse ÜMTde osalemiseks asjaomastes piirkondliku integratsiooni organisatsioonides, nähakse ette eelkõige järgmisele:

- a) nende asjakohaste piirkondlike organisatsioonide ja institutsioonide suutlikkuse suurendamine, mille liikmeteks on ÜMTd;
- b) piirkondlikud ja allpiirkondlikud algatused, nagu sektoripõhiste reformide poliitika eluviimine koostöövaldkondades, mis on kindlaks määratud käesoleva otsuse teises ja kolmandas osas;
- c) ÜMTde teadlikkuse suurendamine mõjust, mida piirkondlik integratsioon avaldab eri valdkondades;
- d) ÜMTde osalemine piirkondliku integratsiooni organisatsioonide raames piirkondlike turgude arendamises;
- e) ÜMTde ja nende naabrite vahelised piiriülesed investeeringud.

Artikkel 8

Osalemine Euroopa territoriaalse koostöö rühmitustes

Käesoleva otsuse artikli 7 lõigete 1–3 kohaldamisel tähendavad koostööalgatused või koostöö teised vormid samuti seda, et ÜMTde valitsusasutused, piirkondlikud- ja allpiirkondlikud organisatsioonid, kohalikud ametiasutused ning vajaduse korral ka teised avaliku ja erasektori asutused või institutsioonid (sealhulgas avalike teenuste osutajad) võivad osaleda Euroopa territoriaalse koostöö rühmituses, tehes seda vastavalt koostöö eeskirjadele ja eesmärkidele, mis on sätestatud käesoleva otsusega ning määrusega (EÜ) nr 1082/2006 ning vastavalt korrale, mida kohaldatakse ÜMTga seotud liikmesriigi suhtes.

Artikkel 9

Erirežiim

1. Assotsieerimisel võetakse arvesse, et ÜMTde majanduslik areng on ebahühtlane ja nad ei suuda tihti viisi ära kasutada kõiki artiklis 7 osutatud piirkondliku koostöö ja integratsiooni pakutavaid võimalusi.
2. Isoleeritud ÜMTde suhtes kehtestatakse erirežiim.
3. Selleks et isoleeritud ÜMTd saaksid ületada struktuurseid ja muid arengutakistusi, võetakse erirežiimi kehtestamisel, muu hulgas rahalise abi suuruse ja tingimuste kindlaksmääramisel, arvesse nende konkreetseid probleeme.
4. Isoleeritud ÜMTdena käsitatavate ÜMTde loetelu on esitatud I lisas.

2. Peat ü k k

Koostöös osalejad

Artikkel 10

Üldine lähenemisviis

1. Assotsieerimine rajaneb ÜMTde, seotud liikmesriikide, komisjoni ning vajaduse korral ka Euroopa Investeerimispannga vahelisel laiapõhjalisel dialoogil ja konsulteerimisel ühist huvi pakkuvates küsimustes.
2. Vajaduse korral peavad ÜMTd dialoogi ja konsulteerivad selliste asutuste ja organitega nagu:
 - a) pädevad kohalikud ja muud avaliku sektori asutused;
 - b) majandus- ja sotsiaalpartnerid;
 - c) muud asjakohased organid, kes esindavad kodanikuühiskonda, keskkonnapartnereid ja valitsusväliseid organisatsioone, ning meeste ja naiste võrdõiguslikkust edendavad organid.

Artikkel 11

Koostöös osalejad

1. ÜMTde poolt osalevad koostöös:
 - a) ÜMTde valitsusasutused;
 - b) ÜMTde kohalikud ametiasutused;
 - c) avalike teenuste osutajad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, nagu sotsiaal-, ettevõtlus-, tööandjate ja ametiühingute liidud ning kohalikud, riiklikud ja rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid;
 - d) piirkondlikud ja allpiirkondlikud organisatsioonid.
2. ÜMTdega seotud liikmesriigid teevad komisjonile lõike 1 punktides a ja b osutatud valitsusasutused ja kohalikud ametiasutused teatavaks kolme kuu jooksul pärast käesoleva otsuse jõustumist.

Artikkel 12

Valitsusväliste osalejate ülesanded

1. Valitsusvälised osalejad võivad osaleda koostööga seotud teabevahetuses ja konsulteerimises, eelkõige koostöö raames abi andmise ning projektide ja programmide ettevalmistamises ja rakendamises. Neile võib delegerida kohalikke arengualgatusi toetavate projektide ja programmide finantsjuhtimise volitusi.

2. Valitsusvälised osalejad, kellel on õigus osaleda projektide ja programmide eelarve detsentraliseeritud täitmises, määratakse kindlaks ÜMT ametiasutuste, komisjoni ja seotud liikmesriigi vahelise kokkuleppega, arvestades asjaomast valdkonda ning osalejate erioskusi ja tegevusala. Kindlaksmääramine toimub igas ÜMTs artiklis 10 osutatud laiapõhjalise dialoogi ja konsulteerimise käigus.

3. Assotsieerimise eesmärk on aidata ÜMTdel tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone, eelkõige nende asutamist ja arendamist, ning luua tingimused nende osalemiseks arengustrateegiatega ja -programmide kujundamises, rakendamises ja hindamises.

3. Peatük

Assotsieerimise institutsiooniline raamistik

Artikkel 13

Dialoogi juhtpõhimõtted

1. Liit, ÜMTd ja nendega seotud liikmesriigid peavad korrapäraselt dialoogi, mis on igakülgne ja poliitiline.

2. Dialoogi peetakse ranges kooskõlas liidu, ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide institutsioonilise, õigusliku ja finantspädevusega. Dialoog on paindlik: see võib olla ametlik või mitteametlik ning seda peetakse asjakohasel tasemel ja asjakohases vormis artiklis 14 osutatud dialoogifoorumite kaudu.

3. Dialoog võimaldab ÜMTdel täielikult osaleda assotsieerimise rakendamises.

4. Dialoog keskendub muu hulgas assotsieerimise eesmärkide täitmise seisukohalt olulistele ühist või üldist huvi pakkuvatele konkreetsetele poliitilistele küsimustele.

Artikkel 14

Assotsieerimisfoorumid

1. Assotsieerimisega luuakse järgmised dialoogifoorumid:

a) ÜMTde ametiasutuste, liikmesriikide ja komisjoni esindajad kohtuvad igal aastal ÜMTde ja ühenduse vahelisel dialoogifoorumil (edaspidi „ÜMT ja ELi foorum“). Vajaduse korral kaasatakse ÜMT ja ELi foorumile Euroopa Parlamendi liikmed ning Euroopa Investeeringuspanga ja äärepoolseimate piirkondade esindajad;

b) komisjon, ÜMTd ja nendega seotud liikmesriigid korraldavad korrapäraselt kolmepoolseid konsultatsioone. Neid konsultatsioone korraldatakse vähemalt neli korda aastas komisjoni algatusel või ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide taotlusel;

c) assotsieerimise rakendamiseks moodustatakse ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide ning komisjoni kokkuleppel nõuandvaid töörühmi, mille laad on käsitletavatest küsimustest. Need töörühmad võivad kokku kutsuda komisjoni, liikmesriigi või ÜMT taotlusel. Töörühmad täiendavad ÜMT ja ELi foorumi ja/või kolmepoolsetel konsultatsioonidel tehtavat tööd ning neis peetakse tehnilisi arutelusid küsimustes, mis on ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide jaoks eriti olulised.

2. Komisjon on ÜMTde ja ELi foorumi, kolmepoolsete konsultatsioonide ja töörühmade eesistuja ning tagab neile sekretariaaditeenuste osutamise.

TEINE OSA

ASSOTSIEERIMISE RAAMES SÄÄSTVA ARENGU EDENDAMISEKS TEHTAVA KOOSTÖÖ VALDKONNAD

1. Peatük

Keskonnaprobleemid, kliimamuutused ja suurõnnetuste ohu vähendamine

Artikkel 15

Üldised eesmärgid ja põhimõtted

Assotsieerimise raames võib teha koostööd keskkonna-, kliimamuutuste ja suurõnnetuste ohu vähendamise valdkonnas selleks, et:

a) toetada ÜMTde jõupingutusi töötada välja ja rakendada poliitikat, strateegiaid, tegevuskavasid ja meetmeid;

b) toetada ÜMTde jõupingutusi ühineda piirkondlike võrgustike ja algatustega;

c) edendada loodusvarade säästvat kasutamist ja ressursitõhusust ning katkestada seos majanduskasvu ja keskkonnaseisundi halvenemise vahel ning

d) toetada ÜMTde jõupingutusi toimida piirkondlike keskuste või tippkeskustena.

Artikkel 16

Bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säästev majandamine ja säilitamine

Assotsieerimise raames võib teha koostööd bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säästva majandamise ja säilitamise valdkonnas selleks, et:

- a) edendada uute mere- ja maismaakaitsealade loomist ja tõhustada nende majandamist, samuti selleks, et parandada olemasolevate kaitsealade majandamist;
- b) edendada mere- ja maismaaressursside säästvat majandamist eesmärgiga kaitsta liike (eelkõige ohustatud, haavatavaid ja haruldasi liike), nende elupaiku ning ökosüsteemide toimimist väljaspool kaitsealasid;
- c) tugevdada bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamist ja säästvat kasutamist:
 - i) lahendades ökosüsteemi üldisi probleeme, nagu kliimamuutused, säilitades toimivaid ja vastupidavaid ökosüsteeme ning edendades kliimamuutustega kohanemist ja nende leevendamisel keskkonda säästvat infrastruktuuri ja ökosüsteemidel põhinevaid lähenemisviise, mis paljudel juhtudel võimaldavad täita mitut eesmärki korraga;
 - ii) tugevdades kohalikul, piirkondlikul ja/või rahvusvahelisel tasandil suutlikkust sidusrühmade (avaliku sektori asutused, maaomanikud, erasektor, teadlased ja kodanikuühiskonna organisatsioonid) vahelise teabe-, teadmiste ja hea tava vahetuse kaudu;
 - iii) tugevdades kaitsealade ja muude alade looduskaitseprogramme ja nendega seotud tegevust;
 - iv) laiendades teadmistebaasi ning täiendades muu hulgas ökosüsteemi funktsioonide ja teenuste väärtuse mõõtmise alaseid teadmisi;
- d) edendada ja toetada piirkondlikku koostööd eesmärgiga lahendada probleeme, mis on seotud näiteks invasiivsete võõrliikide ja kliimamuutuste mõjuga;
- e) töötada välja ressursside tugevdamise mehhanismid, sealhulgas nähes ette tasu ökosüsteemi teenuste osutamise eest.

Artikkel 17

Metsa säästev majandamine

Assotsieerimise raames metsa säästva majandamise valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata metsa säilitamise ja säästva kasutamise edendamist (sealhulgas metsa rolli erosiooni ja kõrbestumise vältimisel), metsastamist ning puiduekspordi haldamist.

Artikkel 18

Rannikualade integreeritud majandamine

Assotsieerimise raames võib teha koostööd rannikualade integreeritud majandamise valdkonnas selleks, et:

- a) toetada jõupingutusi, mida ÜMTd teevad mere- ja rannikualade jätkusuutliku majandamise tõhustamiseks, töötades välja strateegilise ja tervikliku lähenemisviisi mere- ja rannikualade planeerimisele ja majandamisele;
- b) kasutada selliste majanduslike ja sotsiaalsete tegevusalade puhul nagu kalapüük ja vesiviljelus, turism, meretransport ja põllumajandus ära võimalused, mida mere- ja rannikualad pakuvad taastuenergia ja tooraine valdkonnas, võttes samal ajal arvesse kliimamuutuste ja inimtegevuse mõju.

Artikkel 19

Merendus

Assotsieerimise raames võib teha koostööd merenduse valdkonnas selleks, et:

- a) süvendada dialoogi valdkonnas ühist huvi pakkuvates küsimustes;
- b) edendada merendusteadmisi ja biotehnoloogiat ning ookeanienergiat, mereseiret, rannikualade majandamist ja ökosüsteemil põhinevat majandamist;
- c) edendada terviklikke lähenemisviise rahvusvahelisel tasandil.

Artikkel 20

Kalavarude säästev majandamine

1. Assotsieerimise raames kalavarude säästva majandamise valdkonnas tehtav koostöö rajaneb järgmistel põhimõtetel:

- a) kalavarude vastutustundlik majandamine ja vastutustundlikud püügitavad;
- b) hoidutakse meetmetest ja tegevusest, mis on vastuolus kalavarude säästva kasutamise põhimõtetega;

c) ilma et see piiraks liidu ja ÜMTde vaheliste kehtivate või tulevaste kahepoolsete kalandusalaste partnerluslepingute kohaldamist, peavad liit ja ÜMTd omavahel korrapäraselt nõu mere elusressursside kaitse ja majandamise küsimustes ning vahetavad asjakohaste artiklis 14 sätestatud dialoogiforumite kaudu teavet ressurside olukorra kohta.

2. Lõikes 1 osutatud valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata järgmist:

- a) hea tava, hea valitsemistava ja püügipiirkondade vastutustundliku majandamise aktiivne edendamine kalavarude kaitseks ja nende säästvaks majandamiseks; see hõlmab ka ühist huvi pakkuvaid kalavarusid ja kalavarusid, mida majandavad piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid;
- b) kalavarude kaitse alane dialoog ja koostöö muu hulgas ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapiüügi vastu võitlemisel piirkondlike kalavarusid majandavate organisatsioonidega ja nende organisatsioonide raames tehtava koostöö tõhustamine. Dialoog ja koostöö hõlmab kontrollija järelevalvekavasid ning stiimuleid ja kohustust pikemas perspektiivis tõhustada kalavarude ja rannikukeskkonna majandamist.

Artikkel 21

Säästev veemajandus

1. Liit ja ÜMTd võivad assotsieerimise raames säästva veemajanduse valdkonnas teha koostööd, mis hõlmab veepoliitikat ja institutsioonide väljaarendamist, veeressursside kaitset, olme-, tööstus- ja põllumajanduskasutuseks ette nähtud veevarustust maa- ja linnapiirkondades, veevarude loomist, jaotamist ja majandamist ning reovee käitlemist.

2. Veevarustuse ja kanalisatsiooni valdkonnas pööratakse erilist tähelepanu joogiveega varustamisele ja kanalisatsiooniteenustele piirkondades, kus need teenused ei ole piisavalt välja arendatud ning mis on loodusõnnetuste poolt eriti haavatavad, et aidata parandada rahvastiku tervislikku seisundit ja suurendada tootlikkust ning seega otseselt arendada inimressursse.

3. Koostöö tegemisel nendes valdkondades lähtutakse põhimõttest, et linna- ja maapiirkondades põhiliste vee- ja kanalisatsiooniteenuste laiendamine ei tohi kahjustada keskkonda.

Artikkel 22

Jäätmeäitlus

Assotsieerimise raames jäätmeäitluse valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata kõikides jäätmeäitlusega seotud toimingutes hea

keskkonnatava kasutamise edendamist, sealhulgas jäätmete hulga vähendamist, ringlussevõttu või teisi taaskasutamisprotsesse, nt jäätmete energiakasutust ja jäätmete kõrvaldamist.

Artikkel 23

Energia

Assotsieerimise raames säästva energia valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata:

- a) energia tootmist, energiajaotust ja juurdepääsu energiale, eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud säästva energia arendamist, edendamist, kasutamist ja salvestamist;
- b) energiapoliitikat ja -regulatsiooni, eelkõige poliitika ja eeskirjade väljatöötamist, et muuta energiatariifid taskukohaseks ja jätkusuutlikuks;
- c) energiatõhusust, eelkõige energiatõhususe standardite väljatöötamist ja rakendamist ning energiatõhususe meetmete rakendamist eri sektorites (tööstus, kaubandus, avalik sektor ja kodumajapidamised) ning nendega kaasnevaid haridus- ja teavitamismeetmeid;
- d) transporti, eelkõige keskkonda säästvamate ühiskondlike ja isiklikeks kasutamiseks mõeldud transpordivahendite (hübriid-, elekter- ja vesinikkütusega sõidukid, samuti autode ühiskasutuse ja jalgrattalaenukavade) arendamist, edendamist ja kasutamist;
- e) linnaplaneerimist ja -ehitust, eelkõige rangete keskkonnakvaliteedi standardite ning linnaplaneerimise ja -ehituse energiatõhususnõuete edendamist ja rakendamist, ning
- f) turismi, eelkõige ise end energiaga varustava (taastuvenergia-põhise) ja/või nn roheline turismi infrastruktuuri edendamist.

Artikkel 24

Kliimamuutused

Assotsieerimise raames kliimamuutuste valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on toetada ÜMTde algatusi, mis hõlmavad kliimamuutuste leevendamist ja kohanemist kliimamuutuste negatiivsete mõjudega, ning see võib hõlmata:

- a) kliimamuutustega kohanemiseks või kliimamuutuste negatiivsete mõjude leevendamiseks vajalike tõendite kogumist, peamiste riskide kindlakstegemist ning territoriaalsete, piirkondlike ja/või rahvusvaheliste meetmete ja kavade väljatöötamist;

- b) kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise eesmärkide hõlmamist avaliku sektori poliitikasse ja strateegiatesse;
- c) poliitika kujundamise ja rakendamise seisukohalt eriti oluliste statistiliste andmete ja näitajate väljatöötamist ja kindlaksmääramist ning
- d) ÜMTde piirkondlikus ja rahvusvahelises dialoogis osalemise toetamist, mis läbi tugevdatakse koostööd, sealhulgas teadmiste ja kogemuste vahetamist.

Artikkel 25

Suurõnnetuste ohu vähendamine

Assotsieerimise raames võib teha koostööd suurõnnetuste ohu vähendamise valdkonnas selleks, et:

- a) töötada välja või täiustada suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku süsteeme, sealhulgas infrastruktuure, ning suurõnnetuste tagajärgede leevendamiseks vajalikke ennustus- ja eelhoiatussüsteeme;
- b) teha põhjalikke uuringuid ÜMTsid ja ÜMTde piirkondi ähvardava suurõnnetuste ohu ning ÜMTdes ja ÜMTde piirkondades olemas oleva suurõnnetustele reageerimise suutlikkuse kohta;
- c) tugevdada kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku meetmeid;
- d) parandada asjaomaste osalejate reageerimisvõimet ning nende tegevuse koordineerimist, tõhusust ja tulemuslikkust;
- e) parandada elanike teavitamist suurõnnetuse ohust ja selle ärahoidmisest ning suurõnnetuste vältimist, nendeks valmisolekut ning neile reageerimist, pöörates erilist tähelepanu puudega inimeste erivajadustele;
- f) tugevdada peamiste kodanikukaitses osalejate koostööd ning
- g) edendada ÜMTde osalemist piirkondliku, Euroopa ja/või rahvusvahelise tasandi foorumitel, et tagada partneritevaheline korrapärasem teabevahetus ja tihedam koostöö suurõnnetuse korral.

2. Peat ü k k

Juurdepääs

Artikkel 26

Üldised eesmärgid

1. Assotsieerimise raames juurdepääsu valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on:

- a) tagada ÜMTdele parem juurdepääs ülemaailmsetele transpordivõrkudele ning
 - b) tagada ÜMTdele parem juurdepääs info- ja sidetehnoloogiale ja -teenustele.
2. Lõikes 1 osutatud raamistikus tehtav koostöö võib hõlmata:
- a) tegevuspõhimõtteid ja institutsioonide väljaarendamist;
 - b) maantee-, raudtee-, õhu-, mere- ja siseveetransporti ning
 - c) sadamate ja lennujaamade laorajatisi.

Artikkel 27

Meretransport

1. Assotsieerimise raames meretranspordi valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on arendada ja edendada säästlike ja tõhusate meretransporditeenuste osutamist ÜMTdes ja see võib hõlmata:

- a) majanduslikult ja kaubanduslikult kulutasuva hinnaga tõhusa kaubaveo edendamist;
- b) ÜMTde ettevõtjate rahvusvahelistes mereveoteenustes osalemise soodustamist;
- c) piirkondlike programmide edendamist;
- d) kohaliku erasektori suuremat kaasamist mereveondusse ning
- e) infrastruktuuri arendamist.

2. Liit ja ÜMTd edendavad meresõiduohutust, laevaperede turvalisust ja saastamise vältimist.

Artikkel 28

Lennutransport

Assotsieerimise raames lennutranspordi valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata:

- a) ÜMTde lennutranspordi ümberkorraldamist ja moderniseerimist;
- b) ÜMTde lennutranspordi ettevõtjalase elujõulisuse ja konkurentsivõime toetamist;

c) erasektori investeeringute ja osalemise edendamist ning

3. Peat ü k k

Teadus ja innovatsioon

Artikkel 31

d) teadmiste ja hea ettevõtlustava vahetamise edendamist.

Teadus- ja innovatsioonikoostöö

Artikkel 29

Lennutranspordi ohutus

Assotsieerimise raames lennutranspordi ohutuse valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on aidata ÜMTdel täita asjaomaseid rahvusvahelisi standardeid ja see võib muu hulgas hõlmata:

- a) lennuliikluse ohutussüsteemide rakendamist;
- b) lennujaamades turvameetmete rakendamist ja tsiviillennundusametuste suutlikkuse suurendamist nende vastutusalas toimuva tegevuse ohutuse tagamisel ning
- c) infrastruktuuri ja inimressursside arendamist.

Artikkel 30

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiateenused

Assotsieerimise raames info- ja kommunikatsioonitehnoloogiateenuste valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on stimuleerida ÜMTdes innovatsiooni ja majanduskasvu ning parandada kodanike igapäevaelu ja ettevõtete olukorda, sealhulgas puuetega inimeste juurdepääsuvõimalusi. Koostöö eesmärk on parandada ÜMTde regulatiivset suutlikkust ning selle raames võib toetada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiavõrkude ja -teenuste osutamise laiendamist järgmiste meetmetega:

- a) prognoositava regulatiivse keskkonna loomine, et pidada sammu tehnoloogia arenguga, soodustada majanduskasvu ja innovatsiooni ning edendada konkurentsi ja tarbijakaitset;
- b) dialoog infoühiskonna edendamise ja järelevalvealaste küsimuste valdkonnas;
- c) teabevahetus standardite ja koostalitlusvõime küsimustes;
- d) info- ja sidetehnoloogiaalase teaduskoostöö ning info- ja sidetehnoloogial põhineva teadusinfrastruktuuri edendamine;
- e) teenuste ja rakenduste arendamine olulise ühiskondliku mõjuga valdkondades.

Assotsieerimise raames teaduse ja innovatsiooni valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata teadust, tehnoloogiat, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, eesmärgiga toetada ÜMTde jätkusuutlikku arengut ning edendada ÜMTde rolli piirkondlike keskuste ja tippkeskustena ning edendada nende töötuse konkurentsivõimet. Eelkõige võib koostöö hõlmata:

- a) teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonidialoogi ning ÜMT ja ELi poliitika ja algatuste kooskõlastamist ja nendevahelise sünergia loomist kõnealus valdkonnas;
- b) ÜMTde poliitika ja institutsioonide arendamist ning tegevuse koordineerimist kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et edendada teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonitegevust ning nende tulemuste kasutamist;
- c) ÜMTde, liidu, liikmesriikide ja kolmandate riikide juriidiliste isikute vahelist koostööd;
- d) ÜMTde teadlaste, teadusasutuste ja juriidiliste isikute osalemist tegevuses, mis on seotud liidu teadus- ja innovatsiooniprogrammidega ning ettevõtete ja väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) konkurentsivõime programmiga (COSME). ning
- e) ÜMTde teadlaste koolitust ning nende rahvusvahelist liikuvust ja vahetust.

4. Peat ü k k

Noorsoo-, haridus-, koolitus-, tervishoiu-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika

Artikkel 32

Noored

1. Liit tagab, et artiklis 50 määratletud ÜMTdest pärit füüsilised isikud võivad osaleda liidu noortealgatustes samadel alustel kui liikmesriikide kodanikud.

2. Assotsieerimise eesmärk on tugevdada ÜMTde ja liidu noorte vahelisi sidemeid, muu hulgas edendades ÜMTde noorte koolituselast liikuvust ning noorte vastastikust üksteisemõistmist.

*Artikkel 33***Haridus ja koolitus**

1. Assotsieerimise raames hariduse ja koolituse valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata:

- a) kvaliteetse kaasava alg-, kesk- ja kõrghariduse andmist ning kutseharidust ja -koolitust ning
- b) abi ÜMTdele hariduspoliitika ja kutseõppepoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel.

2. Liit tagab, et ÜMTde artiklis 50 määratletud füüsilised isikud võivad osaleda liidu haridus- ja kutseõppealgetustes samadel alustel kui liikmesriikide kodanikud.

3. Liit tagab, et ÜMTde haridusasutused ja instituudid võivad osaleda liidu hariduskoostöö algetustes samadel alustel kui liikmesriikide haridus- ja kutseõppeasutused.

*Artikkel 34***Sotsiaalpoliitika ja tööhõive**

1. Liit ja ÜMTd peavad dialoogi tööhõive ja sotsiaalpoliitika valdkonnas, et toetada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning edendada inimväärset tööd ÜMTdes ja piirkondades, kus nad asuvad. Lisaks on dialoogi eesmärk aidata ÜMTde ametiasutustel töötada välja valdkonna poliitika ja õigusaktid.

2. Dialoogi raames vahetatakse eelkõige teavet ja häid tavasid sellistes tööhõive ja sotsiaalpoliitika valdkonna tegevuspõhimõtete ja õigusaktide küsimustes, mis pakuvad huvi nii liidule kui ka ÜMTdele. Eelkõige kaalutakse dialoogi pidamist oskuste arendamise, sotsiaalkaitse, ühiskondliku dialoogi, võrdsete võimaluste, mittediskrimineerimise, puuetega inimeste juurdepääsuvõimaluste, töötervishoiu ja -turvalisuse ning muude tööõiguse reeglite ülevõtmise valdkonnas.

*Artikkel 35***Rahvatervis**

Assotsieerimise raames tehtava koostöö eesmärk on tugevdada ÜMTde suutlikkust jälgida ja avastada nakkushaigusi ning võidelda nakkushaiguste puhangutega, võttes meetmeid, et:

- a) olemasolevatele struktuuridele tuginedes suurendada valmisolekut ning suutlikkust reageerida piiriülestele terviseohtudele, näiteks nakkushaigustele, eelkõige erakorralistele sündmustele;
- b) suurendada ÜMTde suutlikkust, tugevdades piirkondlikke rahvatervisevõrgustikke, edendades ekspertidevahelist teabevahetust ning parandades koolitust;
- c) töötada välja vahendid ja sideplatvormid ning õppe- ja e-õppe kavad, lähtudes ÜMTde konkreetsetest vajadustest.

5. Peat ükk**Kultuur***Artikkel 36***Kultuurivahetus ja -dialoog**

1. Assotsieerimise raames võib teha koostööd kultuurivahetuse ja -dialoogi valdkonnas selleks, et:

- a) aidata kaasa ÜMTde iseseisvale, inimkesksele arenguprotsessile, mille juured on iga rahva omas kultuuris;
- b) toetada ÜMTde pädevate ametiasutuste vastu võetud tegevuspõhimõtteid ja meetmeid, mille eesmärk on ÜMTde inimresursi arendamine, loova potentsiaali suurendamine ja kultuurilise eripära edendamine;
- c) toetada elanikkonna osalemist arenguprotsessis;
- d) pidada dialoogi ühise seisukoha kujundamiseks ning teabevahetuse tihendamiseks kultuuri- ja audiovisuaalsetes küsimustes.

2. Liit ja ÜMTd teevad üksteisega koostööd kultuurivahetuse edendamiseks,

- a) edendades kõikide partnerite kultuuri- ja loomesektorite vahelist koostööd;
- b) edendades kultuuriliste ja loominguliste teoste ringlust ning selles valdkonnas tegutsejate vahelisi kontakte;
- c) tehes tegevuspõhimõtetealast koostööd poliitika kujundamise ja innovatsiooni, vaatajaskonna kujundamise ja uute ettevõtlusmudelite väljatöötamise valdkonnas.

Artikkel 37

Koostöö audiovisuaalvaldkonnas

1. Assotsieerimise raames audiovisuaalvaldkonnas tehtava koostöö eesmärk on edendada osalejate audiovisuaalset toodangut ja see võib hõlmata järgmisi meetmeid:

- a) ringhäälingusektoritevahelise koostöö ja vahetuse toetamine;
- b) audiovisuaalteoste vahetuse toetamine;
- c) pädevate asutuste, samuti audiovisuaal- ja ringhäälingupoliitika ning õigusliku raamistiku alaste seisukohtade vahetamine;
- d) üksteise territooriumil ja kolmandates riikides korraldatavate rahvusvaheliste ürituste külastamise ja neil osalemise toetamine.

2. Audiovisuaalsete teoste ühisele tootmisele võib anda toetust kohaliku ja piirkondliku kultuurilise sisu edendamise kavades, mis on loodud liidus, ÜMTdes ja seotud liikmesriikides.

Artikkel 38

Lavakunst

Assotsieerimise raames võib teha koostööd lavakunsti valdkonnas selleks, et:

- a) lavakunsti viljelejate vaheliste kontaktide süvendamiseks edendada nende vahetust ja koolitust, sealhulgas võimaldades neil osaleda prooviesinemistel ning arendada ja edendada võrgustikke;
- b) soodustada ühe või mitme liidu liikmesriigi ja ühe või mitme ÜMT tootjate ühistoodangut ning
- c) soodustada rahvusvaheliste teatritehnoloogiaalaste standardite väljatöötamist ja teatrilaval kasutatavate märkide kasutamist, sealhulgas standardimisasutuste kaudu.

Artikkel 39

Kultuuripärandi ja ajaloomälestiste kaitse

Assotsieerimise raames materiaalse ja immateriaalse kultuuripärandi ja ajaloomälestiste kaitse valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on edendada teadmisi ja head tava,

- a) soodustades teabevahetust;

- b) edendades koostööd kutsealase koolituse valdkonnas;

- c) parandades kohaliku üldsuse teadlikkust ning

- d) pakkudes ajaloomälestiste, kaitsealuste kohtade ja kultuuripärandiga seotud õigusaktide ja meetmete rakendamise, eelkõige aga pärandi kohalikku ellu sulandamise alast nõustamist.

6. Peatükk

Võitlus organiseeritud kuritegevusega

Artikkel 40

Võitlus organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooniga

1. Assotsieerimise raames võib teha koostööd organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas selleks, et:

- a) töötada välja uuenduslikke ja tõhusaid vahendeid, et edendada politsei- ja õigusalast koostööd, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude sidusrühmadega tehtavat koostööd organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooni vastu võitlemisel, ning

- b) võttes arvesse rahvusvaheliste organite tegevust sellel alal, aidata ÜMTdel parandada organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooni vastu võitlemise, samuti igasuguste narkootiliste ja psühhotroopsete ainete valmistamise, levitamise ja ebaseadusliku kauplemise vastu võitlemise poliitika tõhusust, hoides ära uimastite kuritarvitamist ja vähendades uimastite põhjustatud kahju muu hulgas järgmiste meetmete abil:

- i) koolitus ning organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooni vastu võitlemise suutlikkuse suurendamine;

- ii) ennetustöö, sealhulgas uimastisõltlaste koolitus, teavitamine, tervishoid, ravi ja taastusabi, kaasa arvatud uimastisõltlaste töökeskkonda ja ühiskonda taasintegreerimise projektid;

- iii) tõhusate jõustamismeetmete väljatöötamine;

- iv) tehnilise, finants- ja haldusabi andmine, et töötada välja tõhus inimkaubandusevastase võitluse poliitika ja võtta vastu selle valdkonna õigusaktid, eelkõige teadlikkuse suurendamise kampaaniate korraldamise ning suunamis- mehhanismide ja ohvrikaitse süsteemide loomise kaudu, kaasates asjaomased sidusrühmad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid;

v) tehnilise, finants- ja haldusabi andmine uimastite tarvitamisest tekkiva kahju ärahoidmisele, ravimisele ja vähendamisele;

vi) tehnilise abi andmine laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise vastaste õigusaktide ja poliitika väljatöötamiseks ning

vii) tehnilise abi andmine ja koolitus, et toetada suutlikkuse suurendamist ja edendada rahvusvaheliste korrupsioonivastase võitluse normide täitmist, lähtudes eelkõige ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni nõuetest.

2. Assotsieerimise raames teevad ÜMTd liiduga koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse valdkonnas kooskõlas artiklitega 70 ja 71.

7. Peat ü k k

Turism

Artikkel 41

Turism

Assotsieerimise raames võib turismi valdkonnas tehtav koostöö hõlmata järgmist:

a) meetmed, mille eesmärk on määratleda, kohandada ja arendada säästvat turismipoliitikat;

b) meetmed ja tegevused, millega arendatakse ja toetatakse säästvat turismipoliitikat;

c) meetmed, mille eesmärk on integreerida säästev turism ÜMTde kodanike sotsiaalsesse, kultuurilisse ja majanduslikku ellu.

KOLMAS OSA

KAUBANDUS JA KAUBANDUSEGA SEOTUD KOOSTÖÖ

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 42

Üldised eesmärgid

Liidu ja ÜMTde vahelise kaubanduse ja kaubandusega seotud koostöö üldised eesmärgid on:

a) edendada ÜMTde sotsiaalset ja majanduslikku arengut, seades sisse tihedad majandussidemed nende ja terve liidu vahel;

b) soodustada ÜMTde integratsiooni piirkondliku ja maailmajandusega ning edendada kaupade ja teenustega kauplemist;

c) aidata ÜMTdel luua soodne investeerimiskliima, et toetada nende sotsiaalset ja majanduslikku arengut;

d) edendada üleilmse finantsüsteemi stabiilsust, terviklikkust ja läbipaistvust ning head juhtimistava maksuvaldkonnas;

e) toetada ÜMTde majanduse mitmekesistamist;

f) toetada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada poliitikat, mis aitavad arendada nende kaupade ja teenustega kauplemist;

g) toetada ÜMTde ekspordi- ja kauplemisvõime suurenemist;

h) toetada ÜMTde jõupingutusi, ühtlustada oma õigusakte liidu õigusaktidega või viia need vastavusse liidu õigusaktidega, kui see on asjakohane;

i) luua võimalusi liiduga sihipärase koostöö tegemiseks ja dialoogi pidamiseks kaubanduse valdkonnas ja sellega seotud valdkondades.

II JAOTIS

KAUPADE JA TEENUSTEGA KAUPLEMISE NING ASUTAMIS-ÕIGUSEGA SEONDUV KORD

1. Peat ü k k

Kaubavahetuse kord

Artikkel 43

Päritolustaatusega kaupade vaba sissepääs

1. ÜMTdest pärit tooted imporditakse liitu imporditollimaksuvabalt.

2. Päritolustaatusega toodete määratlus ja sellega seonduva halduskoostöö meetodid on sätestatud käesoleva otsuse VI lisas.

Artikkel 44

Koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed

1. Liit ei kohalda ÜMTdest pärinevate toodete impordimisel koguselisi piiranguid ega samaväärse toimega meetmeid.

2. Lõikega 1 ei välistata kaupade impordi-, ekspordi- või transiidikeeldude või -piirangute kohaldamist, kui see on õigustatud kõlbluse või avaliku korra seisukohast või seotud inimeste, loomade ja taimede elu ja tervise, rahvuslike, kunsti-, ajaloo- ja muinsusväärtuste kaitsmise, taastumatute loodusvarade säilitamise või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmisega.

Esimeses lõigus osutatud keelud ega piirangud ei tohi endast kujutada meelevaldse või põhjendamatu diskrimineerimise vahendit ega üldist varjatud kaubanduspiirangut.

Artikkel 45

ÜMTde võetavad meetmed

1. Arvestades ÜMTde praegusi arenguvajadusi, võivad ÜMTde ametiasutused liidust pärit toodete impordi suhtes säilitada või kehtestada nende meelest vajalikke tollimakse ja koguselisi piiranguid.

2. Käesolevas peatükis käsitletud valdkondades võimaldavad ÜMTd liidule kohtlemist, mis on vähemalt sama soodus kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad kohaldavad lõikes 4 sätestatud teiste suurte kaubanduspartnerite suhtes.

3. Lõikega 2 ei keelata ÜMT-l kohelda teisi ÜMTsid või muid arenguriike soodsamalt kui liitu.

4. Käesolevas jaotises mõistetakse „suure kaubanduspartneri“ all mis tahes arenenud riiki või mis tahes riiki, mille osakaal maailma kaupade ekspordis on üle 1 %, või, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, iseseisvalt, ühiselt või majandusintegreerimiselepingu alusel tegutsevat riikide rühma, mille osakaal maailma kaupade ekspordis on kokku üle 1,5 %. Osakaalu arvutuseks kasutatakse Maailma Kaubandusorganisatsiooni uusimaid ametlikke andmeid maailma juhtivate kaubaeksportijate kohta (liidusisene kaubandus välja arvatud).

5. ÜMTde ametiasutused edastavad komisjonile 2. aprilliks 2014. teabe nende kohaldatavate tollitariifide kohta ja vastavalt käesolevale otsusele kohaldatavate koguseliste piirangute loetelud.

ÜMTde ametiasutused teavitavad komisjoni ka nimetatud meetmete muudatustest, kui need vastu võetakse.

Artikkel 46

Mittediskrimineerimine

1. Liit ei diskrimineeri ühtegi ÜMTd võrreldes teistega ja ÜMTd ei diskrimineeri ühtegi liikmesriiki võrreldes teistega.

2. Vastavalt artiklile 65 ei loeta diskrimineerimiseks käesoleva otsuse erisätete, eelkõige artikli 44 lõike 2, artiklite 45 ja 48, 49, 51 ning artikli 69 lõike 3 kohaldamist.

Artikkel 47

Jäätmete veo tingimused

1. Jäätmete vedu liikmesriikide ja ÜMTde vahel kontrollitakse rahvusvaheliste ja liidu õigusaktide kohaselt. Liit toetab selles valdkonnas tõhusa rahvusvahelise koostöö sisseadmist ja arendamist, pidades silmas keskkonna ja rahvatervise kaitset.

2. Liit keelustab jäätmete otsese ja kaudse ekspordi ÜMTdesse, välja arvatud tavajäätmete eksport taaskasutamise eesmärgil, ning ÜMTde ametiasutused keelustavad selliste jäätmete igasuguse otsese või kaudse impordi liidust ja kolmandatest riikidest nende territooriumile, piiramata nimetatud valdkondades pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides võetud või tulevikus võetavaid konkreetseid rahvusvahelisi kohustusi.

3. Nende ÜMTde pädevad ametiasutused, kes ei ole oma põhiseadusliku seisundi tõttu Baseli konventsiooni osalised, kiirendavad neis ÜMTdes Baseli konventsiooni sätete rakendamiseks vajalike siseriiklike õigus- ja haldusnormide vastuvõtmist.

4. Lisaks sellele aitavad seotud liikmesriigid kaasa sellele, et ÜMTd võtaksid vastu järgmiste õigusaktide rakendamiseks vajalikud siseriiklikud õigus- ja haldusnormid:

a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1013/2006, ⁽¹⁾ täpsemalt:

— artikkel 40, mis käsitleb jäätmete väljavedu ülemeremaa-
desse ja -territooriumidele,

— artikkel 46, mis käsitleb jäätmete impordi ülemeremaa-
dest ja -territooriumidelt;

b) komisjoni määrus (EÜ) nr 1418/2007 ⁽²⁾ ning

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta (ELT L 190, 12.7.2006, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 29. novembri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1418/2007, milles käsitletakse teatavate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1013/2006 III ja IIIA lisas loetletud jäätmete väljavedu taaskasutamise eesmärgil teatavatesse riikidesse, mille suhtes ei kohaldata OECD otsust jäätmete riikidevahelise veo kontrolli kohta (ELT L 316, 4.12.2007, lk 6).

c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ, ⁽¹⁾ kohaldades direktiivi artiklis 16 sätestatud siseriiklikku õigusse ülevõtmise tähtaegu.

5. Üks või mitu ÜMTd ja seotud liikmesriigid võivad kohaldada siseriiklikku korda jäätmete eksportimisel ÜMTdest nimetatud liikmesriiki.

6. Sellisel juhul teavitab asjaomane seotud liikmesriik komisjoni kohaldatavatest õigusaktidest ning samuti tulevikus vastu võetavatest asjakohastest siseriiklikest õigusaktidest või nende muudatustest hiljemalt 2. juuliks 2014.

Artikkel 48

Soodustuste ajutine tühistamine

Kui komisjon on seisukohal, et esinevad piisavad põhjused seada kahtluse alla käesoleva otsuse rakendamise nõuetekohasus, alustab ta konsultatsioone asjaomase ÜMT ja liikmesriigiga, kellel on temaga erisuhted, et tagada käesoleva otsuse nõuetekohane rakendamine. Kui konsultatsioonide tulemuseks ei ole käesoleva otsuse rakendamine vastastikku vastuvõetaval viisil, võib liit ajutiselt tühistada asjaomase ÜMT soodustused kooskõlas VII lisaga.

Artikkel 49

Kaitse- ja järelevalvemeetmed

Käesoleva otsuse nõuetekohaseks rakendamiseks võib liit võtta VIII lisas sätestatud kaitse- ja järelevalvemeetmeid.

2. Peatükik

Teenustega kauplemise ning asutamisoigusega seonduv kord

Artikkel 50

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „ÜMT füüsiline isik” – isik, kes tavaliselt elab ÜMTs ja kes on mõne liikmesriigi kodanik või kellele on selles ÜMTs antud spetsiaalne õiguslik seisund. Selle määratlusega ei piirata liidu kodakondsusest tulenevaid õigusi ELi toimimise lepingu tähenduses;
- b) „ÜMT juriidiline isik” – juriidiline isik, kes on asutatud asjaomase ÜMT õigusaktide alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on selle ÜMT territooriumil; juriidilist isikut, kellel on ÜMT territooriumil üksnes

registrijärgne asukoht või juhatuse asukoht, ei käsitata ÜMT juriidilise isikuna, kui tema tegevus ei ole tegelikult ja pidevalt seotud selle riigi või territooriumi majandusega;

- c) liidu ja ÜMTde vahel sõlmitud lepingute kohase kohtlemise suhtes kohaldatakse määratlusi, mis on sätestatud artikli 51 lõikes 1 osutatud majandusliku integratsiooni lepingutes.

Artikkel 51

Kõige soodsam kohtlemine

1. Pidades silmas majandustegevuse raames teenuskaubandust ja asutamist mõjutavaid meetmeid:

- a) liit võimaldab ÜMTde füüsilistele ja juriidilistele isikutele kohtlemist, mis on vähemalt sama soodus kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad kohaldavad mis tahes sellise kolmanda riigi füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kellega liit sõlmib või on sõlminud majandusliku integratsiooni lepingu;
- b) ÜMT võimaldab liidu füüsilistele ja juriidilistele isikutele kohtlemist, mis on vähemalt sama soodus kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad kohaldavad mis tahes sellise suure kaubanduspartneri füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kellega ÜMT sõlmib majandusliku integratsiooni lepingu pärast 1. jaanuari 2014.

2. Lõikes 1 sätestatud kohustused ei kehti kohtlemise suhtes, mida võimaldatakse:

- a) siseturu raamistikus, mille kohaselt siseturu osalistel tuleb märkimisväärselt ühtlustada oma õigusakte, et kõrvaldada mittediskrimineerivad takistused asutamisoiguse ja teenuskaubanduse valdkonnas;
- b) vastavalt meetmetele, millega nähakse ette kvalifikatsioonide, litsentside ja ettevaatusmeetmete tunnustamine vastavalt teenuskaubanduse üldlepingu (GATS) VII artiklile või GATSi lisale finantsteenuste kohta. See ei piira käesoleva artikli kohaste erimeetmete võtmist ÜMTde suhtes;
- c) tulenevalt rahvusvahelistest lepingutest või kokkulepetest, mis on täielikult või peamiselt seotud maksustamisega;
- d) tulenevalt meetmetest, mis kuuluvad GATSi II artikli lõike 2 kohaste enamsoodustusrežiimi erandite alla.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/59/EÜ laevavehete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates (EÜT L 332, 28.12.2000, lk 81).

3. ÜMTde ametiasutused võivad kohaliku tööhõive edendamise või soodustamise eesmärgil vastu võtta õigusakte, et toetada ÜMTde füüsilisi isikuid ja kohalikku majandustegevust. Sellisel juhul teavitavad ÜMTde ametiasutused komisjoni vastuvõetud õigusaktidest, et komisjon saaks liikmesriikidele neist teada anda.

Artikkel 52

Kutsekvalifikatsioon

Nõukogu võtab kooskõlas ELI toimimise lepingu artikliga 203 vastu ÜMTde arsti, hambaarsti, ämmaemanda, üldõenduse, apteekri ja veterinaararsti kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide nimekirja, mida liikmesriikides tuleb tunnustada.

III JAOTIS

KAUBANDUSEGA SEOTUD MUUD VALDKONNAD

1. Peatükk

Kaubandus ja säästev areng

Artikkel 53

Üldine lähenemisviis

Kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö eesmärk on toetada säästvat majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengut.

ÜMTd ei muuda leebemaks oma keskkonna- ega tööalaseid õigus- ega haldusnorme kaubanduse ja investeeingute soodustamise eesmärgil.

Artikkel 54

Kaubanduse suhtes kohaldatavad keskkonna- ja kliimamuutuste valdkonna standardid

1. Assotsieerimise raames tehtava kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö eesmärk on suurendada kaubandus- ja keskkonnapoliitika ja -kohustuste vastastikust kooskõla. Assotsieerimise raames tehtava kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöös võetakse arvesse põhimõtteid, millest lähtutakse rahvusvahelises keskkonnajuhtimises ning mis on sätestatud mitmepoolsetes keskkonnalepingutes.

2. Taotletakse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja selle Kyoto protokollil lõppeesmärkide saavutamist. Koostöö alus on tulevane õiguslikult siduv rahvusvaheline kliimamuutuste kokkulepe, mis hõlmab kõigi osapoolte kohustusi seoses kliimamuutuste leevendamisega, mis on kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentside otsuste rakendamisega.

3. Mitmepoolsete keskkonnalepingute rakendusmeetmeid ei tohi kasutada partnerite meelevaldse või põhjendamatu diskrimineerimise vahendina ega varjatud kaubanduspiiranguna.

Artikkel 55

Kaubanduse valdkonna tööõiguse standardid

1. Assotsieerimise eesmärk on edendada kaubandust, et saavutada täielik ja produktiivne tööhõive ning tagada kõigile inimväärne töö.

2. Õiguses ja praktikas austatakse ja rakendatakse rahvusvaheliselt tunnustatud tööõiguse põhistandardeid, mis on määratletud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni asjakohastes konventsioonides. Selliste põhistandarditega nõutakse muu hulgas ühinemisvabaduse ja kollektiivlääbirääkimiste õigusest kinnipidamist, mis tahes sunni- ja kohustusliku töö ning laste töö halvimate vormide keelamist, töölevõtmise vanuse alam-määra kehtestamist ning mittediskrimineerimist töösuhetes.

3. Tööõiguse põhistandardite rikkumist ei saa rakendada ega ära kasutada õiguspärase suhtelise eelisena. Nimetatud põhireegleid ei kasutata proteksionistlikel eesmärkidel.

Artikkel 56

Säästev kauplemine kalandustoodetega

Selleks et edendada kalavarude säästvat majandamist, võib assotsieerimisel teha koostööd ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi ning sellega seotud kaubanduse vastase võitluse valdkonnas. Selles valdkonnas tehakse koostööd, et:

- edendada ÜMTdes ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi ning sellega seotud kaubanduse vastase võitluse meetmete rakendamist;
- toetada ÜMTde ja piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide koostööd kalanduse ja mereökosüsteemide pikaajalist tõhusat majandamist võimaldavate kontrolli- ja järelevalvesüsteemide, stiimulite ja meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel.

Artikkel 57

Säästev puidukaubandus

Assotsieerimise raames puidukaubanduse valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on edendada kauplemist seaduslikest allikatest pärit puiduga. Koostöö võib hõlmata reguleerivate meetmete alast dialoogi ning teabevahetust selliste turupõhiste ja vabatahtlike meetmete kohta nagu metsade sertifitseerimine ja keskkonnanahoidlikud riigihanked.

Artikkel 58

Kaubanduse säästev areng

1. Assotsieerimise raames säästva arengu valdkonnas tehtava koostööga võib:

- toetada ja edendada kauplemist keskkonnakaupade ja -teenustega, sealhulgas kohalike õigusaktide väljatöötamise ja rakendamise abil, ning teenuste ja kaupadega, mis aitavad kaasa ÜMTde sotsiaalsete tingimuste parandamisele;

b) toetada säästva taastuenergia, energiatõhusate toodete ja teenuste ning muude kliimamuutuste leevendamise seisukohalt eriti oluliste kaupade ja teenustega kauplemise ja neisse investeerimise valdkonnas esinevate takistuste kõrvaldamist, sealhulgas võttes vastu poliitikaraamistikku, mis soodustab parima kättesaadava tehnoloogia kasutamist, ning võttes kasutusele standardid, mis vastavad keskkonna ja majanduse vajadustele ning aitavad vähendada tehnilisi kaubandustõkkeid;

c) edendades kaubandust selliste kaupadega, mis aitavad parandada sotsiaalseid tingimusi ja edendada keskkonnasõbralikku tava, sealhulgas kaupadega, mille suhtes kohaldatakse sealseid vabatahtliku säästvuse tagamise kavasid, nagu õiglase ja eetilise kaubanduse, ökomärgised ning loodusressurssidepõhiste toodete sertifitseerimise kavad;

d) edendades ettevõtete sotsiaalse vastutuse rahvusvahelist tunnustatud põhimõtteid ja suuniseid ning ergutades ÜMTdes tegutsevaid äriühinguid neid rakendama;

e) vahetades ettevõtete sotsiaalse vastutuse alast teavet ja head tava.

2. Kui liit ja ÜMTd kavandavad ja rakendavad keskkonnatingimuste ja töötajate olukorra parandamiseks selliseid kaitsemeetmeid, mis võivad mõjutada kaubandust ja investeringuid, võivad liit ja ÜMTd võtta arvesse olemasolevat teadus- ja tehnikateavet ning asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, suuniseid ja soovitusi, kaasa arvatud ettevaatuspõhimõtet.

3. Liit ja ÜMTd kohaldavad täielikku läbipaistvust selliste keskkonnatingimuste ja töötajate olukorra parandamiseks võetavate kaitsemeetmete väljatöötamisel, juurutamisel ja rakendamisel, mis võivad mõjutada kaubandust.

2. Peatükk

Kaubandusega seotud muud valdkonnad

Artikkel 59

Jooksvad maksed ja kapitali liikumine

1. Liidu ja ÜMTde residentide vahelistele maksebilansi jooksevkonto kohastele vabalt vahetatavas vääringus tehtavatele maksetele ei kehtestata piiranguid.

2. Liikmesriigid ja ÜMTde ametiasutused kohustuvad maksebilansi kapitalikonto kohaste tehingute puhul mitte kehtestama piiranguid kapitali vabale liikumisele vastuvõtva liikmesriigi, riigi või territooriumi õigusaktide kohaselt asutatud äriühingutesse

otse investeerimisel ning tagama, et selliste investeringute tulemusena omandatud vara ja nendest tulenevat kasumit on võimalik rahaks muuta ja kodumaale tagasi viia.

3. Liidul ja ÜMTdel on õigus võtta ELi toimimise lepingu artiklites 64, 65, 66, 75 ja 215 ette nähtud meetmeid *mutatis mutandis* neis artiklites sätestatud tingimustel.

4. ÜMT ametiasutused, asjaomane liikmesriik ja liit teavitavad üksteist sellistest meetmetest viivitamata ning esitavad üksteisele kõnealuste meetmete lõpetamise ajakava niipea kui võimalik.

Artikkel 60

Konkurentsipoliitika

Konkurentsimoontuste kõrvaldamisel võetakse asjakohaselt arvesse ÜMTde erinevat arengutaset ja majanduslikke vajadusi ning rakendatakse kohalikke, riiklikke ja piirkondlikke eeskirju ja poliitikat, mis näevad ette ettevõtjatevaheliste kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste ja kooskõlastatud tegevuse kontrollimise, ja kui nende eesmärgiks või tagajärjeks on konkurentsi vältimine, piiramine või moonutamine, siis teatavatel tingimustel ka nende keelamise. Nimetatud keeld kehtib ka ühe või mitme ettevõtja liidu või ÜMT territooriumil turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta.

Artikkel 61

Intellektuaalomandi õiguste kaitse

1. Intellektuaalomandi õiguste, kaasa arvatud selliste õiguste teostamise vahendite piisav ja tõhus kaitse tagatakse kooskõlas kõige rangemate rahvusvaheliste normidega, et vähendada moonutusi ja takistusi kahepoolses kaubanduses.

2. Assotsieerimise raames võib selles valdkonnas teha koostööd, et töötada välja intellektuaalomandi õiguste kaitse ja jõustamise alaseid õigusakte ja määrusi, vältida õiguste kuritarvitamist nende valdajate poolt ja selliste õiguste rikkumist konkurentide poolt ning toetada riiklikke ja piirkondlikke intellektuaalomandi jõustamise ja kaitse organisatsioone, sealhulgas töötajate koolitamist.

Artikkel 62

Tehnilised kaubandustõkked

Assotsieerimise raames võib teha koostööd kaupade tehniliste normide, standardimise, vastavushindamise, akrediteerimise, turu järelevalve ja kvaliteedi tagamise valdkonnas, et kõrvaldada tarbetud tehnilised tõkked liidu ja ÜMTde vahelises kaubanduses ning vähendada valdkondadevahelisi erinevusi.

Artikkel 63

Tarbijapoliitika, tarbijate tervise kaitse ja kaubandus

Assotsieerimise raames tarbijapoliitika, tarbijate tervise kaitse ja kaubanduse valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata tarbijapoliitika ja tarbijate tervise kaitse alaste õigusaktide väljatöötamist, et vältida põhjendamatuid kaubandustõkkeid.

Artikkel 64

Sanitaar- ja fütosanitaarmed

Assotsieerimise raames sanitaar- ja fütosanitaarmede valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on:

- a) soodustada liidu ja ÜMTde vahelist ning ÜMTde ja kolmandate riikide vahelist kaubandust, tagades inimeste, loomade ja taimede tervise ning elu kaitse kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni sanitaar- ja fütosanitaarmede rakendamise lepinguga (edaspidi „WTO sanitaar- ja fütosanitaarmede rakendamise leping“);
- b) lahendada sanitaar- ja fütosanitaarmedest tulenevaid probleeme;
- c) tagada liidu ja ÜMTde vahelises kaubanduses kohaldatavate sanitaar- ja fütosanitaarmede läbipaistvus;
- d) edendada meetmete vastavusseviimist rahvusvaheliste standarditega kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni sanitaar- ja fütosanitaarmede rakendamise lepinguga;
- e) toetada ÜMTde osalemist organisatsioonides, kes töötavad välja rahvusvahelisi sanitaar- ja fütosanitaarnorme;
- f) edendada ÜMTde ja Euroopa uurimisinstituutide ja laborite vahelist teabevahetust ja suhtlemist;
- g) luua ja arendada ÜMTde tehnilist suutlikkust rakendada ja kontrollida sanitaar- ja fütosanitaarmede;
- h) edendada tehnosiiret sanitaar- ja fütosanitaarmede valdkonnas.

Artikkel 65

Proteksionistlike meetmete keelustamine

1. ja 2. peatüki sätteid ei kasutata suvaliseks diskrimineerimiseks ega kaubanduse varjatud piiramiseks.

3. Peatükk

Raha- ja maksustamisküsimused

Artikkel 66

Maksuerand

1. Ilma et see piiraks artikli 67 kohaldamist, ei kohaldata käesoleva otsuse sätete kohaselt võimaldatavat enamsoodustusrežiimi maksusoodustuste suhtes, mida liikmesriigid või ÜMTde ametiasutused annavad või võivad edaspidi anda topehtmaksustamise vältimise lepingute või muude maksukokkulepete või siseriikliku maksuõiguse alusel.

2. Ühtki käesoleva otsuse sätet ei tõlgendata selliselt, et see takistaks vastu võtmast või rakendamast meetmeid, mille eesmärk on ära hoida maksupettust või takistada topehtmaksustamise vältimiseks sõlmitud lepingute maksustamissätete või muude maksukokkulepete või riigisisese maksuseadusega ette nähtud maksudest kõrvalehoidmist või maksustamise vältimist.

3. Ühtki käesoleva otsuse sätet ei tõlgendata selliselt, et see takistaks asjaomastel pädevaid ametiasutusi eristamast oma asjakohaste maksusätete kohaldamisel maksumaksjaid, kes ei ole ühesuguses olukorras, eeskätt oma elu- või asukoha poolest või selle koha poolest, kuhu nad oma kapitali on investeerinud.

Artikkel 67

Liidu rahastatavate lepingute suhtes kohaldatav maksu- ja tollikord

1. ÜMTd kohaldavad liidu rahastatavate lepingute suhtes vähemalt sama soodsat maksu- ja tollikorda kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad võimaldavad seotud liikmesriikidele või sellistele riikidele, kelle suhtes kohaldatakse enamsoodustusrežiimi, või rahvusvaheliste arenguorganisatsioonidele, kellega neil on sidemeid.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, kohaldatakse liidu rahastatavate lepingute suhtes järgmist korda:

- a) abi saavas ÜMTs ei kohaldata lepingu suhtes tempelmakse ega registreerimislõive ega samaväärse toimega makse, olenevatest sellest, kas need maksud on juba olemas või kehtestatakse need edaspidi; sellised lepingud registreeritakse siiski ÜMTs kehtivate õigusaktide kohaselt ja selle eest võib võtta osutatud teenusele vastavat tasu;
- b) lepingute täitmisest tulenev kasum ja/või tulu maksustatakse tulu saava ÜMT maksustamiskorra kohaselt, tingimusel et sellist kasumit ja/või tulu teenivate füüsiliste isikute või juriidiliste isikute alaline tegutsemiskoht asub selles ÜMTs või lepingu täitmine kestab kauem kui kuus kuud;

- c) kui ettevõtjad peavad importima töövahendeid ehituslepingute täitmiseks, kohaldatakse nende taotluse korral kõnealuste töövahendite suhtes ajutise impordi korda, mis on sätestatud abi saava ÜMT õigusaktides;
- d) teenuslepingus piiritletud ülesannete täitmiseks vajalikke erialaseid töövahendeid võib ajutiselt importida abi saavasse ÜMTsse ja nende suhtes ei kohaldata mingeid impordi- ja tollimakse ega teisi samaväärsse toimega makse, kui need maksud ei ole tasu osutatud teenuste eest;
- e) abi saavas ÜMTs ei kohaldata tarnelepingute kohase impordi suhtes impordi- ja tollimakse ega teisi samaväärsse toimega makse. Asjaomasest ÜMTst pärinevate toodete tarnimise leping sõlmitakse tarnitavate toodete tehasehinna põhjal, millele võib lisada selliseid siseriiklikke makse, mida kohaldatakse nende tarnete suhtes selles ÜMTs;
- f) kütuseid, määrdeid ja süsivesinik-sideaineid ning üldiselt kõiki ehituslepingute täitmiseks kasutatavaid materjale käsitatakse kohalikult turult ostetuna ja nende suhtes kohaldatakse abi saavas ÜMTs kehtivaid maksueeskirju;
- g) isiklikud asjad ja majatarbed, mis imporditakse teenuslepingus piiritletud ülesannete täitmiseks muude kui kohalike seast tööle võetud füüsiliste isikute ja nende pereliikmete tarbeks, vabastatakse impordi- ja tollimaksudest ja muudest samaväärsse toimega maksudest abi saavas ÜMTs kehtivate õigusaktidega ette nähtud ulatuses.

3. Kõikides lepingutega seotud küsimustes, mis ei ole hõlmatud lõigetega 1 ja 2, kohaldatakse asjaomase ÜMT õigusakte.

4. Peatükk

Kaubandussuutlikkuse arendamine

Artikkel 68

Üldine lähenemisviis

Selleks et tagada, et ÜMTd saaksid käesolevast otsusest võimalikult suurt kasu ja et nad saaksid liidu siseturul ning piirkondlikul, allpiirkondlikul ning rahvusvahelisel turul osaleda võimalikult headel tingimustel, aitab assotsieerimine arendada ÜMTde kaubandussuutlikkust,

- a) suurendades ÜMTde konkurentsivõimet, võimet toimida iseseisvalt ja majanduslikku vastupanuvõimet, suurendades ÜMTde kaubanduse ja teenuskaubanduse väärtust ja mahtu ning tugevdades ÜMTde võimet meelitada erasektorit tegema investeeringuid eri majandussektoritesse;

- b) parandades ÜMTde ja naaberriikide vahelist koostööd kaubanduse, teenuskaubanduse ja asutamisõiguse valdkonnas.

Artikkel 69

Kaubandusdialog, koostöö ja suutlikkuse suurendamine

Assotsieerimise raames võib pidada dialoogi, teha koostööd ja toetada suutlikkuse suurendamise algatusi selleks, et:

- a) tugevdada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada poliitikaid, mis aitavad arendada kaupade ja teenustega kauplemist;
- b) julgustada ÜMTsid tegema jõupingutusi õigusliku, reguleeriva ja institutsioonilise raamistiku ning vajaliku halduskorra kehtestamiseks;
- c) edendada erasektori, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut;
- d) toetada turgude arengut ja toodete väljatootamist ning muu hulgas toodete kvaliteedi parandamist;
- e) aidata kaasa kaubanduse ja teenuskaubanduse seisukohalt oluliste inimressursside ja kutseoskuste arengule;
- f) parandada ettevõtlusvahendajate suutlikkust osutada ÜMTde ettevõtetele ekspordi seisukohalt olulisi teenuseid, näiteks turu-uuringud;
- g) aidata luua investeerimist soodustavat ettevõtluskliimat.

5. Peatükk

Koostöö finantsteenuste ja maksunduse valdkonnas

Artikkel 70

Koostöö rahvusvaheliste finantsteenuste valdkonnas

Assotsieerimise raames võib teha koostööd üleilmse finantsüsteemi stabiilsuse, terviklikkuse ja läbipaistvuse edendamiseks. Koostöö võib hõlmata:

- a) investoritele ja muudele finantsteenuste tarbijatele tõhusa ja piisava kaitse pakkumist;
- b) rahapesu ja terrorismi rahastamise vältimist ja selle vastu võitlemist;

- c) eri osalejate, sealhulgas reguleerivate asutuste ja järelevalveasutuste vahelise koostöö edendamist;
- d) sõltumatute ja tõhusate finantsteenuste järelevalve mehhanismide loomist.

Artikkel 71

Finantsteenuseid reguleerivate õigusnormide vastavusseviimine

Liit ja ÜMTd viivad oma õigusnorme vastavusse tunnustatud rahvusvaheliste õigusnormide ja järelevalvestandarditega, mille hulka kuuluvad: Baseli Pangajärelevalve Komitee „Tõhusa pangajärelevalve põhialused” („Core Principles for Effective Banking Supervision”), Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalve Assotsiatsiooni „Kindlustuse põhialused ja meetodid” („Insurance Core Principles”), Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni „Väärtpaberijärelevalve eesmärgid ja põhimõtted” („Objectives and Principles of Securities Regulation”), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi „OECD”) „Maksundusalase teabevahetuse leping” („Agreement on Exchange of Information on Tax Matters”), G20 avaldus „Avaldus läbipaistvuse ja teabevahetuse kohta maksustamise eesmärgil” („Statement on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes”), finantsstabiilsuse nõukogu „Finantsinstitutsioonide tulemusliku kriisilahenduse korra põhielemendid” („Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions”) ning rahapesuvastase töökonna soovitusel „Nelikümmend soovitus seoses

terrorismi rahastamise ja rahapesuga” („Forty Recommendations on Money Laundering and Terrorist Financing”).

Kui see on asjakohane või kui asjaomane ÜMT seda soovib, võivad liit ja ÜMTd teha jõupingutusi, et edendada ÜMTde õigusaktide suuremat ühtlustamist liidu õigusaktidega finantsteenuste valdkonnas.

Artikkel 72

Reguleerivate ja järelevalveasutuste vaheline koostöö

Liit ja ÜMTd soodustavad oma reguleerivate ja järelevalveasutuste vahelist koostööd, sealhulgas teabevahetust, finantsturgusid käsitlevate teadmiste vahetust ja muid asjakohaseid meetmeid. Erilist tähelepanu pööratakse reguleerivate ja järelevalveasutuste haldussuutlikkuse arendamisele, muu hulgas personali vahetamise ja ühiskoolituste abil.

Artikkel 73

Maksundusalane koostöö

Liit ja ÜMTd edendavad koostööd maksunduse valdkonnas, et parandada õiguspärase maksutulude kogumist ning töötada välja meetmed hea valitsemistava põhimõtete tõhusaks rakendamiseks maksunduse, sealhulgas läbipaistvuse, teabevahetuse ja õiglase maksukonkurentsi valdkonnas.

NELJAS OSA

SÄÄSTVA ARENGU VAHENDID

1. P e a t ü k k

Üldsätted

Artikkel 74

Üldised eesmärgid

Liit aitab saavutada assotsieerimise üldeesmärke, pakkudes:

- a) piisavalt rahalisi vahendeid ja vajalikku tehnilist abi, et tugevdada ÜMTde suutlikkust välja töötada ja rakendada strateegilisi ja regulatiivseid raamistikke;
- b) pikaajalist rahastamist erasektori tugevdamiseks.

Artikkel 75

Mõisted

Käesolevas osas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „programmikohane abi” – Euroopa Arengufondist ÜMTdele antav tagastamatu abi, millega rahastatakse programmidookumentides ette nähtud territoriaalseid ja piirkondlikke strateegiaid ja esmatahtsate ülesannete täitmist;

- b) „programmitöö” – ÜMTde säästva arengu tagamiseks assotsieerimise raames käesoleva otsuse teises osas osutatud valdkonna meetmete mitmeaastaseks rakendamiseks ette nähtud soovituslike rahaliste vahenditega seotud organiseerimise ja otsuste tegemise ning selliste vahendite eraldamise protsess;

- c) „programmidookument” – dokument, milles on esitatud ÜMT strateegia, prioriteedid ja meetmed ÜMT säästva arengu eesmärkide tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks vastavalt assotsieerimise eesmärkidele;

- d) käesoleva otsuse artiklis 83 osutatud „arengukavad” – sidus tegevus, mille ÜMTd määravad kindlaks ja mida nad rahastavad vastavalt omaenda arengupoliitikale ja -strateegiale või ÜMTde ja seotud liikmesriikide vahelisel kokkuleppel põhinevale arengupoliitikale ja -strateegiale;

- e) „vahendite territoriaalne jaotus” – ÜMT-le Euroopa Arengufondist ette nähtud programmikohane abi, millega rahastatakse programmidookumentides ette nähtud territoriaalsete strateegiate ja prioriteetsete eesmärkide täitmist;

- f) „vahendite piirkondlik jaotus” – Euroopa Arengufondist ette nähtud programmikohane abi, millega rahastatakse programmidokumentides ette nähtud piirkondlike koostööstrateegiatega ja mitut ÜMTd hõlmavate prioriteetsete temaatiliste eesmärkide täitmist;
- g) „rahastamisotsus” – komisjoni vastu võetud dokument, millega määratakse üksikasjalikult kindlaks liidu rahaline toetus ja lubatakse anda rahalist abi Euroopa Arengufondist.
- a) vahendid, mis eraldatakse ÜMTdele vastavalt liidu liikmesriikide vahelisele sisekokkuleppele, millega kehtestatakse 11. Euroopa Arengufond (EAF);
- b) liidu üldeelarves ette nähtud programmid ja vahendid ning
- c) EIP hallatavatel EIP omavahenditel põhinevad vahendid ja vahendid, mis on eraldatud EAFi investeerimisrahastule vastavalt liidu liikmesriikide vahelisele sisekokkuleppele, millega kehtestatakse 11. EAF⁽¹⁾ („11. EAFi sisekokkulepe”).

3. Peatükk

Erisätted 11. EAFi rahalise abi andmise kohta

Artikkel 78

Reguleerimise ja -ala

Asjaomase ÜMT kehtestatud kohalike ja piirkondlike tegevuskavade ja prioriteetide raames võib, ilma et see piiraks humanitaar- ja hädaabi andmist, rahaliselt toetada järgmisi meetmeid, mis aitavad kaasa käesolevas otsuses sätestatud eesmärkide saavutamisele:

- a) valdkondlikud põhimõtted ja reformid ning projektid, mis on kooskõlas selliste põhimõtete ja reformidega;
- b) institutsioonide arendamine, suutlikkuse parandamine ja keskkonnaaspektide hõlmamine;
- c) tehniline koostöö ning
- d) lisatoetus artiklis 82 osutatud kaupade ja teenuste ekspordimisest saadava eksporditulude kõikumise korral.

Artikkel 79

Humanitaar- ja hädaabi

1. Humanitaar- ja hädaabi antakse ÜMTdes, kes on suurtes ja erandlikes majanduslikes ning sotsiaalsetes raskustes, mis tulenevad loodusõnnetustest või inimese põhjustatud õnnetustest või samalaadse mõjuga erakorralistest asjaoludest. Humanitaar- ja hädaabi antakse niikaua, kui see on vajalik kõnealusest olukorrast tulenevate kiireloomuliste probleemide lahendamiseks.

Humanitaar- ja hädaabi antakse üksnes õnnetuste ohvrite vajaduste ja huvide kohaselt.

⁽¹⁾ Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-ELi partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa (ELT L 210, 6.8.2013, lk 1).

Artikkel 76

Finantskoostöö põhimõtted

1. Liidu rahaline abi põhineb partnerluse, omavastutuse, territoriaalsete süsteemidega kohandamise, vastastikuse täiendavuse ja subsidiaarsuse põhimõtetel.

2. Käesoleva otsuse raames võib rahastamist pakkuda programmikohase ja programmivälise abina.

3. Liidu finantsabi rakendamisel:

- a) võetakse arvesse ÜMTde geograafilisi, sotsiaalseid ja kultuurilisi erijooni ning nende erivõimalusi;
- b) tagatakse vahendite prognoositav ja korrapärane liikumine;
- c) lähtutakse paindlikult iga ÜMT olukorrast ning
- d) järgitakse täielikult kõikide partnerite institutsioonilisi, seaduslikke ja finantsilisi volitusi.

4. Asjaomase ÜMT ametiasutused vastutavad meetmete elluviimise eest, ilma et see piiraks komisjoni pädevust kindlustada usaldusväärne finantsjuhtimine liidu vahendite kasutamisel.

2. Peatükk

Rahalised vahendid

Artikkel 77

Rahastamisallikad

ÜMTsid võib rahastada järgmistest allikatest:

2. Humanitaar- ja hädaabi antakse järgmistel eesmärkidel:
- päästa inimelusid, hoida ära ja leevendada kannatusi ja säilitada inimväärikus kriisi ajal ja kriisijärgses olukorras;
 - aidata kõikide kättesaadavate logistiliste vahenditega kaasa humanitaarabi rahastamisele ja kohaletoimetamisele ning võimaldada abisaajatele vahetu juurdepääs abile;
 - teha lühiajalisi taastus- ja ülesehitustöid, et tagada kannatanute minimaalne integreeritus ühiskonda ja majandusellu ning luua võimalikult ruttu tingimused arengu jätkumiseks pikaajaliste eesmärkide kohaselt;
 - tegelda looduse või inimese põhjustatud õnnetuste tagajärjel ümber asunud isikute, nagu näiteks pagulaste, ümberasustatud isikute ja tagasipöördujate probleemidega, rahuldades olenemata pagulaste ja ümberasustatud isikute asukohast nende vajadusi niikaua, kui see on vajalik, ja hõlbustada nende vabatahtlikku naasmist ning taasintegreerumist oma päritoluriiki ning
 - toetada ÜMTsid suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku mehhanismide, sealhulgas ennustus- ja eelhoiatussüsteemide loomisel, et leevendada õnnetuste tagajärgi.

3. Käesolevas artiklis sätestatud abi võib anda ÜMTdele, kes võtavad vastu pagulasi või tagasipöördujaid, et rahuldada neid esmavajadusi, mida hädaabi ei hõlma.

4. Käesolevas artiklis sätestatud abi rahastatakse liidu üldeelarvest. Nimetatud abi võib lisaks asjaomase eelarvejao vahenditele siiski erandkorras rahastada käesoleva otsuse II lisas ette nähtud eraldistest.

5. Humanitaar- ja hädaabi antakse hädaolukorrast mõjutatud ÜMT, komisjoni, seotud liikmesriigi, rahvusvaheliste organisatsioonide või kohalike või rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide taotlusel. Seda abi hallatakse ja rakendatakse sellise korra kohaselt, mis võimaldab tegutseda kiiresti, paindlikult ja tulemuslikult.

Artikkel 80

Suutlikkuse suurendamine

1. Rahalist abi võib muu hulgas kasutada selleks, et aidata arendada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada käesoleva otsuse teises ja kolmandas osas nimetatud koostöövaldkondade

üldistele eesmärkidele vastavaid territoriaalseid ja/või piirkondlikke strateegiaid ja meetmeid ning korraldada nende järelevalvet.

2. Liit toetab ÜMTde tegevust neid valdkondi kajastava statistika saamiseks.

3. Liit võib toetada ÜMTde jõupingutusi, mille eesmärk on parandada nende makromajanduslike näitajate võrreldavust.

Artikkel 81

Tehniline abi

1. Komisjoni algatusel võib rahastada uuringuid ja tehnilise abi meetmeid, millega tagatakse käesoleva otsuse rakendamiseks vajalikud ettevalmistused, seire, hindamine ja järelevalve ning rakendamise üldine hindamine. Kohapealne tehniline abi rakendatakse kõigil juhtudel vastavalt eelarve detsentraliseeritud finantsjuhtimise eeskirjadele.

2. ÜMT algatusel võib rahastada programmidokumentides nimetatud meetmete rakendamiseks vajalikke uuringuid või tehnilise abi meetmeid. Komisjon võib otsustada rahastada selliseid meetmeid kas programmikohase abi või tehnilise koostöö meetmete vahenditest.

Artikkel 82

Lisatoetus eksporditulu kõikumise korral

1. Käesoleva otsuse II lisas osutatud rahastamise raames seatakse sisse lisatoetussüsteem, et leevendada eksporditulu lühiajalistest kõikumistest tulenevat kahjulikku mõju, eelkõige põllumajanduses, kalanduses ja mäetööstuses, mis võib kahjustada asjaomase ÜMT arengueesmärkide saavutamist.

2. Eksporditulu lühiajaliste kõikumiste korral antava abi eesmärk on kaitsta makromajanduse ja valdkondade ümberkujundamist ning tegevuspõhimõtteid, mis on tulu vähenemise korral ohus, ja leevendada eelkõige põllumajandus- ning mäetööstustoodete eksporditulu ebakindlusest tulenevat kahjulikku mõju.

V lisas osutatud vahendite eraldamisel võetakse arvesse ÜMTde majanduse sõltuvust eelkõige põllumajandus- ja mäetööstustoodete ekspordist. Sellega seoses tehakse I lisas loetletud isoleeritud ÜMTdele soodustusi V lisas loetletud kriteeriumide alusel.

3. Lisavahendeid antakse käesoleva otsuse V lisas sätestatud toetusmehhanismi eeskirjade kohaselt.

4. Liit annab toetust ka turumajanduslikele kindlustuskavadele, mis on ette nähtud ÜMTde kaitsmiseks eksporditulu kõikumiste eest.

Artikkel 83

Abi kavandamine

1. Käesolevas otsuses sätestatud programmikohast abi antakse vastavalt programmidokumendile.

2. Programmidokumendis võib arvesse võtta territoriaalseid arengukavasid ja kavasid, mis põhinevad ÜMTde ja seotud liikmesriikide kokkuleppel.

3. Artikli 10 kohaselt vastutavad strateegia, prioriteetide ja korra väljatöötamise eest eelkõige asjaomase ÜMT ametiasutused, kes töötavad programmidokumendid välja koostöös komisjoni ja seotud liikmesriigiga.

4. ÜMT ametiasutuste ülesanne on:

- a) koostöökava aluseks olevate prioriteetide kindlaksmääramine ning
- b) projektide ja programmide ettepanekute väljatöötamine ja nende esitamine komisjonile läbivaatamiseks.

Artikkel 84

Programmide väljatöötamine, hindamine ja heakskiitmine

1. ÜMTde pädevate asutuste territoriaalne või piirkondlike programmide puhul piirkondlik eelarvevahendite käsutaja valmistab ette programmidokumendi ettepaneku, tehes seda pärast konsultatsioone võimalikult paljude sidusrühmadega ning tuginedes omandatud kogemustele ja parimatele tavadele.

2. Iga programmidokumendi ettepanekut kohandatakse vastavalt iga ÜMT vajadustele ja eripärale. Ettepanekus esitatakse liidu rahastamise põhivaldkond või põhivaldkonnad, konkreetsed eesmärgid, oodatavad tulemused, tulemusnäitajad, mille alusel seda hinnatakse, ning rahaeraldise suunav jaotus. Ettepanekuga edendatakse omavastutust koostööprogrammide eest.

3. ÜMTd, asjaomased liikmesriigid ja komisjon vahetavad programmidokumendi ettepaneku üle arvamusi alates programmitöö protsessi varasest etapist ning selle eesmärgiks on edendada oma koostöötegevuste vastastikust täiendavust ja kooskõla.

4. Komisjon hindab programmidokumendi ettepanekut, et teha kindlaks, kas see sisaldab kõiki nõutavaid elemente ning kas see on kooskõlas käesoleva otsuse ja liidu asjaomaste poliitika eesmärkidega. Komisjon konsulteerib programmidokumendi ettepaneku suhtes Euroopa Investeeringupangaga.

5. ÜMTd esitavad kogu vajaliku teabe, sealhulgas teostatavus-uuringute tulemused, et muuta komisjoni poolt läbi viidava programmidokumendi ettepaneku hindamine võimalikult tulemuslikuks.

6. ÜMT ametiasutused ja komisjon vastutavad ühiselt programmidokumendi heakskiitmise eest. Komisjon kiidab programmidokumendi heaks pärast artiklis 86 sätestatud menetluse teostamist.

Artikkel 85

Rakendamine

1. Komisjon võtab programmidokumendi kohase rahastamisotsuse vastu vastavalt standarditele, mis on sätestatud 11. EAFi suhtes kohaldatavas finantsmääruses, ning järgides artiklis 87 sätestatud menetlust.

2. Komisjon rakendab 11. EAFist ÜMT-le ette nähtud vahendeid mis tahes viisil, mis on sätestatud 11. EAFi suhtes kohaldatavas finantsmääruses, ning vastavalt käesolevas otsuses ja selle rakendusmeetmetes sätestatud tingimustele. Sel eesmärgil sõlmib komisjon rahastamislepingud ÜMTde asjaomaste ametiasutustega.

3. ÜMT ametiasutuste ülesanne on:

- a) lepingute ettevalmistamine, läbirääkimine ja sõlmimine;
- b) projektide ja programmide rakendamine ja juhtimine ning
- c) projektide ja programmide haldamine ning nende jätkusuutlikkuse tagamine.

4. ÜMT asjaomased ametiasutused ja komisjon vastutavad ühiselt järgmiste ülesannete eest:

- a) pakkumistes ja lepingute sõlmimises osalemise tingimuste võrdsuse tagamine;
- b) projektide ja programmide mõju ja tulemuste jälgimine ja hindamine ning
- c) projektide ja programmide nõuetekohase, kiire ja tõhusa täitmise tagamine.

5. Arvamuste vahetamise lihtsustamise eesmärgil korraldatakse vähemalt kord aastas tehnilised kohtumised, milles osalevad territoriaalsed eelarvevahendite käsutajad, asjaomased liikmesriigid ja programmitöös osalevad komisjoni esindajad; sel eesmärgil kasutatakse eelkõige kaasaegseid tehnoloogiad või laiendatakse võimaluse korral ÜMTde ja liidu vahelist dialoogifoorumit.

6. 11. EAFi rahastatavaid tegevusi võib rakendada paralleelse või kaasrahastamise abil, tingimusel et järgitakse 11. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse sätteid.

Artikkel 86

Territoriaalsed ja piirkondlikud eelarvevahendite käsutajad

1. Iga ÜMT valitsus nimetab ametisse territoriaalse eelarvevahendite käsutaja, kes esindab teda kõigis tegevustes, mida rahastatakse 11. EAFi vahenditest, mida haldavad komisjon ja Euroopa Investeeringuspank. Territoriaalne eelarvevahendite käsutaja nimetab ametisse ühe või mitu asetäitjat, kes asendavad teda ajal, mil ta ei ole võimeline oma ülesandeid täitma, ning teavitab komisjoni ametisse nimetatud asetäitjatest. Kui on täidetud institutsionaalse suutlikkuse ja usaldusväärse finantsjuhtimise osas seatud tingimused, võib territoriaalne eelarvevahendite käsutaja delegeerida asjaomaste programmide ja projektide rakendamise seotud ülesannete täitmise organile, mis on ÜMT pädeva asutuse siseselt selle eest vastutav. Territoriaalne eelarvevahendite käsutaja teavitab komisjoni eelnevalt sellistest delegerimistest.

Kui komisjon saab teada probleemidest 11. EAFi vahendite haldamisega seotud menetlustes, võtab ta koos territoriaalse eelarvevahendite käsutajaga kõik vajalikud meetmed olukorra parandamiseks. Territoriaalne eelarvevahendite käsutaja on rahaliselt vastutav üksnes talle delegeeritud täitevvolituste täitmise eest.

Kui 11. EAFi vahendeid hallatakse kaudselt ning juhul, kui komisjon ei anna täiendavaid volitusi, teeb territoriaalne eelarvevahendite käsutaja järgmist:

- a) vastutab koordineerimise, programmitöö, koostöö elluviimise korrapärase järelevalve ja läbivaatamise eest ning abiandjatega tegevuse koordineerimise eest;
- b) vastutab tihedas koostöös komisjoniga programmide ja projektide väljatöötamise, esitamise ja hindamise eest.

2. Kui 11. EAFi vahendeid hallatakse kaudselt ning juhul, kui komisjon ei anna täiendavaid volitusi, tegutseb asjaomane territoriaalne eelarvevahendite käsutaja avaliku sektori hankijana

selliste programmide puhul, mida rakendatakse pakkumuste või projektikonkursside abil; seejuures teostab komisjon tema üle eelnevat kontrolli.

3. Territoriaalne eelarvevahendite käsutaja võtab tegevuste elluviimise ajal vastu otsuseid järgmistes küsimustes, järgides seejuures komisjoni teavitamise nõuet:

- a) programmide ja projektide tehnilised kohandused ja muudatused üksikasjades, kui need ei mõjuta vastuvõetud tehnilist lahendust ja jäävad rahastamislepingus sätestatud kohandusteks jäetud varu piiresse;
- b) mitut üksust hõlmavate kavade või projektide rakenduskoha muutused, kui need on tehniliselt, majanduslikult või sotsiaalselt põhjendatud;
- c) viiviste kehtestamine või nendest vabastamine;
- d) garantiikohustustest vabastamine;
- e) allhanke kasutamine;
- f) tingimusel, et komisjon on ajutise heakskiitmise kinnitanud; kiidab lõplikult heaks asjaomased protokollid ja viibib vajaduse korral lõplikul heakskiitmisel kohal ning seda eelkõige juhul, kui ajutisel heakskiitmisel esitatud reservatsioonide ulatus tingib vajaduse teha märkimisväärse mahus lisatööd; lisaks värbab territoriaalne eelarvevahendite käsutaja nõustajaid ja teisi tehnilise abi eksperte.

4. Piirkondlike programmide puhul nimetavad osalevate ÜMTde asutused ametisse piirkondliku eelarvevahendite käsutaja ning teevad sel eesmärgil valiku artiklis 11 osutatud koostöös osalejate seast. Piirkondliku eelarvevahendite käsutaja ülesanded vastavad *mutatis mutandis* territoriaalse eelarvevahendite käsutaja ülesannetele.

Artikkel 87

EAF-ÜMT komitee

1. Komisjoni abistab vajadusel 11. EAFi käsitleva sisekokkuleppega moodustatud komitee.

2. Käesoleva otsusega talle antud volituste kasutamisel nimetatakse komiteed „EAF-ÜMT komiteeks”. EAF-ÜMT komitee suhtes kehtib 11. EAFi sisekokkuleppes ette nähtud komitee töökord ja 11. EAFi suhtes kohaldatav rakendusmäärus. Kuni kõnealuse rakendusmääruse jõustumiseni kohaldatakse menetlusi, mis on sätestatud nõukogu määrusega (EÜ) nr 617/2007⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Nõukogu 14. mai 2007. aasta määrus (EÜ) nr 617/2007 AKV-EÜ koostöölepingu raames 10. Euroopa Arengufondi rakendamise kohta (ELT L 152, 13.6.2007, lk 1).

3. Komitee keskendab oma töö ÜMTde ja piirkondliku koostöö sisulistele probleemidele. Komitee jälgib programmido-kumentide rakendamise sidusust, koordineerimist ja vastastikust täiendavust.

4. Komitee esitab oma arvamuse:

- a) programmidokumentide eelnõude ja nende muudatuste kohta ning
- b) otsuse käesoleva osa rakendamiseks vastu võetud rahastamis-otsuste kohta.

Artikkel 88

Liidu delegatsioonide roll

1. Kui liitu esindab delegatsiooni juhi juhitud ELi delegat-sioon, kohaldatakse eelarvevahendite käsutajate ja peaarvepida-jate suhtes edasivolitamise alusel 11. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse sätteid.

2. Territoriaalne eelarvevahendite käsutaja ja/või piirkondlik eelarvevahendite käsutaja teevad tihedat koostööd delegatsiooni juhiga, kes on asjaomastes ÜMTdes peamine kontaktisik erine-vatele koostöös osalejatele.

Artikkel 89

Eeskirjad kodakondsuse kohta ja päritolureeglid seoses riigihangete, toetuste ja muude ÜMTdele abi määramise menetlustega

1. Üldised toetuskõlblikkuse eeskirjad

- a) Käesoleva otsuse alusel kolmandate isikute heaks rahastata-vate meetmetega seotud hankelepingute, toetuste ja muu abi määramise menetlustes võivad osaleda kõik füüsilised isikud, kes on lõikes 2 määratletud toetuskõbllike riikide või terri-tooriumite kodanikud, ning kõik juriidilised isikud, mis on asutatud lõikes 2 määratletud toetuskõbllikes riikides või toetuskõbllikel territooriumitel, ning rahvusvahelised organi-satsioonid.
- b) Meetmete puhul, mida partneriga või muu abiandjaga ühiselt kaasrahastatakse või rakendatakse eelarve täitmise kaudu koostöös liikmesriigiga või komisjoni loodud usaldusfondi kaudu, on samuti toetuskõbllikud sellised riigid, kes on toetuskõbllikud nimetatud partneri, muu abiandja või liik-mesriigi eeskirjade alusel või kes on sellistena määratletud usaldusfondi asutamisktis.

Kui meedet rakendatakse volitatud asutuse, st liikmesriigi või tema asutuse, Euroopa Investeeringuspanga või rahvusvahelise

organisatsiooni või selle asutuse kaudu, käsitatakse samuti toetuskõbllikuna kõiki selle volitatud asutuse eeskirjade kohaselt toetuskõblikke füüsilisi ja juriidilisi isikuid, nagu on määratud kindlaks meedet kaasrahastava või rakendava asutusega sõlmitud lepingus.

- c) Meetmete puhul, mida rahastatakse käesoleva otsuse alusel ja lisaks sellele veel mõnest välistegevuse rahastamisvahendist, sealhulgas koostööleping ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud Cotonous 23. juunil 2000 ⁽¹⁾ ning mida on viimati muudetud Ouagadougous 22. juunil 2010, ⁽²⁾ võib kõnealuse meetme jaoks toetuskõbllikuna käsitada asjaomase rahastamisvahendi alusel kindlaks määratud riike.

Ülemaailmset, piirkondlikku või piiriülest laadi meetmete puhul, mida rahastatakse käesoleva otsuse alusel, võivad selliste meetmete rakendamises osaleda füüsilised ja juriidilised isikud, kes on pärit meetmega hõlmatud riikidest, territooriumidelt ja piirkondadest.

- d) Hankelepingu või käesoleva otsuse alusel rahastatava toetuslepingu alusel tehtavad tarned peavad pärinema toetuskõbli-kust riigist või toetuskõbllikult territooriumilt. Tehtavad tarned võivad siiski pärineda mis tahes riigist või territooriumilt, kui nende maksumus jääb konkureeriva läbirääkimis-tega menetluse kasutamist nõudvast künnisest allapoole. Käesoleva artikli kohaldamisel on mõiste „päritolu” määratletud nõukogu määruse (EMÜ) nr 2913/92 ⁽³⁾ artiklitega 23 ja 24 ning liidu teiste õigusaktidega, millega reguleeritakse mittesooduspäritolu.

- e) Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata ja need ei tekita koda-kondsusega seotud piiranguid füüsiliste isikute suhtes, kes töötavad toetuskõblliku töövõtja või, kui see on asjakohane, alltöövõtja juures või on sõlminud temaga muu seadusliku lepingu.
- f) Käesoleva artikli kohaselt kindlaks määratud toetuskõbllik-kust võib piirata taotlejate kodakondsuse, asukoha või olemuse põhjal, kui seda nõuavad meetme laad ja eesmärgid ning see on vajalik meetme tõhusaks rakendamiseks.

- g) Lepingu saanud füüsilised ja juriidilised isikud järgivad asja-omaseid keskkonnaalaseid õigusakte, sealhulgas mitmepool-seid keskkonnalepinguid ja rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud tööõiguse põhireegleid.

⁽¹⁾ EÜT L 317, 15.12.2000, lk 3.

⁽²⁾ ELT L 287, 4.11.2010, lk 3.

⁽³⁾ Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1).

2. Käesoleva otsuse alusel on toetuskõlblikud järgmistest riikidest ja territooriumitelt pärit pakkujad, taotlejad ja kandidaadid:

- a) liikmesriigid, kandidaatriigid ja liidu tunnustatud potentsiaalsed kandidaatriigid ning Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigid;
- b) ÜMTd;
- c) Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) arenguabi komitee ametliku arenguabi saajate nimekirjas olevad arengumaad ja territooriumid, mis ei kuulu G20 riikide hulka;
- d) riigid, mille puhul komisjon on kehtestanud vastastikuse juurdepääsu välisabile. Vastastikuse juurdepääsu võib vähemalt ühe aasta pikkuseks piiratud ajaks anda juhul, kui riik loeb võrdsetel tingimustel toetuskõlblikuks liidust pärit üksused ning ÜMTdest pärit üksused;
- e) OECD liikmesriigid lepingute puhul, mida rakendatakse mõnes vähim arenenud riigis;
- f) kui sellest on menetlusdokumentides eelnevalt teatatud, siis:
 - i) riigid, kellel on abisaajate naaberriikidega traditsioonilised majandus-, kaubandus- või geograafilised sidemed;
 - ii) kõik riigid, kui tegemist on hädaolukorraga või kui tooted ja teenused ei ole toetuskõlblike riikide turul kättesaadavad.

3. Komisjon võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel lugeda toetuskõlblikeks pakkujad, taotlejad ja kandidaadid, kes ei ole pärit toetuskõlblikest riikidest, või mittekõlblikku päritolu kaubad, kui toetuskõlblikkuse eeskirjad muudaksid projekti, programmi või meetme elluviimise võimatuks või üleliia keeruliseks.

4. Koostöös rakendatavate meetmete puhul on asjaomasel liikmesriigil, kellele komisjon on delegeerinud rakendusülesanded, õigus komisjoni nimel lubada osaleda teistest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate, õigus lubada kaupu, mis pärinevad teistest riikidest lõike 2 punkti f tähenduses, ning lugeda toetuskõlblikeks pakkujad, taotlejad ja kandidaadid, kes

ei ole pärit toetuskõlblikest riikidest lõike 3 tähenduses, või mittekõlblikku päritolu kaubad lõike 1 punkti d tähenduses.

Artikkel 90

Liidu finantshuve kaitse ja finantskontroll

1. Komisjon astub vajalikke samme tagamaks, et käesoleva otsuse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu tõkestustegevuse, tõhusa kontrolli ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega.

2. Komisjonil ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on rahastatud liidu vahenditest.

Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada sellise rahastamisega otseselt või kaudselt seotud ettevõtjate tööruumides kohapealseid kontrole, mis peavad toimuma nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽¹⁾ sätestatud korras ning mille eesmärk on teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või liidu eelarvest rahastamise lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

Ilma et see piiraks esimese ja teise lõigu kohaldamist, antakse kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud lepingutega, toetuslepingutega ja toetuse määramise otsustega, samuti käesoleva otsuse rakendamisest tulenevate lepingutega, komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile kooskõlas asjakohase EAFi finantsmäärusega sõnaselgelt õigus selliseks auditeerimiseks ja kohapealseks kontrolliks.

3. Asjaomasel ÜMT-l lasub peavastutus liidu vahendite finantsjärelvalve eest. Finantsjärelvalve kooskõlastatakse vajaduse korral seotud liikmesriigiga, ning see toimub kooskõlas asjakohaste siseriiklike õigusaktidega.

4. Komisjoni ülesanne on:

- a) tagada, et asjaomasel ÜMT-l on haldus- ja kontrollisüsteemid, mis kindlustavad liidu vahendite nõuetekohase ja tõhusa kasutamise, ning et need süsteemid toimivad nõuetekohaselt, ning

⁽¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

b) eeskirjade eiramise korral esitada soovitusel või nõudmised võtta parandusmeetmeid, et eiramine lõpetada ja kõrvaldada juhtimises avastatud puudujäägid.

5. Komisjon, ÜMT ja vajaduse korral ka seotud liikmesriik kohtuvad halduskorra kohaselt igal aastal või korra kahe aasta jooksul kavade, meetodite ja kontrolli rakendamise koordineerimiseks.

6. Finantskorrektsioonide puhul:

a) vastutab finantsrikkumiste avastamise ja kõrvaldamise eest kõigepealt asjaomane ÜMT;

b) võtab komisjon meetmed, et vähendada või tühistada programmidokumendi rahastamisotsusele vastava ülderaldise järelejäänud osa, kui asjaomase ÜMT tegevuses esineb puudusi, mida ÜMT ei suuda parandada, ja kui lepituskatsed ei anna tulemusi.

Artikkel 91

Järelevalve, hindamine, läbivaatamisprotsess ja aruandlus

1. Rahanduskoostöö peab olema piisavalt paindlik, et tagada meetmete pidev kooskõla käesoleva otsuse eesmärkidega ja võtta arvesse kõiki muutusi asjaomase ÜMT majanduse olukorras, prioriteetides ning eesmärkides, eelkõige programmidokumendi erakorralise läbivaatamise abil.

2. Läbivaatamise võib algatada komisjon või see võib toimuda asjaomase ÜMT taotlusel ja pärast komisjonipoolset heakskiitmist.

3. Komisjon jälgib 11. EAFi alusel ÜMTdele antava finantsabi rakendamisel tehtud edusamme ja esitab nõukogule alates 2015. aastast igal aastal aruande liidu rahalise abi rakendamise ja tulemuste ning võimaluse korral peamiste tagajärgede ja mõju kohta. Aruanne saadetakse ka Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

4. Lõikes 3 osutatud aastaaruandes esitatakse teave eelmisel aastal rahastatud meetmete, järelevalve ja hindamise tulemuste ning asjaomaste partnerite kaasamise kohta ning samuti 11. EAFi kulukohustuste ja maksete täitmise kohta. Aastaaruandes hinnatakse abi tulemusi, kasutades võimalikult suures ulatuses konkreetseid ja mõõdetavaid näitajaid. Aastaaruandes kajastatakse peamisi saadud õppetunde ja varasemate aastate hindamistes toodud soovitusel järelemeetmeid.

4. Peatük

Toetuskõlblikkuse põhimõtted

Artikkel 92

Territoriaalse rahastamise tingimused

1. ÜMTde ametiasutused võivad saada käesolevas otsuses sätestatud rahalist abi.

2. Asjaomase ÜMT ametiasutuste nõusolekul võib käesolevas otsuses sätestatud rahalist abi anda ka järgmistele üksustele ja organitele:

a) ÜMTde, nende piirkondade ja/või kohalikud avalik-õiguslikud või avaliku sektori osalusega asutused, ministeeriumid või kohalikud asutused ja eelkõige nende finantsasutused ja arengupangad;

b) ÜMTde ja piirkondlike rühmade ettevõtjad;

c) liikmesriigi ettevõtjad, et nad saaksid lisaks oma panusele tegelda tootmisega mõne ÜMT territooriumil;

d) ÜMT ja liidu finantsvahendajad, kes soodustavad ja rahastavad erainvesteeringuid ÜMTdes, ning

e) ÜMTdest või liidust pärinevad detsentraliseeritud koostöös osalejad ja muud valitsusvälised osalejad, et võimaldada neil ÜMTdes detsentraliseeritud koostöö raames ellu viia majandus-, kultuuri-, sotsiaal- ja haridusprojekte ja -kavasid artikli 12 kohaselt.

Artikkel 93

Piirkondliku rahastamise toetuskõlblikkus

1. Piirkondlike eraldisi nähakse ette meetmetele, millest saab kasu ja millesse on kaasatud:

a) kaks või enam ÜMTd sõltumata nende asukohast;

b) üks või mitu ÜMTd ja üks või mitu ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimat piirkonda;

c) üks või mitu ÜMTd ja üks või mitu naaberriiki, mis võivad, kuid ei tarvitse olla AKV riigid;

d) üks või mitu ÜMTd ja äärepoolseimat piirkonda ning üks või mitu AKV riiki või muud riiki;

e) kaks või enam piirkondlikku organit, mille liikmeteks on ÜMTd;

f) üks või mitu ÜMTd ja piirkondlikku organit, mille liikmeteks on ÜMTd, AKV riigid või üks või mitu äärepoolseimat piirkonda;

g) ÜMTd ja liit tervikuna või

h) üks või mitu üksust, asutust või muud organit vähemalt ühest ÜMTst, kes on vastavalt artiklile 8 ETKRi liikmed, üks või mitu äärepoolseimat piirkonda ning üks või mitu AKV riikide hulka kuuluvat ja/või AKV riikide hulka mittekuuluvat naaberriiki.

2. AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide osalemist rahastatakse lisaks vahenditele, mis on ÜMTdele ette nähtud käesoleva otsuse alusel.

3. AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide osamine käesoleva otsuse alusel ellu viidavates programmides nähakse ette ainult niivõrd, kui võrd:

a) projektid ja kavad, mida rahastatakse vastavalt koostöö mitmeaastasele finantsraamistikule, keskenduvad ÜMT-le;

b) liidu rahastamisvahendite raames kehtivad samaväärsed eeskirjad ning

c) järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet.

4. Asjakohased meetmed, eelkõige lihtsustatud mehhanismide kasutamine selliste projektide ühisjuhtimisel, võimaldavad EAFist ja liidu üldeelarvest ette näha võrdses ulatuses vahendeid ÜMTde, AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide vaheliste koostööprojektide rahastamiseks.

Artikkel 94

Liidu programmide rahastamise tingimused

1. Artiklis 50 määratletud ÜMTde füüsilised isikud ja asjakohastel juhtudel ka ÜMTde asjaomased riiklikud ja/või eraõiguslikud organid ja institutsioonid võivad osaleda liidu programmides ja kasutada nende programmide pakutavat rahastamist vastavalt programmi eeskirjadele ja eesmärkidele ning vajaduse korral ka seotud liikmesriigi suhtes kohaldatavale korrale.

2. ÜMTd võivad abi saada ka liidu ja teiste riikide vahelise koostöö programmide, eelkõige arengumaadega tehtava koostöö programmide vastavalt nimetatud programmide eeskirjadele, eesmärkidele ja korrale.

3. Komisjon esitab EAF-ÜMT komiteele aruandeid ÜMTde osalemise kohta liidu programmides, tuginedes ÜMTde esitatavates rakendamise aastaaruannetes sisalduvale teabele ja muule kättesaadavale teabele.

VIIES OSA

LÕPPSÄTTED

Artikkel 95

Volituste delegerimine komisjonile

Komisjonile antakse volitus võtta artiklis 96 ette nähtud korras vastu delegeritud õigusakte, millega muudetakse VI lisa liiteid vastavalt tehnoloogia arengule ja tollialastes õigusaktides tehtud muudatustele.

Artikkel 96

Delegeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 95 osutatud õigus võtta vastu delegeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 1. jaanuarist 2014. Hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase perioodi lõppu esitab komisjon delegeritud volituste kohta aruande. Volituste delegerimine pikeneb vaikimisi samadeks ajavahemikeks, välja arvatud juhul, kui nõukogu avaldab pikendamisele vastuseisu vähemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppu.

3. Nõukogu võib artiklis 95 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses

nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. Otsus ei mõjuta juba jõustunud delegeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle nõukogule teatavaks.

5. Artikli 95 alusel vastu võetud delegeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväiteid. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 97

Staatuse muutumine

Nõukogu, toimides vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 203, otsustab teha käesolevasse otsusesse vajalikud muudatused, kui:

a) ÜMT iseseisvub:

b) ÜMT lõpetab assotsieerimissuhte;

Artikkel 99

c) ÜMT muutub äärepoolseimaks piirkonnaks;

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub 1. jaanuaril 2014.

d) äärepoolseim piirkond muutub ÜMTks.

VI lisa kohaldatakse vastavalt VI lisa artiklile 65.

Artikkel 98

Kehtetuks tunnistamine

Brüssel, 25. november 2013

Nõukogu otsus 2001/822/EÜ tunnistatakse käesolevaga kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud otsusele käsitatakse viidetena käesolevale otsusele.

Nõukogu nimel

eesistuja

D. PAVALKIS

*I LISA***ISOLEERITUD ÜMTDE LOETELU**

- Falklandi saared
 - Saint Helena, Ascension, Tristan da Cunha
 - Saint-Pierre ja Miquelon
-

II LISA

LIIDU RAHALINE ABI: 11. EAF

Artikkel 1

Jaotumine eri rahastamisvahendite vahel

1. Käesoleva otsuse kohaldamisel eraldatakse seitsmeaastaseks ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 liidu rahalise abi üldsumma, s.o 11. EAFi loomise sisekokkuleppega kindlaks määratud 364,5 miljonit eurot, järgmiselt:

- a) 351 miljonit eurot toetustena pikaajaliseks arenguks, humanitaarabiks, hädaabiks, abiks pagulastele ja lisatoetustena eksporditulu kõikumise korral ning toetustena piirkondlikule koostööle ja integratsioonile;
- b) 5 miljonit eurot intressitoetuste ja tehnilise abi rahastamiseks IV lisas osutatud ÜMTde investeerimisrahastust;
- c) 8,5 miljonit eurot uuringuteks või tehnilise abi meetmetele vastavalt käesoleva otsuse artiklile 80 ja käesoleva otsuse üldhindamise läbiviimiseks hiljemalt neli aastat enne selle kehtivuse lõppemist.

2. EAFi vahendeid ei seota pärast 31. detsembrist 2020 kulu kohustustega, välja arvatud juhul, kui nõukogu otsustab komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt teisiti.

3. Juhul kui lõikes 1 sätestatud vahendid lõpevad enne käesoleva otsuse kehtivusaja lõppu, võtab nõukogu vajalikud meetmed.

Artikkel 2

Vahendite haldamine

Euroopa Investeerimispank haldab III lisas osutatud omavahenditest antud laene ja IV lisas osutatud ÜMT investeerimisrahastust rahastatavaid meetmeid. Kõiki muid käesoleva otsusega sätestatud rahalisi vahendeid haldab komisjon.

Artikkel 3

Jaotumine ÜMTde vahel

Käesoleva lisa artikli 1 lõike 1 punktis a nimetatud 351 miljoni euro suurune summa jaotatakse ÜMTde vahel vastavalt nende vajadustele ja tulemustele järgmiste kriteeriumide kohaselt.

1. Eelkõige programmidokumentis osutatud algatuste rahastamiseks eraldatakse ÜMTdele, välja arvatud Gröönimaa, 229,5

miljoni euro suurune summa A. Programmidokumentis juhitakse vajaduse korral erilist tähelepanu abisaavate ÜMTde valitsemise ja institutsionaalse suutlikkuse tugevdamisele suunatud meetmetele ning asjakohastel juhtudel kavandatavate meetmete tõenäolisele ajakavale.

Summa A eraldamisel võetakse arvesse elanike arvu, sisemajanduse koguprodukti (SKP) taset, eelmistest EAFidest eraldatud summasid ja käesoleva otsuse artiklis 9 osutatud ÜMTde geograafilisest isoleeritusest tulenevaid probleeme. Eraldatavaid vahendeid peab saama tõhusalt kasutada. Vahendite eraldamine peab olema kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

2. 100 miljonit eurot eraldatakse selleks, et toetada vastavalt käesoleva otsuse artiklile 7 piirkondlikku koostööd ja integratsiooni, eelkõige pidades silmas käesoleva otsuse artiklis 5 osutatud prioriteete ja vastastikust huvi pakkuvaid valdkondi, konsulteerides üksteisega käesoleva otsuse artiklis 14 osutatud ELi ja ÜMTde dialoogifoorumite kaudu. Seejuures seatakse eesmärgiks koordineerida summa kasutamist muude liidu rahastamisvahenditega ning edendada ÜMTde ja ELi toimimise lepingu artiklis 349 nimetatud äärepoolseimate piirkondade vahelist koostööd.

3. Eraldamata vahenditest moodustatakse 21,5 miljoni euro suurune reserv B, et:

- a) rahastada ÜMTdele antavat humanitaarabi ja hädaabi ning eksporditulu kõikumisest tuleneva vajaduse korral ka lisatoetusi vastavalt IV lisale;

- b) eraldada uusi vahendeid vastavalt lõikes 1 osutatud ÜMTde vajaduste ja tulemuste muutumisele.

Tulemuslikkust hinnatakse objektiivselt ja läbipaistvalt, pidades muu hulgas silmas eraldatud vahendite kasutamist, käsil olevate meetmete rakendamise tõhusust ja vastuvõetud jätkusuutliku arengu meetmeid.

4. Komisjon võib pärast vahekokkuvõtte tegemist otsustada jaotada käesolevas artiklis nimetatud eraldamata vahendid. Selle kokkuvõtte tegemise kord ja teistsuguse jaotuse üle otsustamise kord võetakse vastu käesoleva otsuse artikli 87 kohaselt.

III LISA

LIIDU RAHALINE ABI: LAENUD EIP OMAVAHENDITEST

Artikkel 1

Summa

Omavahenditest rahastamiseks eraldab EIP kuni 100 miljonit eurot vastavalt oma eeskirjadele ja korrale ning oma põhikirjas ja käesolevas lisas sätestatud tingimustele.

Artikkel 2

EIP

1. EIP:

- a) aitab oma hallatavate vahendite kaudu kaasa ÜMTde majanduse ja tööstuse arengule nii territooriumide kui ka piirkondade tasandil, rahastades eeskätt tootmisprojekte ja -kavasid või muid investeeinguid, millega püütakse edendada eraettevõtlust kõikides majandusvaldkondades;
- b) loob tihedad koostöösidemed kõikide riiklike ja piirkondlike arengupankade ning ÜMTde ja liidu pankade ja finantseerimisasutustega;
- c) kohandab koostöös asjaomase ÜMTga käesolevas otsuses ette nähtud arengu rahastamise koostöö rakenduskorda ja menetlusi, kui see on vajalik, et võtta arvesse projektide laadi ning tegutseda kooskõlas otsuse eesmärkidega, järgides seejuures oma põhikirjas sätestatud korda.

2. EIP omavahenditest rahastamine toimub järgmistel tingimustel:

- a) viiteintressimäär on määr, mida EIP kohaldab lepingu allakirjutamise päeval või väljamaksekuupäeval vääringu, tagasimaksetähtaja ja tagatiste poolest samasuguste tingimustega laenude suhtes;
- b) kuid:
 - i) avaliku sektori projektid on põhimõtteliselt kõlblikud saama 3 % suurust intressitoetust;
 - ii) erasektori projektidele, mis hõlmavad erastamisega seotud ümberkorraldusmeetmeid, või projektidele, millest ühiskond või keskkond saab märkimisväärset ja selgelt tõestatavat kasu, võib laenu anda intressitoetusega, mille suurus ja vorm otsustatakse projekti eripära silmas pidades. Intressitoetus ei või siiski olla suurem kui 3 %;

iii) lõplik intressimäär ei või mingil juhul kunagi olla väiksem kui 50 % viitemäärast;

c) intressitoetus, mille summa arvutatakse laenu väljamaksetähtpäeval, võetakse IV lisa artikli 2 lõikes 11 sätestatud intressitoetusest ja makstakse otse EIP-le. Intressitoetusi võib muuta kapitaliks või kasutada projektidega seotud tagastamatuks tehniliseks abiks, eelkõige ÜMTde finantseerimisasutuste abistamiseks;

d) EIP omavahenditest antud laenude tagasimaksetähtaeg määratakse projekti majanduslike ja rahaliste omaduste põhjal, kuid see ei või ületada 25 aastat. Tavaliselt kaasneb nende laenudega ajapikendus, mis määratakse projektikohase töö kestuse põhjal.

3. EIP omavahenditest avaliku sektori äriühingutesse investeerimise puhul võib asjaomaselt ÜMT-lt nõuda projektidega seotud eritagatise või -kohustusi.

Artikkel 3

Valuutaülekandeid käsitlevad sätted

1. Käesoleva otsuse kohaste meetmete puhul, mille ÜMTd on kirjalikult heaks kiitnud, asjaomased ÜMTd:

- a) vabastavad laenude intressid, vahendustasud ja tagasimaksed kõikidest asjaomase ÜMT õigusest tulenevatest riiklikest ja kohalikest maksudest;
- b) võimaldavad laenusaaajatel laenude intresside ja vahendustasude maksmiseks ning laenude tagasimaksedeks kasutada vääringut, mida on vaja rahastamislepingute kohaselt, mis on sõlmitud projektide rakendamiseks nende territooriumil;
- c) võimaldavad EIP-l kasutada kõigi omavääringus saadud summade ülekandmiseks vajalikku välisvääringut vahetuskursiga, mida ülekandepäeval kohaldatakse euro või muude ülekandevääringute ja omavääringu vahel. See kehtib kõikide nende territooriumil projektide rakendamiseks sõlmitud rahastamislepingute tasuvormide kohta, nagu intressid, dividendid, vahendus- ja teenustasud ning laenude tagasimaksed ja aktsiate või osade müügist saadud tulud.

2. Käesoleva artikli tähenduses on asjaomane ÜMT meetmest kasu saav ÜMT.

IV LISA

LIISU RAHALINE ABI: EIP INVESTEERIMISRAHASTU

Artikkel 1

Eesmärk

Otsusega 2001/822/EÜ EAFi vahenditest majanduslikult tasuva ettevõtluse edendamiseks asutatud ÜMT investeerimisrahastu (edaspidi „rahastu“) säilitatakse.

Rahastu tegevuse ja EIP omavahenditest antavate laenude suhtes kohaldatavad rahastamistingimused on sätestatud 11. EAFi loomise sisekokkuleppes, III lisas ja käesolevas lisas.

Neid vahendeid võib suunata abikõlblikele ettevõtetele otse või kõlblike investeerimisfondide ja/või finantsvahendajate kaudu.

Artikkel 2

Rahastu vahendid

1. Rahastu vahendeid võib kasutada muu hulgas:

a) riskikapitali moodustamiseks järgmisel kujul:

i) kapitaliosaluse omandamiseks ÜMT territooriumil või mujal asuvates ÜMTde ettevõtetes, sealhulgas rahaasutustes;

ii) kapitaliosalusega sarnane toetus ÜMTde ettevõtetele, sealhulgas rahaasutustele;

iii) nii välismaistele kui ka kohalikele investoritele või laenuandjatele mõeldud tagatised ja muud laenuvõime suurendajad, mida võib kasutada poliitiliste ja muude investeerimisriskide katmiseks;

b) tavaliste laenude andmiseks.

2. Kapitaliosalus on üldiselt kontrolli mittevõimaldav vähemusosalus ja selle eest tasutakse asjakohase projekti tulemuste põhjal.

3. Kapitaliosalusega sarnaseks toetuseks võivad olla aktsionäride ettemaksud, vahetusvõlakirjad, tingimuslikud, allutatud ja osaluslaenud või muu samalaadses vormis abi. Selline abi võib koosneda eelkõige:

a) tingimuslikest laenudest, mille teenindamine ja/või tähtaeg on seotud teatavate projekti elluviimise tingimuste täitmise; kui tingimuslikku laenu antakse erandjuhul

investeeringu eesmärgi tähtsuseks või muuks projektiga seotud tehniliseks abiks, võib teenindamisest vabastada, kui investeeringut ei toimu;

b) osaluslaenudest, mille teenindamine ja/või tähtaeg on seotud projekti tulusega;

c) allutatud laenudest, mis makstakse tagasi alles pärast muude nõuete rahuldamist.

4. Iga meetme eest tasumine täpsustatakse laenu andmisel.

5. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist:

a) tingimuslike või osaluslaenude puhul koosneb tasu tavaliselt kindlast intressimäärast, mis on kõige rohkem 3 %, ja muutuvast osast, mis on seotud projekti tulemustega;

b) allutatud laenude puhul on intressimäär seotud turuga.

6. Tagatise hinnatakse nii, et need kajastaksid kindlustatavaid riske ja meetme eripära.

7. Tavaliste laenude intressimäär koosneb viitemäärast, mida EIP kohaldab võrreldavate laenude suhtes, mille tingimused ajapikenduse ja tagasimaksetähtaja poolest on samad, ja EIP kehtestatavast lisamäärast.

8. Järgmistel juhtudel võib tavalisi laene anda soodustingimustel:

a) erasektori arengu eelduseks olevateks infrastruktuuriprojektideks vähim arenenud ÜMTdes, konfliktijärgses olukorras olevates ÜMTdes või looduskatastroofijärgsetes ÜMTdes. Sellistel juhtudel vähendatakse laenu intressimäära 3 % võrra;

b) projektidele, mis hõlmavad erastamisega seotud ümberkorraldusmeetmeid, või projektidele, millest ühiskond või keskkond saab märkimisväärset ja selgelt tõestatavat kasu. Sel juhul võib laenu anda intressitoetusega, mille suurus ja vorm otsustatakse projekti eripära silmas pidades. Intressitoetus ei või siiski olla suurem kui 3 %.

9. Lõike 8 punkti a või b alusel antavate laenude lõplik intressimäär ei tohi mingil juhul olla väiksem kui 50 % viitemäärast.

10. Soodustingimustel pakutavad vahendid tehakse kättesaadavaks rahastust ja nende summa ei tohi olla suurem kui rahastust ja EIP omavahenditest investeeringute rahastamiseks ette nähtud assigneeringute üldsumma.

11. Intressitoetusi võib muuta kapitaliks või kasutada projektidega seotud tagastamatuks tehniliseks abiks, eelkõige ÜMTde rahaasutuste abistamiseks.

Artikkel 3

Rahastu tegevus

1. Rahastu tegutseb kõikides majandusvaldkondades ja toetab eraõiguslike ning kaubanduslikult tegutsevate avalik-õiguslike üksuste investeringuid, sealhulgas erasektorile hädavajalikku tulutoovat majandus- ja tehnoloogiainfrastruktuuri. Rahastu:

- a) juhtimine toimub käibefondi põhimõttel ja selle eesmärk on olla majanduslikult püsiv. Rahastu tegutseb turutingimustel ning väldib kohalike turgude moonutamist ja erarahastajate kõrvaletõrjumist;
- b) toetab ÜMTde rahandussektorit ja püüab arengut kiirendada, soodustades pikaajaliste kohalike vahendite kasutamist ning välismaiste erainvestorite ja laenuandjate kaasamist ÜMTde projektidesse;
- c) kannab osa riski oma rahastatud projektides ning selle rahaline jätkusuutlikkus on tervikuna tagatud portfelli kaudu ja mitte üksikmeetmetest;
- d) püüab kanaliseerida vahendeid ÜMTde institutsioonide ning programmide kaudu, mis edendavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) arengut.

2. EIP-le tasutakse rahastu juhtimisega seonduvad kulud. EIP tasu sisaldab kindlasummalist komponenti 0,5 % aastas esialgselt toetusest ning muutuvat komponenti summas kuni 1,5 % aastas rahastu portfelist, mis investeeritakse ÜMTde projektidesse. See tasu rahastatakse rahastust.

3. Kui käesoleva otsuse kehtivusaeg möödub ja nõukogu ei ole teinud eriootsust, kantakse investeerimisrahastule tehtud akumulieeritud netotagastamiseks järgmisesse ÜMT rahastamisvahendisse.

Artikkel 4

Kursiriski käsitlevad sätted

Selleks et võimalikult palju vähendada vahetuskursi kõikumise mõju, lahendatakse kursiriski küsimus järgmiselt:

- a) ettevõtja omavahendite kindlustamiseks mõeldud kapitaliosaluse puhul kannab kursiriski tavaliselt rahastu;
- b) VKEde riskikapitali rahastamise puhul jagatakse kursirisk tavaliselt liidu ja muude asjaosaliste vahel. Üldiselt jaotatakse kursirisk võrdselt;
- c) võimaluse ja vajaduse korral, eelkõige stabiilse makromajanduse ja rahandusega riikides, püüab rahastu anda laene ÜMTde omavääringus, võttes seega kursiriski tegelikult endale.

Artikkel 5

Finantskontroll

1. Investeerimisrahastust rahastatavate meetmete kontrollimisel ja nendele heakskiidu andmisel kohaldatakse EIP põhikirjaga kehtestatud korda, millest EIP lähtub kogu oma tegevuses.

2. Kontrollikoda teostab järelevalvet investeerimisrahastu tegevuse üle komisjoni, kontrollikoja ja EIP vahel kokku lepitud korras, eelkõige vastavalt Euroopa Komisjoni, Euroopa Kontrollikoja ja Euroopa Investeerimispanka vahel 27. oktoobril 2003 sõlmitud ning hiljem täiendatud ja muudetud kolmepoolsele kokkuleppele.

Artikkel 6

Privileegid ja immuuniteedid

1. ÜMT võimaldab käesolevast otsusest tuleneva tegevuse ja otsuse rakendamisega seotud EIP esindajatele tavapäraseid privileege, immuuniteeti ja soodustusi ülesannete täitmise ajal ning ülesannete täitmise kohta ja sealt tagasi reisimisel.

2. EIP-le võimaldatakse rahvusvahelistele organisatsioonidele ette nähtud kohtlemist ÜMT territooriumil toimuva ametliku teabevahetuse ja dokumentide edastamise suhtes.

3. EIP ametlikku kirjavahetust ja muud ametlikku teabevahetust ei tsenseerita.

V LISA

LIIDU RAHALINE ABI: LISAABI EKSPORDITULU LÜHIAJALISTE KÕIKUMISTE KORRAL

*Artikkel 1***Põhimõtted**

1. Pikaajaliseks arenguks eraldatavate vahendite määramise üheks aluseks on ÜMT majanduse sõltuvus kaupade, eelkõige põllumajandus-, kalandus- ja mäetööstustoodete ekspordist.
2. Selleks et vähendada eksporditulu ebapüsivuse kahjulikku mõju ja kaitsta tulu vähenemise tõttu ohustatud arengukava, võib käesoleva lisa artiklite 2 ja 3 põhjal anda täiendavat rahalist toetust riigi pikaajaliseks arenguks ette nähtud vahenditest.

*Artikkel 2***Toetuskõlblikkuse kriteeriumid**

1. Lisavahendite saamise eeldused on järgmised:
 - a) tulu kaupade ekspordist väheneb 10 % (või I lisas loetletud isoleeritud ÜMTde puhul 2 %) võrreldes kohaldamisaastale eelnenud nelja-aastase ajavahemiku esimese kolme aasta tulu aritmeetilise keskmisega, või
 - b) tulu kõikide põllumajandus-, kalandus- või mäetööstustoodete ekspordist väheneb 10 % (või I lisas loetletud isoleeritud ÜMTde puhul 2 %) võrreldes kohaldamisaastale eelnenud nelja-aastase ajavahemiku esimese kolme aasta tulu aritmeetilise keskmisega nende riikide puhul, kus põllumajandus-, kalandus- või mäetööstustoodete eksporditulu moodustab üle 40 % kaupade ekspordist saadavast kogutulust.
2. Lisatoetust on õigus saada kõige rohkem neli aastat järjest.

3. Lisavahendeid kajastatakse asjaomase riigi avaliku sektori raamatupidamises. Neid kasutatakse kooskõlas rakendussätetega, mis kehtestatakse käesoleva otsuse artikli 85 kohaselt. Lepingusaliste kokkuleppel võib vahendeid kasutada riigieelarves ette nähtud kavade rahastamiseks. Osa lisavahenditest võib siiski hoida teatavatele valdkondadele.

*Artikkel 3***Ettemaksed**

Lisavahendite eraldamise süsteem näeb ette ettemakseid, et kaitsta viivituste eest kaubanduse koondstatistika saamisel ja tagada kõnealuste vahendite lülitamine kohaldamisaastale järgneva aasta eelarvesse. Ettemaksed tehakse ÜMTde ametiasutuste koostatud esialgse ekspordistatistika põhjal, mis esitatakse komisjonile enne ametliku ja lõpliku koondstatistika valmimist. Ettemakse ülemmäär on 80 % kohaldamisaastaks arvestatud lisavahenditest. Sel viisil kasutatavaid summasid kohandatakse komisjoni ja ÜMT ametiasutuste ühisel kokkuleppel, pidades silmas lõplikku ekspordi koondstatistikat ja eelarvepuudujäägi lõplikku suurust.

*Artikkel 4***Läbivaatamine**

Käesoleva lisa sätteid vaadatakse läbi hiljemalt kahe aasta möödudes käesoleva otsuse artiklis 85 osutatud rakendussätete jõustumisest ja seejärel komisjoni, mõne liikmesriigi või ÜMT nõudel.

VI LISA

MÕISTE „PÄRITOLUSTAATUSEGA TOOTED” MÄÄRATLUS JA HALDUSKOOSTÖÖ VIISID

SISUKORD

I JAOTIS.	ÜLDSÄTTED	37
II JAOTIS.	PÄRITOLUSTAATUSEGA TOODETE MÕISTE MÄÄRATLUS	38
III JAOTIS.	TERRITORIAALSED NÕUDED	44
IV JAOTIS.	PÄRITOLUTÕENDID – 1. JAGU. EESKIRJAD, MIDA KOHALDATAKSE ALATES ÜLEMEREMAADE JA -TERRITOORIUMIDE ASSOTSIEERIMIST KÄSITLEVA OTSUSE JÕUSTUMISEST	45
V JAOTIS.	HALDUSKOOSTÖÖ KORD	53
VI JAOTIS.	CEUTA JA MELILLA	57
VII JAOTIS.	LÕPPSÄTTED	57
	I–XIII liide	59

I JAOTIS
ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigid” – Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide rühma piirkonnad ja riigid, kes on sõlminud lepingu, millega või mille tulemusel sõlmitakse majanduspartnerlusleping (MPL), kui majanduspartnerluslepingut kohaldatakse ajutiselt või kui majanduspartnerlusleping jõustub, olenevalt sellest, kumb toimub varem;
- b) „valmistamine” – iga liiki töö või töötlemine, kaasa arvatud komplekteerimine;
- c) „materjal” – koostisosa, toormaterjal, komponent või osa jne, mida on toote valmistamisel kasutatud;
- d) „toode” – valmistatav toode, isegi kui see on ette nähtud hiljem mõnes teises valmistamistoimingus kasutamiseks;
- e) „kaup” – nii materjalid kui ka tooted;
- f) „samaväärsed materjalid” – sama liiki ja sama kaubandusliku kvaliteediga materjalid, millel on samad tehnilised ja füüsilised omadused ja mida ei ole võimalik üksteisest eristada, kui neid on valmistootes kasutatud;

g) „tolliväärtus” – kooskõlas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VII artikli rakendamise lepinguga (WTO leping tolliväärtuse määramise kohta) määratud tolliväärtus;

h) „materjalide väärtus” – II liites kasutatud päritolustaatuseta materjalide tolliväärtus importimise ajal või kui see väärtus ei ole teada ja seda ei ole võimalik kindlaks teha, siis esimene tuvastatav hind, mida nende materjalide eest makstakse ÜMT territooriumil. Kui on vaja kindlaks määrata valmistamiseks kasutatavate päritolustaatuseta materjalide väärtus, kohaldatakse käesolevat punkti *mutatis mutandis*;

i) „tehasehind” – hind, mida makstakse tehases toote eest tootjale, kelle ettevõttes toimub viimane töö või töötlus, tingimusel et hind sisaldab kõikide kasutatud materjalide väärtust ja kõiki selle tootmisega seotud kulusid ning sellest on maha arvatud kõik siseriiklikud maksud, mis makstakse tagasi või mida võib tagasi maksta saadud toote ekspordil.

Kui tegelikult makstud hind ei kajasta kõiki ÜMTs toote tootmisega seotud kulusid, sisaldab tehasehind kõiki kõnealuseid kulusid, millest on maha arvatud siseriiklikud maksud, mis makstakse tagasi või mida võib tagasi maksta saadud toote ekspordimisel.

Käesolevas dokumendis võib käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud mõiste „valmistaja” tähendada alltöövõtja palganud ettevõtjat, kui viimase töö või töötuse on valmistaja teinud alltöövõtuna;

j) „päritolustaatuseta materjalide suurim lubatud sisaldus” – päritolustaatuseta materjalide suurim sisaldus tootes, mis

võimaldab valmistamist käsitada piisava töö või töötlemisena, mis annab tootele päritolustaatuse. Seda võib väljendada toote tehasehinna protsendina või konkreetsesse gruppidesse, gruppi, rubriiki või alamrubriiki kuuluvate kasutatud materjalide netomassi protsendina;

- k) „netomass” – kauba enda mass ilma pakkematerjalita ja mis tahes pakenditeta;
- l) „grupid”, „rubriigid” ja „alamrubriigid” – grupid, rubriigid ja alamrubriigid (nelja- või kuuekohalised koodid), mida on kasutatud kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi (harmoneeritud süsteem) nomenklatuuris ja mida on muudetud vastavalt Tollikoostöö Nõukogu 26. juuni 2004. aasta soovitusel;
- m) „klassifitseeritud” – osutab toote või materjali klassifitseerimisele harmoneeritud süsteemi teatavasse rubriiki või alamrubriiki;
- n) „kaubasaadetus” – tooted, mis
- i) saadetakse samal ajal ühelt eksportijalt ühele kaubasaajale või
- ii) saadetakse eksportijalt kaubasaajale üheainsa veodokumendi alusel või selle dokumendi puudumisel üheainsa kaubaarve alusel;
- o) „eksportija” – isik, kes ekspordib kaubad liitu või ÜMTsse ja kes suudab kaupade päritolu tõendada, olenemata sellest, kas ta on need valmistanud või kas ta täidab ise ekspordi tolliformaalsusi;
- p) „registreeritud eksportija” – eksportija, kes on registreeritud asjaomase ÜMT või liidu pädevate asutuste juures, et koostada käesoleva otsuse alusel ekspordimiseks vajalikke päritolukinnitusi;
- q) „päritolukinnitus” – eksportija koostatud kinnitus, mis näitab, et sellega hõlmatud tooted vastavad käesolevas lisas sätestatud päritolureeglitele, et kaupade liidus vabasse ringlusse lubamise deklaratsiooni esitav isik saaks taotleda tariifset sooduskoheldamist või et ÜMT ettevõtja, kes impordib materjale edasiseks töötlemiseks kumulatsioonieskirjade alusel, saaks tõendada kõnealuste kaupade päritolustaatus;

- r) „üldiste tariifsete soodustuste kavaga hõlmatud riik” – riik või territoorium, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 978/2012 (¹) artikli 2 punktis d.

II JAOTIS

PÄRITOLUSTAATUSEGA TOODETE MÕISTE MÄÄRATLUS

Artikkel 2

Üldnõuded

1. Järgmisi tooteid käsitatakse ÜMTst pärit toodetena:
 - a) käesoleva lisa artikli 3 tähenduses täielikult ÜMTst saadud tooted;
 - b) ÜMTst saadud tooted, milles on kasutatud materjale, mis ei ole täielikult saadud ÜMTst, tingimusel et need on läbinud piisava töö või töötamise käesoleva lisa artikli 4 tähenduses.
2. Kui päritolustaatusega tooted on valmistatud materjalist, mis on täielikult saadud vähemalt kahest ÜMTst või on vähemalt kahes ÜMTs läbinud piisava töö või töötamise, loetakse nende toodete päritoluriigiks see ÜMT, kus toimus viimane töö või töötamine.
3. Lõike 1 rakendamisel käsitatakse ÜMTde territooriume ühe territooriumina.

Artikkel 3

Täielikult teatavast riigist saadud tooted

1. Täielikult ÜMTst saaduks loetakse:
 - a) tema pinnasest või merepõhjast kaevandatud mineraalsed maavarad;
 - b) seal kasvatatud või koristatud taimed ning taimsed tooted;
 - c) seal sündinud ja kasvatatud elusloomad;
 - d) seal kasvatatud elusloomadelt saadud tooted;
 - e) seal sündinud ja kasvatatud, tapetud loomadest saadud tooted;
 - f) sealse jahi ja kalapüügi käigus saadud tooted;
 - g) vesiviljelustooted, kui kalad, koorikloomad ja limused on seal sündinud või seal kasvanud munadest, maimudest või vastsetest;

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 978/2012 üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 732/2008 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 303, 31.10.2012, lk 1).

- h) merekalapiigisaadused ja muud selle riigi laevade poolt väljaspool territoriaalmerd merest püütud saadused;
- i) selle riigi kalatöötlemislaevade pardal ainult punktis h osutatud saadustest valmistatud tooted;
- j) seal kogutud kasutatud esemed, mis sobivad ainult tooraine saamiseks;
- k) sealse tootmistegevuse jäätmed ja jäägid;
- l) väljaspool selle riigi territoriaalvett merepõhjast või selle aluspinnasest välja toodud saadused, tingimusel et tal on merepõhja või aluspinnase kasutamise ainuõigus;
- m) kõik punktides a–l nimetatud toodetest seal valmistatud tooted.

2. Lõike 1 punktides h ja i nimetatud mõisteid „selle riigi laevad” ja „selle riigi kalatöötlemislaevad” kohaldatakse üksnes laevade ja kalatöötlemislaevade suhtes, mis:

- a) on registreeritud ÜMTs või liikmesriigis;
- b) sõidavad ÜMT või liikmesriigi lipu all;
- c) vastavad ühele järgmistest tingimustest:
- i) nad kuuluvad vähemalt 50 % ulatuses ÜMT või liikmesriikide kodanikele või
- ii) nad kuuluvad äriühingule, kelle peakontor ja peamine tegevuskoht on ÜMTs või liikmesriigis ja millest vähemalt 50 % kuulub ÜMT-le või selle riigi avalik-õiguslikule isikule või selle riigi või liikmesriigi kodanikule.

3. Lõike 2 tingimused võivad olla täidetud liikmesriikides või eri ÜMTdes. Sel juhul käsitatakse tooteid sellest ÜMTst pärit tootena, kus laev või kalatöötlemislaev on registreeritud vastavalt lõike 2 punktile a.

Artikkel 4

Piisava töö või töötamise läbinud tooted

1. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artiklite 5 ja 6 kohaldamist, käsitatakse tooteid, mis käesoleva lisa artikli 3 tähenduses

ei ole täielikult saadud ÜMTst, sealt pärit tootetena, kui asjaomased tooted vastavad II liites esitatud loendis nimetatud tingimustele.

2. Kui toode on päritolustaatuse saanud ÜMTs kooskõlas lõikega 1 ja seda töödeldakse seal edasi ning kasutatakse teise toote valmistamiseks vajaliku materjalina, ei võeta arvesse selle valmistamisel kasutatavaid päritolustaatuse materjale.

3. Iga toote puhul tehakse kindlaks, kas lõikes 1 nimetatud tingimused on täidetud.

Kui asjakohane reegel põhineb päritolustaatuse materjalide suurimal lubatud sisaldusel, võib siiski arvutada päritolustaatuse materjalide väärtuse lõikes 4 sätestatud keskmise alusel, et võtta arvesse kulude ja valuutakursi kõikumisi.

4. Lõike 3 teises lõigus osutatud juhul arvutatakse toote keskmine tehasehind ja kasutatud päritolustaatuse materjalide keskmine väärtus vastavalt eelmisel majandusaastal kõigi toodete eest saadud tehasehinnale ja eelmisel majandusaastal toodete valmistamiseks kasutatud kõigi päritolustaatuse materjalide koguväärtusele, kusjuures majandusaasta on ekspordiriigi majandusaasta ning kui ei ole andmeid terve majandusaasta kohta, siis võetakse aluseks lühem ajavahemik, mis ei ole lühem kui kolm kuud.

5. Eksportijad, kes otsustavad teha arvutused keskmise näitaja alusel, kasutavad seda meetodit järjepidevalt võrdlusmajandusaastale järgneva aasta jooksul või vajaduse korral lühemale võrdlusajavahemikule järgneva aasta jooksul. Nad võivad lõpetada selle meetodi kasutamise, kui antud majandusaasta või lühema võrdlusajavahemiku (mis ei ole lühem kui kolm kuud) jooksul ilmneb, et kulude või valuutakursi kõikumine, mis õigustas sellise meetodi kasutamist, ei ole enam asjakohane.

6. Lõikes 4 osutatud keskmisi näitajaid kasutatakse vastavalt tehasehinnana ja päritolustaatuse materjalide väärtusena, et teha kindlaks, kas päritolustaatuse materjalide suurima lubatud sisalduse nõue on täidetud.

Artikkel 5

Ebapiisav töö või töötus

1. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, käsitatakse järgmisi toiminguid päritolustaatuse omandamiseks ebapiisava töö või töötusena, olenemata sellest, kas käesoleva lisa artikli 4 tingimused on täidetud või mitte:

- a) toimingud, mis tagavad toodete seisundi säilimise nende transportimisel ja ladustamisel;
- b) pakkeüksuste osadeks jagamine ja koondamine;

- c) pesemine, puhastamine; tolmu, oksiidi, õli, värvi ja muude katete eemaldamine;
- d) tekstiili ja tekstiiltoodete triikimine või pressimine;
- e) lihtsad värvimis- ja poleerimistööd;
- f) riisi koorimine ja osaline või täielik jahvatamine; teravilja ja riisi poleerimine ja glaseerimine;
- g) suhkru toonimine või maitsestamine või tükkpressimine; kristallsuhkru osaline või täielik jahvatamine;
- h) puuviljade, pähklite ja köögiviljade koorimine ja kividest puhastamine;
- i) teritamine, lihtlihvimine või lihtlõikamine;
- j) tuulamine, uhtmine, sortimine, klassifitseerimine, kokkupanemine (kaasa arvatud kaupade komplekteerimine);
- k) lihtne klaas- või plastpudelitesse, plekkpurkidesse, kottidesse, karpidesse, kastidesse pakkimine, alustele jms kinnitamine ning kogu muu lihtne pakendamine;
- l) märkide, etikettide, logode ja muude eristumärkide kinnitamine või trükkimine tootele või selle pakendile;
- m) üht või mitut sorti toodete segamine; suhkru segamine mis tahes materjaliga;
- n) lihtne toodetele vee lisamine või toote lahjendamine või dehüdreerimine või denatureerimine;
- o) toote osade lihtne kokkupanemine terviktoote saamiseks või toodete osadeks lammutamine;
- p) kaks või rohkem punktides a–o loetletud toimingut üheskoos;
- q) loomade tapmine.

2. Lõikes 1 käsitatakse toiminguid lihtsatena, kui selliste toimingute tegemiseks ei ole vaja erioskusi ega spetsiaalselt valmistada või paigaldada masinaid, aparate või tööriistu.

3. Kui määratakse kindlaks, kas tootega tehtud töö või töötlus loetakse lõike 1 tähenduses ebapiisavaks, võetakse arvesse kõiki konkreetse tootega ÜMTs tehtud toiminguid.

Artikkel 6

Lubatud hälbed

1. Erandina käesoleva lisa artiklist 4 ning vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2 ja 3 võib päritolustaatuseta materjale, mida II liites esitatud loendis nimetatud tingimuste kohaselt ei tohi antud toote valmistamiseks kasutada, siiski kasutada, kui toote jaoks vajalik hinnatud koguväärtus või netomass ei ületa:

- a) 15 % toote massist toodete puhul, mis kuuluvad gruppidesse 2 ja 4–24, v.a gruppi 16 kuuluvad töödeldud kalandustooted;
- b) 15 % toote tehasehinnast muude toodete puhul, v.a gruppidesse 50–63 kuuluvad tooted, mille puhul kohaldatakse I liite märkustes 6 ja 7 nimetatud lubatud hälbed.

2. Lõikega 1 ei ole lubatud ületada päritolustaatuseta materjalide suurimat lubatud sisaldust protsentides, mis on ette nähtud II liites esitatud loendis nimetatud reeglitega.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata käesoleva lisa artikli 3 tähenduses täielikult ÜMTst saadud toodete suhtes. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 5 ja artikli 11 lõike 2 kohaldamist, kohaldatakse kõnealuste lõigetega ette nähtud lubatud hälbeid siiski kõigi selliste materjalide summa suhtes, mida kasutatakse toote valmistamiseks ja mille puhul I liites esitatud loendi kohaste reeglitega on antud toote puhul ette nähtud, et materjalid peaksid olema täielikult saadud ÜMTst.

Artikkel 7

Kumulatsioon liiduga

1. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 2 kohaldamist, käsitatakse liidust pärit materjale ÜMTst pärinevana, kui need sisalduvad sealt pärit tootes, tingimusel et need on läbinud artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluse.

2. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 2 kohaldamist, käsitatakse liidus tehtud tööd või töötlust ÜMTs tehtuna, kui materjalid läbivad hiljem selles ÜMTs käesoleva lisa artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluse.

3. Käesolevas artiklis sätestatud kumulatsiooni silmas pidades tehakse materjalide päritolu kindlaks vastavalt käesolevale lisale.

Artikkel 8

Kumulatsioon majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikidega

1. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 2 kohaldamist, käsitatakse majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikidest pärit materjale ÜMTst pärinevana, kui need sisalduvad sealt pärit tootes, tingimusel et need on läbinud käesoleva lisa artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluste.

2. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 2 kohaldamist, käsitatakse majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikides tehtud tööd või töötlust ÜMTs tehtuna, kui materjalid läbivad hiljem selles ÜMTs käesoleva lisa artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluste.

3. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisel tehakse majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärit materjalide päritolu kindlaks asjaomaste majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigi suhtes kohaldatavate päritolureeglite ning asjakohaste päritolutõendide ja halduskoostööd käsitlevate sätete alusel.

Käesolevas artiklis sätestatud kumulatsiooni ei kohaldata järgmiste materjalide suhtes:

a) Lõuna-Aafrika Vabariigist pärit materjalid, mis ei ole imporditud otse liitu tollimaksu- ja kvoodivabalt liidu ja Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (SADC) vahelise majanduspartnerluslepingu alusel;

b) XIII liites loetletud materjalid.

4. Käesolevas artiklis sätestatud päritolu kumulatsiooni võib kohaldada üksnes tingimusel, et:

a) majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik, kust on tarnitud materjalid, ja ÜMT, kus on valmistatud lõpptooded, on kohustunud:

i) täitma käesolevat lisa või tagama selle täitmise ja

ii) tegema halduskoostööd, et tagada käesoleva lisa korrektne rakendamine nii seoses liiduga kui ka omavahel;

b) asjaomane ÜMT on teavitanud komisjoni punktis a osutatud kohustuste võtmisest.

5. Majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikidel, kes on täitnud lõike 4 nõuded enne käesoleva otsuse jõustumist, ei ole uut kohustust vaja võtta.

Artikkel 9

Kumulatsioon teiste riikidega, kellel on tollimaksu- ja kvoodivaba juurdepääs liidu turule üldiste tariifsete soodustuste kava kohaselt

1. Ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 2 kohaldamist, käsitatakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud riikidest pärit materjale ÜMTst pärinevana, kui need sisalduvad sealt pärit tootes, tingimusel et need on läbinud käesoleva lisa artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluste.

2. Lõike 1 tähenduses pärinevad materjalid:

a) riigist või territooriumilt, kes saab kasu üldiste tariifsete soodustuste kava kohaselt vähim arenenud riikide suhtes kohaldatavast erikorrast⁽¹⁾;

b) kes saavad kasu tollimaksu- ja kvoodivabast juurdepääsust liidu turgudele harmoneeritud süsteemi kuuekohalise koodi tasemel vastavalt üldiste tariifsete soodustuste kava üldisele korrale⁽²⁾.

3. See, kas materjalid pärinevad asjaomasest riigist või territooriumilt, tehakse kindlaks vastavalt päritolureeglitele, mis on sätestatud vastavalt määruse (EL) nr 978/2012 artiklile 33 ning kooskõlas käesoleva lisa artikliga 32 või 41.

4. Käesolevas lõikes sätestatud kumulatsiooni ei kohaldata järgmiste materjalide suhtes:

a) sellised materjalid, mille importimisel liitu kohaldatakse dumpinguvastaseid või tasakaalustavaid tollimakse, kui materjalid on pärit riigist, mille suhtes on kehtestatud nimeetatud dumpinguvastaseid ja tasakaalustavaid tollimakse;

b) harmoneeritud süsteemi 3. ja 16. gruppi klassifitseeritud tuunikalatooded, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 978/2012 artikleid 7 ja 12, samuti hilisemaid muutmisakte ja seonduvaid õigusakte;

c) materjalid, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 978/2012 artikleid 22 ja 30, samuti hilisemaid muutmisakte ja seonduvaid õigusakte.

⁽¹⁾ Määruse (EL) nr 978/2012 artiklid 17 ja 18.

⁽²⁾ Määruse (EL) nr 978/2012 artikli 1 lõike 2 punkt a. Käesolev säte ei hõlma materjale, mille suhtes kohaldatakse tollimaksvabastust vastavalt määruse (EL) nr 978/2012 artikli 1 lõike 2 punktis b sätestatud jätkusuutliku arengu ja hea valitsemistava eristimulina, mitte aga selle määruse artikli 1 lõike 2 punktis a sätestatud üldisele korrale.

5. Käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kumulatsiooni võib kohaldada üksnes järgmistel tingimustel:

- a) kumulatsioonis osalevad riigid ja territooriumid on võtnud kohustuse täita käesoleva lisa nõudeid või tagada nende täitmine ja teha halduskoostööd, et tagada käesoleva lisa sätete korrektne rakendamine nii seoses liiduga kui ka omavahel;
- b) asjaomane soodustatud riik on teavitanud komisjoni punktis a osutatud kohustusest.

6. Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias kuupäeva, millal käesolevas artiklis ette nähtud kumuleerumist võib kohaldada nende käesolevas artiklis osutatud territooriumide suhtes, kes on vajalikud nõuded täitnud.

Artikkel 10

Laiendatud kumulatsioon

1. Soodustatud ÜMT taotlusel võib komisjon lubada kasutada kumulatsiooni ÜMT ja sellise riigi vahel, kellega liidul on sõlmitud vabakaubandusleping kooskõlas kehtiva üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT) XXIV artikliga, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) kumulatsioonis osalevad riigid ja territooriumid on võtnud kohustuse täita käesoleva lisa nõudeid või tagada nende täitmine ja teha halduskoostööd, et tagada käesoleva lisa sätete korrektne rakendamine nii seoses liiduga kui ka omavahel;
- b) asjaomane soodustatud riik on teavitanud komisjoni punktis a osutatud kohustusest.

Komisjon võib kehtestada lisatingimused taotletava kumulatsiooni kasutamise lubamiseks, võttes arvesse kaubandussätete eiramise ohtu ja kumulatsioonis kasutatavate materjalide tundlikkuse eripära.

2. Käesoleva artikli lõike 1 esimeses lõigus osutatud taotlus esitatakse komisjonile kirjalikult. Taotluses nimetatakse asjaomane kolmas riik või asjaomased kolmandad riigid ja esitatakse kumulatsiooniga hõlmatud materjalide loend ning sellele lisatakse tõendid käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud tingimuste täitmise kohta.

3. Kasutatud materjali päritolu ja päritolu tõendamiseks esitatavad dokumendid tehakse kindlaks kooskõlas asjakohases vabakaubanduslepingus sätestatud reeglitega. Liitu eksporditavate toodete päritolu määratakse kooskõlas käesolevas lisa sätestatud päritolureeglitega.

4. Kui ÜMTs toimuv töö või töötlemine on käesoleva lisa artikli 5 lõikes 1 kirjeldatust ulatuslikum, siis saadud tootele päritolustaatuse andmiseks ei ole nõutav, et kolmandast riigist pärit ja ÜMTs liitu eksporditava toote valmistamiseks kasutatavad materjalid oleksid läbinud piisava töö või töötlemise.

5. Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias kuupäeva, mil kumuleerumine jõustub, kumuleerumisega hõlmatud liidu vabakaubanduslepingupartneri nime, kohaldatavad tingimused ja kumuleerumisega hõlmatud materjalide loetelu.

6. Komisjon võtab rakendusaktidega meetme, millega lubatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kumulatsiooni. Rakendusaktid võetakse vastu käesoleva lisa artikli 64 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 11

Kvalifikatsiooniühik

1. Käesoleva lisa sätete kohaldamisel on kvalifikatsiooniühik see toode, mida loetakse harmoneeritud süsteemi alusel klassifitseerimisel baasüksuseks.

2. Kui kaubasaadeti koosneb mitmest identsest tootest, mis on klassifitseeritud samasse harmoneeritud süsteemi rubriiki, võetakse käesoleva lisa sätete kohaldamisel iga toodet arvesse.

3. Kui harmoneeritud süsteemi üldreegli 5 kohaselt loetakse klassifitseerimisel pakkeüksus toote juurde kuuluvaks, tuleb see ka päritolu kindlaksmääramisel lugeda toote juurde kuuluvaks.

Artikkel 12

Tarvikud, varuosad ja tööriistad

Seadme, masina, aparaadi või sõidukiga kaasas olevaid manuseid, varuosi ja tööriistu, mis on tavalise varustuse osaks ja mis kuuluvad tehasehinna sisse, käsitatakse kõnealuse seadme, masina, aparaadi või sõiduki lahutamatu osana.

*Artikkel 13***Komplektid**

Harmoneeritud süsteemi üldreegliga 3 määratletud komplektil on päritolustaatus, kui komplekti kuuluvad tooted on päritolustaatusena.

Kui komplekt koosneb päritolustaatusena ja päritolustaatuseta toodetest, on komplekt tervikuna siiski päritolustaatusena, kui päritolustaatuseta toodete väärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast.

*Artikkel 14***Kõrvalised tegurid**

Toote päritolustaatusena määramisel ei võeta arvesse toote valmistamisel kasutatavate järgmiste toodete päritolu:

- a) energia ja kütus;
- b) sisseseade ja varustus;
- c) masinad ja tööriistad;
- d) muu kaup, mis ei kuulu või ei tohiks kuuluda toote lõppkoostisesse.

*Artikkel 15***Arvestuslik eraldamine**

1. Kui toote puhul on töö või töötamise käigus kasutatud päritolustaatusena ja päritolustaatuseta samaväärseid materjale, võivad liikmesriigi tolliasutused ettevõtja kirjalikul taotlusel lubada hallata materjale liidus arvestusliku eraldamise meetodi alusel eesmärgiga ekspordida need seejärel kahepoolse kumulatsiooni raames ÜMTsse nii, et materjalide varusid ei hoita eraldi.

2. Liikmesriikide tolliasutused võivad lõikes 1 osutatud loa andmiseks esitada tingimusi, mida nad peavad vajalikuks.

Luba antakse üksnes siis, kui lõike 3 kohase meetodi kasutamisel tagatakse, et saadud selliste toodete hulk, mida võib käsitleda liidu päritolustaatusena toodetena, on igal ajal sama suur, kui oleks saadud kaubavarude füüsilise eraldamise meetodi kasutamisel.

Meetodit rakendatakse loa andmise korral ja selle rakendamine registreeritakse liidus kohaldatavate üldiste raamatupidamis põhimõtete alusel.

3. Isik, kes saab lõikes 2 osutatud meetodist kasu, koostab päritolulõendi või kuni registreeritud eksportijate süsteemi kohaldamiseni taotleb päritolulõendit toodete kogusele, mida võib käsitleda liidust pärit toodetena. Liikmesriikide tolliasutuste taotlusel deklareerib kõnealune kasusaaja, kuidas neid koguseid on hallatud.

4. Liikmesriikide tolliasutused jälgivad lõikes 1 osutatud loa kasutamist.

Nad võivad loa tühistada järgmistel juhtudel:

- a) kasusaaja kasutab luba mitterõuetekohaselt;
- b) kasusaaja ei täida mis tahes muid käesolevas lisas esitatud tingimusi.

*Artikkel 16***Erandid**

1. Komisjoni algatusel või liikmesriigi või ÜMT taotlusel võidakse ÜMT-le järgmistel juhtudel teha ajutine erand käesoleva lisa sätetest:

- a) sisemised või välised asjaolud ei lase soodustatud riigil ajutiselt täita käesoleva lisa artikliga 2 ette nähtud päritolustaatusena saamise reegleid, mida ta varem täitis;
- b) ÜMT vajab artikliga 2 ette nähtud päritolustaatusena saamise reeglite täitmiseks ettevalmistusaega;
- c) seda tingib olemasolevate majandusharude areng või uute tööstusharude loomine.

2. Lõikes 1 osutatud taotlus esitatakse komisjonile kirjalikult X liites sätestatud vormi kohaselt. Selles esitatakse taotluse põhjused ja vajaduse korral lisatakse tõendavad dokumendid.

3. Taotluste läbivaatamisel võetakse eelkõige arvesse järgmist:

- a) ÜMT arengutaset või geograafilist asendit, pidades eriti silmas otsuse majanduslikku ja sotsiaalset mõju eelkõige tööhõivele;

- b) juhtumeid, kus olemasolevate päritolureeglite kohaldamine kahjustaks oluliselt asjaomase ÜMT olemasoleva majandusharu võimalusi jätkata ekspordi liitu, ja iseäranis neid juhtumeid, mis võivad põhjustada tegevuse lõppemise selles harus;
- c) erijuhtumeid, mille puhul on ilmne, et päritolureeglid võivad takistada olulisi investeeringuid mõnesse majandusharusse, ja mille puhul investeerimiskava rakendamist soodustav erand võimaldaks täita nimetatud reegleid järk-järgult.

4. Komisjon kiidab heaks kõik taotlused, mis on käesoleva artikli kohaselt nõuetekohaselt põhjendatud ja millest ei saa mõnele liidu väljakujunenud majandusharule tuleneda suurt kahju.

5. Komisjon võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et otsus tehakse võimalikult kiiresti, ja kujundab oma seisukoha 95 tööpäeva jooksul pärast täieliku taotluse kättesaamist.

6. Ajutine erand kehtib nii kaua, kui eksisteerib erandi aluseks olnud sisemiste või väliste asjaolude mõju, või seni, kui soodustatud riik täidab eeskirjad või erandi kehtestamise eesmärgid, võttes arvesse asjaomase ÜMT olukorda ja probleeme.

7. Erandi saamiseks tuleb täita mis tahes nõuded, millega nähakse ette komisjonile esitatav teave erandi kasutamise ja erandiga hõlmatud koguste haldamise kohta.

8. Komisjon võtab rakendusaktidega meetme, millega lubatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ajutist erandit. Rakendusaktid võetakse vastu käesoleva lisa artikli 64 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

III JAOTIS

TERRITORIAALSED NÕUDED

Artikkel 17

Territoriaalsuspõhimõte

1. Kui käesoleva lisa artiklites 7–10 ei ole sätestatud teisiti, peavad käesolevas lisas sätestatud päritolustaatuse saamise tingimused olema ÜMTs pidevalt täidetud.

2. Kui ÜMTst mõnda teise riiki eksporditavad päritolustaatusega tooted saadetakse tagasi, käsitatakse neid päritolustaatusega toodetena, välja arvatud juhul, kui pädevatele asutustele tõendatakse, et:

- a) tagasisaadetud tooted on samad tooted, mis eksporditi, ning
- b) need ei ole kõnealuses riigis või ekspordimise ajal läbinud ühtegi muud toimingut peale nende, mis on vajalikud kaupade seisundi säilitamiseks.

Artikkel 18

Puutumatusklausel

1. Liitu vabasse ringlusse lubamiseks deklareeritud tooted on needsamad tooted, mis eksporditi sellest ÜMTst, kust nad pärinevad. Tooteid ei ole enne nende vabasse ringlusse lubamiseks deklareerimist muudetud ega muundatud ning nad ei ole läbinud ühtegi muud toimingut kui need, mida on vaja nende seisundi säilitamiseks. Toodete või kaubasaadetiste ladustamine ja osadeks jagamine on lubatud, kui selle eest vastutab ekspordija või kaupade järgmine valdaja ning tooted jäävad transiidiriigis või -riikides tollijärelevalve alla.

2. Lõike 1 tingimused loetakse täidetuks, kui tolliasutustel ei ole alust selles kahelda; sel juhul võivad tolliasutused paluda deklarandil nõuete täitmist mis tahes viisil tõendada, sealhulgas selliste lepinguliste veodokumentidega nagu veokiri või konkreetsete tõenditega, mis põhinevad pakendite märgistamisel või nummerdamisel, või kaupadega seotud mis tahes muude tõenditega.

3. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui kohaldatakse käesoleva lisa artiklite 7–10 kohast kumulatsiooni.

Artikkel 19

Näitused

1. Päritolustaatusega toodete suhtes, mis saadetakse ÜMTst näitusele muusse riiki kui ÜMTsse, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riiki või liikmesriiki ja müüakse pärast näitust liitu importimiseks, kohaldatakse importimisel käesoleva otsuse sätteid, kui tolliasutustele tõendatakse, et:

- a) ekspordija on toimetanud need tooted ÜMTst näituseriiki ja need seal näitusel välja pannud;
- b) kõnealune ekspordija on tooted müünud või muul viisil võõrandanud liidu territooriumil asuvalle isikule;
- c) tooted on näituse ajal või vahetult pärast näitust samal kujul tagasi toimetatud, nagu need näitusele saadeti;

d) alates näitusele saatmisest ei ole tooteid kasutatud muuks otstarbeks kui seal väljapanekuks.

2. Päritolutõend tuleb välja anda või koostada käesoleva lisa IV jaotise kohaselt ja esitada importiva riigi tollile nimetatud riigis kehtivate protseduuride kohaselt. Sellele märgitakse näituse nimi ja aadress. Vajaduse korral võidakse nõuda lisatõendeid väljapanekutingimuste kohta.

3. Lõiget 1 kohaldatakse kõikide kaubandus-, tööstus-, põllumajandus- ja käsitöönäituste, -messide ja muude samalaadsete avalike ürituste ja väljapanekute suhtes, mille jooksul kõnealused tooted jäävad tollikontrolli alla, välja arvatud kauplustes või äripindadel korraldatavad eraviisilised üritused, mille eesmärk on välismaiste toodete müük.

IV JAOTIS

PÄRITOLUTÕEND

1. Jagu

Üldnõuded

Artikkel 20

Eurodes väljendatud summad

1. Juhuks kui toodete kohta esitatakse arve muus vääringus peale euro, määratavad asjaomased riigid käesoleva lisa artiklite 26, 31, 43 ja 44 kohaldamiseks igal aastal kindlaks eurodes väljendatud summadega samaväärsed summad liikmesriikide omavääringus.

2. Kaubasaadetise suhtes kohaldatakse artikleid 26, 31, 43 ja 44 selle vääringu põhjal, milles arve on koostatud.

3. Omavääringus kasutatavad summad on võrdväärsed eurodes väljendatud summadega oktoobri esimese tööpäeva kursi alusel. Summad teatatakse komisjonile iga aasta 15. oktoobriks ja neid hakatakse kohaldama alates järgmise aasta 1. jaanuarist. Komisjon teatab vastavad summad kõikidele asjaomastele riikidele.

4. Liikmesriik võib eurodes väljendatud summa omavääringusse konverteerimise tulemusena saadud summa ümardada suuremaks või väiksemaks. Ümardatud summa ei tohi konverteerimise tulemusena saadud summast erineda rohkem kui 5 % võrra. Liikmesriik võib eurodes väljendatud summa väärtuse omavääringus muutmata jätta, kui lõikes 3 sätestatud iga-aastase korrigeerimise ajal saadakse selle summa konverteerimise tulemusena enne ümardamist summa, mis on omavääringus väljendatud summast vähem kui 15 % suurem. Omavääringus väljendatud summa võib jätta muutmata, kui see summa konverteerimise tulemusena väheneks.

5. Komisjon vaatab omal algatusel või liikmesriigi või ÜMT taotlusel eurodes ja neile vastavad teatavate liikmesriikide vääringus esitatud väljendatud summad üle. Kõnealusel ülevaatamisel kaalub komisjon asjaomaste piiride mõju tegeliku väärtuse säilitamise kasulikkust. Selleks võib ta otsustada muuta eurodes väljendatud summasid.

2. Jagu

Registreeritud eksportijate süsteemi kohaldamisele eelnevad protseduurid

Artikkel 21

Päritolutõend

ÜMT päritolustaatusega toodete suhtes kohaldatakse liitu importimisel käesolevat otsust, kui esitatakse kas:

a) kaupade liikumissertifikaat EUR.1, mille näidis on esitatud III liites, või

b) artiklis 26 osutatud juhtudel deklaratsioon, mille tekst on esitatud VI liites ja mille eksportija esitab arvel, saatelehel või mõnel muul äridokumendil, milles kõnealuseid tooteid kirjeldatakse nii täpselt, et neid on võimalik identifitseerida („päritoludeklaratsioon”).

Artikkel 22

Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmise kord

1. Eksportiva ÜMT toll annab kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja eksportija või tema vastutusel tegutseva volitatud esindaja kirjaliku taotluse alusel.

2. Selleks täidab eksportija või tema volitatud esindaja kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 ja taotluse vormi, mille näidised on esitatud III ja IV liites. Need vormid tuleb täita kooskõlas käesoleva lisaga. Käsitsi kirjutamisel tuleb kasutada tinti ja trükitähti. Toodete kirjeldus tuleb kanda selleks ette nähtud lahtrisse tühje ridu jätmata. Kui lahtrisse jääb tühja ruumi, tuleb kirjelduse viimase rea alla tõmmata rõhtjoon ja tühi ruum läbi kriipsutada.

3. Eksportija, kes taotleb kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmist, peab olema valmis igal ajal esitama kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja andnud eksportiva ÜMT tolli taotlusel kõik vajalikud dokumendid, mis tõestavad asjaomaste toodete päritolustaatus ja kinnitavad, et muud käesoleva lisa nõuded on täidetud.

4. Eksportiva ÜMT toll annab kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja, kui asjaomaseid tooteid võib pidada ÜMTst, liidust või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärinevateks toodeteks ja kui nad vastavad käesolevas lisa sätestatud nõuetele.

5. Sertifikaadi väljastanud tolliasutus võtab vajalikud meetmed, et kontrollida toodete päritolustaatus ja muude käesoleva lisa nõuete täitmist. Selleks on tal õigus nõuda ükskõik milliseid tõendeid ja kontrollida eksportija raamatupidamisdokumente ning teha muid kontrollimisi, mida ta peab asjakohaseks. Samuti tagab sertifikaati välja andev toll lõikes 2 nimetatud vormide nõuetekohase täitmise. Eelkõige kontrollib ta, kas toodete kirjeldamiseks ette nähtud lahter on täidetud nii, et sinna ei ole võimalik pettuse eesmärgil midagi lisada.

6. Kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmise kuupäev märgitakse sertifikaadi lahtrisse 11.

7. Tolliasutus annab liikumissertifikaadi EUR.1 eksportijale välja niipea, kui tegelik eksport on toimunud või tagatud.

Artikkel 23

Tagantjärele välja antud kaupade liikumissertifikaat EUR.1

1. Olenemata artiklist 22 võib liikumissertifikaadi EUR.1 välja anda pärast asjakohaste toodete eksportimist, kui:

- a) seda ei antud ekspordi ajal välja eksimuse, tahtmatu tegevuse või muude eriliste asjaolude tõttu,
- b) tollile on tõendatud, et liikumissertifikaat EUR.1 anti välja, kuid importimisel ei aktsepteeritud seda tehnilistel põhjustel;
- c) liikumissertifikaat EUR.1 anti välja ajal, mil eksporditi saadetist, mis järgnevalt jaotati ladustamiskohaks olevas kolmandas riigis mitmeks osaks vastavalt käesoleva lisa artiklile 18, tingimusel et algne liikumissertifikaat EUR.1 tagastatakse tolliasutustele, kes selle välja andsid, või
- d) seda ei antud ekspordi ajal välja, kuna saadetise lõplik sihtkoht ei olnud sel ajal teada ning see määrati kindlaks ladustamise ajal ja pärast saadetise võimalikku mitmeks osaks jaotamist ladustamiskohaks olevas kolmandas riigis vastavalt käesoleva lisa artiklile 18.

2. Lõike 1 rakendamisel peab eksportija oma taotluses märkima kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1 hõlmatud kaupade ekspordikoha ja -kuupäeva ning taotluse põhjused.

3. Toll võib liikumissertifikaadi EUR.1 välja anda tagantjärele alles siis, kui on veendunud, et eksportija taotluses esitatud teave on kooskõlas vastavate dokumentide andmetega.

4. Tagasiulatavalt välja antud kaupade liikumissertifikaati EUR.1 tuleb lahtrisse „Märkused” (lahter 7) teha järgmine märkus:

„ISSUED RETROSPECTIVELY”.

5. Lõikes 4 osutatud märgede tehakse liikumissertifikaadi EUR.1 lahtrisse „Märkused”.

Artikkel 24

Liikumissertifikaadi EUR.1 duplikaadi väljaandmine

1. Liikumissertifikaadi EUR.1 varguse, kadumise või hävimise korral võib eksportija taotleda sertifikaadi välja andnud tollilt duplikaati nende valduses olevate ekspordidokumentide põhjal.

2. Liikumissertifikaadi EUR.1 duplikaadi lahtrisse „Märkused” (lahter 7) kantakse järgmine sõna:

„DUPLICATE”.

3. Lõikes 2 osutatud märgede tehakse liikumissertifikaadi EUR.1 duplikaadi lahtrisse „Märkused”.

4. Duplikaat, millele peab olema märgitud liikumissertifikaadi EUR.1 originaali väljaandmise kuupäev, hakkab kehtima alates nimetatud kuupäevast.

Artikkel 25

Kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmine eelnevalt välja antud või vormistatud päritolutõendi alusel

Kui päritolustaatuslega tooted suunatakse liidu või mõne ÜMT tolliasutuse kontrolli alla, võib originaalpäritolutõendi asendada ühe või mitme kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1, kui kõik tooted või osa neist saadetakse mujale liitu või mujale nimetatud ÜMTs. Liikumissertifikaadi (liikumissertifikaatide) EUR.1 asendusertifikaadi(d) annab välja tolliasutus, kelle järelevalve alla tooted paigutatakse.

*Artikkel 26***Päritolutõendi koostamise tingimused**

1. Käesoleva lisa artikli 21 punktis b nimetatud päritolutõendi võib koostada:

a) käesoleva lisa artiklis 27 osutatud heakskiidetud eksportija või

b) iga eksportija iga kaubasaadetise kohta, mis koosneb ühest või mitmest päritolustaatusega tooteid sisaldavast pakendist, mille koguväärtus ei ületa 10 000 eurot.

2. Päritolutõendi võib koostada, kui asjaomaseid tooteid saab käsitada ÜMTst, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist või liidust pärinevatena ja need vastavad muudele käesolevas lisas sätestatud nõuetele.

3. Eksportija, kes koostab päritolutõendi, peab olema valmis igal ajal esitada eksportiva riigi või territooriumi tolli taotlusele kõik vajalikud dokumendid, mis tõestavad asjaomaste toodete päritolustaatus ja kinnitavad, et käesoleva lisa muud nõuded on täidetud.

4. Eksportija koostab päritolutõendi, trükkides trükimasinal, tembeldades või välja trükkides arvele, saatelehele või mõnele muule äridokumendile deklaratsiooni, mille tekst on esitatud VI liites, kasutades üht nimetatud lisas esitatud keelelist versiooni kooskõlas eksportiva riigi või territooriumi siseriiklike õigusaktidega. Kui deklaratsioon täidetakse käsitsi, tuleb seda teha tindiga ja kasutada suurtähti.

5. Päritolutõendile kirjutab eksportija oma originaalallkirja käsitsi. Käesoleva lisa artiklis 27 määratletud heakskiidetud eksportijalt ei nõuta siiski sellistele päritolutõenditele allkirjutamist, kui ta kinnitab ekspordiriigi tollile kirjalikult, et võtab endale iga tema andmeid sisaldava päritolutõendi eest täisvastutuse nii, nagu oleks ta nendele käsitsi alla kirjutanud.

6. Eksportija võib koostada päritolutõendi sellega hõlmatud toodete ekspordimisel või pärast ekspordimist, kui see esitatakse importivas riigis hiljemalt kahe aasta jooksul pärast sellega seotud toodete importimist.

*Artikkel 27***Heakskiidetud eksportija**

1. Ekspordiriigi toll võib lubada igal eksportijal päritoludeklaratsioonid ise koostada, olenemata asjakohaste toodete

väärtusest. Eksportija, kes taotleb sellist luba, peab tolliasutusele esitama kõik tagatised, mis on vajalikud toodete päritolustaatuse ja muude käesolevas lisas ette nähtud nõuete täitmise kontrollimiseks.

2. Tolliasutused võivad anda heakskiidetud eksportija staatuse ükskõik mis tingimustel, mida nad peavad asjakohaseks.

3. Tolliasutused annavad heakskiidetud eksportijale tolliloo numbrit, mis märgitakse päritoludeklaratsioonile.

4. Tolliasutused jälgivad, kuidas heakskiidetud eksportija luba kasutab.

5. Tolliasutused võivad loa igal ajal tühistada. Nad peavad tegema seda siis, kui heakskiidetud eksportija ei esita enam lõikes 1 nimetatud tagatisi, ei täida lõikes 2 nimetatud tingimusi või kasutab luba muul viisil vääriti.

*Artikkel 28***Päritolutõendi kehtivus**

1. Päritolutõend kehtib kümme kuud alates selle väljaandmise kuupäevast eksportivas riigis ja see tuleb nimetatud aja jooksul esitada importiva riigi tollile.

2. Päritolutõendeid, mis esitatakse impordiriigi tollile pärast lõikes 1 sätestatud esitamistähtaja möödumist, võib sooduskohtlemise kohaldamiseks aktsepteerida, kui need dokumendid jäid tähtaja jooksul esitamata erandlike asjaolude tõttu.

3. Kui esitamise jäädakse hiljaks muudel põhjustel, võib importiva riigi toll päritolutõendeid aktsepteerida juhul, kui tooted on neile esitatud enne kõnealuse tähtaja möödumist.

*Artikkel 29***Päritolutõendi esitamine**

Päritolutõend esitatakse importiva riigi tollile selles riigis kohaldatavas korras. Nimetatud tolliasutus võib nõuda päritolutõendi tõlget ja samuti võib ta nõuda, et koos impordideklaratsiooniga esitatakse ka importija kinnitus selle kohta, et tooted vastavad käesoleva otsuse rakendamiseks ette nähtud tingimustele.

*Artikkel 30***Importimine osasaadetistena**

Kui importija taotlusel ja importiva riigi tolli poolt ette nähtud tingimustel imporditakse harmoneeritud süsteemi XVI ja XVII jaotise või rubriikide 7308 ja 9406 alla kuuluvaid harmoneeritud süsteemi 2. tõlgendamisreegli punkti a tähenduses lahti võetud või kokkupanemata tooteid eraldi saadetistena, esitatakse tollile selle toote kohta üksainus päritolutõend esimese kauba-saadetise importimisel.

*Artikkel 31***Päritolutõendist vabastamine**

1. Tooteid, mida üks eraisik saadab teisele eraisikule väikepakendis või mis kuuluvad reisija isikliku pagasi hulka, käsitatakse päritolustaatusega toodetena ning päritolutõendit ei ole vaja esitada, kui nimetatud toodete import ei ole kaubanduslikku laadi ning tooted on deklareeritud käesoleva lisa nõuete kohaselt ja kui ei teki kahtlust nimetatud deklaratsiooni õigsuses. Kui tooted saadetakse posti teel, võib selle deklaratsiooni teha tolli-deklaratsioonil CN22/CN23 või sellele dokumendile lisatud paberilehel.

2. Juhuimporti, mis koosneb eranditult toodetest, mis on ette nähtud vastuvõtjate või reisijate või nende perekonnaliikmete isiklikuks kasutamiseks, ei käsitata kaubandusliku impordina, kui toodete laadi ja koguse põhjal on ilmne, et neid ei impordita kaubanduslikel eesmärkidel.

3. Lisaks sellele ei tohi väikepakendite puhul selliste toodete koguväärtus ületada 500 eurot ja reisijate isikliku pagasi hulka kuuluvate toodete puhul 1 200 eurot.

*Artikkel 32***Teatamiskord päritolu kumulatsiooni kohaldamisel**

1. Käesoleva lisa artikli 2 lõike 2 ja artikli 7 lõike 1 kohaldamiseks tõendatakse teistest ÜMTdest või liidust lähtuvate materjalide käesoleva lisa kohast päritolustaatust liikumissertifikaadiga EUR.1 või päritolutõendiga või tarnija deklaratsiooniga, mille eksportija esitab selles riigis, kust materjalid tulevad. Tarnija deklaratsiooni näidis on esitatud VII liites. Juhul, kui materjale tarniv ÜMT on rakendanud registreeritud ekspordijate süsteemi, kuid materjale edasi töötlev ÜMT ei ole seda teinud, võib päritolustaatust tõendada ka päritolutõendiga.

2. Käesoleva lisa artikli 2 lõike 2 ja artikli 7 lõike 2 kohaldamiseks tõendatakse teises ÜMTs või liidus tehtud tööd või

töötlust tarnija deklaratsiooniga, mille eksportija esitab selles riigis, kust materjalid tulevad. Tarnija deklaratsiooni näidis on esitatud VIII liites.

3. Lõike 1 ja 2 kohaldamiseks esitab tarnija iga materjalisaadetise kohta eraldi deklaratsiooni seda saadetist käsitleval kaubarvel või selle lisas või saatelehel või mõne muul seda saadetist käsitleval äridokumendil, milles kõnealuseid materjale kirjeldatakse nii täpselt, et neid on võimalik identifitseerida.

Tarnija deklaratsiooni võib koostada valmistrükitud vormil.

Tarnija deklaratsioonile antakse allkiri käsitsi. Kui arve ja tarnija deklaratsioon koostatakse arvuti abil, ei pea deklaratsiooni siiski käsitsi allkirjastama, kui tarniva äriühingu vastutav isik on kindlaks määratud viisil, mis rahuldab tolli selles riigis või sellel territooriumil, kus deklaratsioon on koostatud. Kõnealuse riigi toll võib kehtestada käesoleva lõike rakendamise tingimused.

Tarnija deklaratsioonid esitatakse sellele eksportiva ÜMT pädevale tolliasutusele, kellel paluti välja anda liikumissertifikaat EUR.1.

4. Artiklite 8 ja 10 kohaldamise korral tõendatakse päritolustaatus vastavalt liidu ja asjaomase riigi vahelisele vabakaubanduslepingule selles vabakaubanduslepingus sätestatud päritolutõendiga.

5. Artikli 9 kohaldamise korral tõendatakse komisjoni määruse (EMÜ) nr 2454/93⁽¹⁾ kohaselt kindlaks tehtud päritolustaatus selles määruses sätestatud päritolutõendiga.

6. Lõigetes 1, 2, 4 ja 5 nimetatud juhtudel märgitakse liikumissertifikaadi EUR.1 või päritolutõendi või päritolukinnituse lahtrisse 7 kas „OCTs cumulation”, „EU cumulation”, „EPA cumulation”, „cumulation with GSP country” või „extended cumulation with country x” või „Cumul PTOM”, „Cumul UE”, „cumul avec pays APE”, „cumul avec pays SPG” või „cumul étendu avec le pays x”.

⁽¹⁾ Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 253, 11.10.1993, lk 1).

*Artikkel 33***Tõendavad dokumendid**

Artikli 22 lõikes 3 ja artikli 26 lõikes 3 nimetatud dokumendid, millega tõendatakse, et kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1 või päritoludeklaratsiooniga hõlmatud tooteid võib lugeda ÜMTst või liidust või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärinevateks toodeteks ning need vastavad käesoleva lisa muudele tingimustele, võivad olla muu hulgas järgmised:

- a) otsesed tõendid toimingute kohta, mida eksportija või tarnija on teinud kõnealuste kaupade saamiseks, näiteks tema raamatupidamisaruannetes või asutusesiseses raamatupidamises sisalduvad tõendid;
- b) dokumendid, mis tõendavad kasutatud materjalide päritolustaatus ja mis on välja antud või koostatud selles ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis, kus neid dokumente kasutatakse siseriiklike õigusaktide kohaselt;
- c) dokumendid, mis tõendavad materjalide tööd või töötlust ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis ja on välja antud või koostatud selles ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis, kus neid dokumente kasutatakse siseriikliku õiguse kohaselt;
- d) kaupade liikumissertifikaadid EUR.1 või päritoludeklaratsioonid, mis tõendavad kasutatud materjalide päritolustaatus ja mis on välja antud või koostatud ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis käesoleva lisa kohaselt.

*Artikkel 34***Päritolutõendite ja tõendavate dokumentide säilitamine**

1. Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmist taotlev eksportija säilitab artikli 22 lõikes 3 kirjeldatud dokumente vähemalt kolm aastat.
2. Arvedeklaratsiooni koostanud eksportija säilitab päritoludeklaratsiooni koopiat ja artikli 26 lõikes 3 kirjeldatud dokumente vähemalt kolm aastat.
3. Eksportiva ÜMT toll, kes annab välja liikumissertifikaadi EUR.1, säilitab artikli 22 lõikes 2 kirjeldatud taotlust vähemalt kolm aastat.
4. Impordiriigi toll säilitab neile esitatud liikumissertifikaate EUR.1 ja päritoludeklaratsioone vähemalt kolm aastat.

*Artikkel 35***Lahknevused ja vormistusvead**

1. Kui päritolutõendil ja tolliasutusele toodete impordiga seotud formaalsuste täitmiseks esitatud dokumentides olevate

andmete vahel avastatakse väikseid erinevusi, ei muuda see asjaolu päritolutõendit iseenesest tühiaks, kui nõuetekohaselt tõendatakse, et see dokument vastab esitatud toodetele.

2. Päritolutõendit ei tohiks tagasi lükata ilmsete vormistusvigade, näiteks trükivigade tõttu, kui need vead ei sea kahtluse alla selles dokumendis esitatud andmete õigsust.

*3. Jagu***Registreeritud eksportijate süsteemi protseduurid***1. Alajagu***Ümtsse eksportimise kord***Artikkel 36***Üldnõuded**

Käesolevat otsust kohaldatakse järgmistel juhtudel:

- a) kui käesoleva lisa nõuetele vastavaid kaupu ekspordib artiklis 38 osutatud registreeritud eksportija;
- b) kui mis tahes eksportija ekspordib mis tahes kaubasaadetise, mis koosneb ühest või mitmest päritolustaatusga tooteid sisaldavast pakendist, kui päritolustaatusga toodete koguväärtus ei ületa 10 000 eurot.

*Artikkel 37***Registreeritud eksportija number**

1. ÜMT pädevad asutused loovad asjaomasel riigis asuvate registreeritud eksportijate elektroonilise registri ja ajakohastavad seda pidevalt. Registrit ajakohastatakse kohe, kui eksportija eemaldatakse registrist kooskõlas käesoleva lisa artikli 41 lõikega 2.

2. Register sisaldab järgmist teavet:

- a) registreeritud eksportija nimi ja täielik aadress, kus eksportija on registreeritud või asub, sealhulgas riigi või territooriumi identifikaator (ISO kahetäheline riigikood);
- b) registreeritud eksportija number;
- c) käesoleva otsuse alusel eksportimiseks ette nähtud tooted (harmoneeritud süsteemi gruppide või rubriikide indikaatiivne loend, nagu taotleja seda asjakohaseks peab);
- d) eksportija registreerimise alguse ja lõpu kuupäevad;

e) andmebaasist eemaldamise põhjus (registreeritud ettevõtja taotlusel / eemaldamine pädeva asutuse poolt). Need andmed tehakse kättesaadavaks üksnes pädevatele asutustele.

3. ÜMTde pädevad asutused teavitavad komisjoni registreeritud eksportijate tähistamiseks kasutatavast siseriiklikust nummerdamissüsteemist. Number peab algama ISO kahetähelise riigikoodiga.

Artikkel 38

Registreerimistaotlus

Eksportijad esitavad registreerimiseks taotluse käesoleva lisa artikli 57 lõike 1 kohastele ÜMTde pädevatele asutustele, kasutades XI liites esitatud näidisvormi. Vormi täitmiseks annavad eksportijad nõusoleku esitatud teabe hoidmiseks komisjoni andmebaasis ja mittekonfidentsiaalse teabe avaldamiseks internetis.

Pädevad asutused aktsepteerivad taotluse üksnes siis, kui see on täielik.

Artikkel 39

Registreerimise tühistamine

1. Registreeritud eksportijad, kes enam ei täida käesoleva otsuse alusel kaupade ekspordimiseks vajalikke tingimusi või kes enam ei kavatse selliseid kaupu ekspordida, teavitavad sellest ÜMT pädevaid asutusi, kes eemaldavad nad kohe kõnealuse ÜMT registreeritud eksportijate registrist.

2. Ilma et see piiraks karistuste ja sanktsioonide süsteemi kohaldamist ÜMTs, eemaldavad ÜMT pädevad asutused registreeritud eksportija asjaomase ÜMT registreeritud eksportijate registrist, kui registreeritud eksportija tahtlikult või tahtmata koostab või laseb koostada päritolukinnituse või muud tõendavad dokumendid, mis sisaldavad valeandmeid ja mille alusel saadakse soodustus või tariifne sooduskohtlemine mittenõuetekohaselt või pettuse teel.

3. Ilma et see piiraks kontrollide käigus ilmnevate eeskirjade eiramiste võimalikku mõju, jõustub eksportija registreeritud eksportijate registrist eemaldamine tulevikus, nimelt pärast registrist eemaldamise kuupäeva koostatud kinnituste puhul.

4. Eksportijad, kelle pädevad asutused on registreeritud eksportijate registrist eemaldanud kooskõlas teise lõiguga, võib registreeritud eksportijate registrisse uuesti sisestada üksnes siis, kui nad on esitanud ÜMT pädevatele asutustele tõendid, et nad on lahendanud olukorra, mis tingis nende eemaldamise.

Artikkel 40

Tõendavad dokumendid

1. Eksportijad, olenemata sellest, kas nad on registreeritud või mitte, täidavad järgmised kohustused:

a) nad säilitavad sooduskohtlemise saamiseks vastavate toodete tootmise ja tarnimise kohta nõuetekohased kaubandusliku raamatupidamise dokumendid;

b) nad hoiavad kättesaadavana kõik tõendid, mis on seotud toote valmistamisel kasutatava materjaliga;

c) nad hoiavad alles kõik tollidokumendid, mis on seotud toote valmistamisel kasutatud materjaliga;

d) nad säilitavad järgmiseid dokumente vähemalt kolm aastat alates selle aasta lõpust, mil päritolukinnitus koostati, või kauem, kui see on siseriikliku õigusega nõutav:

i) enda koostatud päritolukinnitused ning

ii) päritolustaatusena ja päritolustaatuseta materjalide, tootmise ja varude arvestuse.

2. Lõike 1 punktis d osutatud dokumendid võivad olla elektroonilised, kuid nende alusel peab olema võimalik jälgida eksporditud toodete valmistamiseks kasutatud materjale ja kinnitada nende päritolustaatus.

3. Lõigetega 1 ja 2 ette nähtud kohustusi kohaldatakse ka selliste tarnijate suhtes, kes esitavad eksportijatele tarnija deklaratsioone, milles nad kinnitavad nende poolt tarnitavate toodete päritolustaatus.

Artikkel 41

Päritolutõend

1. Eksportija koostab päritolukinnituse selliste eksporditavate toodete kohta, mida saab käsitada ÜMTst pärinevate kaupadena.

2. Erandina lõikest 1 võib erandjuhul päritolukinnituse koostada pärast ekspordi (tagasiulatuv kinnitus), tingimusel et see esitatakse liikmesriigile, kus kaubad vabasse ringlusse lubamiseks deklareeritakse, mitte hiljem kui kaks aastat pärast ekspordi. Kui saadeti jaotatakse mitmeks osaks vastavalt käesoleva lisa artiklile 18, võib päritolukinnituse koostada ka tagantjärele.

3. Eksportija esitab päritolukinnituse liidus asuvale kliendile ning see sisaldab XII liites esitatud üksikasju. Päritolukinnitus koostatakse kas inglise või prantsuse keeles.

Selle võib esitada mis tahes äridokumendil, mis võimaldab identifitseerida asjaomase eksportija ja hõlmatud kaubad.

4. Kui kohaldatakse käesoleva lisa artikli 2 või artikli 7 kohast kumulatsiooni, tugineb eksportija, kes ekspordib tooteid, mille valmistamisel on kasutatud materjale, mis on pärit ÜMTst või liidust, päritolukinnitusele, mille esitab tarnija. Juhul, kui tarnija on asutatud ÜMTs, kes ei ole veel rakendanud registreeritud eksportijate süsteemi, võib materjale edasi töötlevas ÜMTs asuv eksportija tugineda ka liikumissertifikaadile EUR.1, päritolutõendile või tarnija deklaratsioonile.

5. Sel juhul on eksportija koostatud päritolukinnitusel mäрге „EU cumulation”, „OCTs cumulation” või „Cumul UE”, „cumul PTOM”.

6. Käesoleva lisa artiklite 8 ja 10 kohaldamise korral tõendatakse päritolustaatus vastavalt liidu ja asjaomase riigi vahelisele vabakaubanduslepingule selles vabakaubanduslepingus sätestatud päritolutõendiga.

Sel juhul sisaldab eksportija koostatud päritolukinnitus märget „cumulation with EPA country”, „extended cumulation with country x”, „cumul avec pays APE” või „cumul étendu avec pays x”.

7. Käesoleva lisa artiklis 9 sätestatud kumuleerumise kohaldamise korral tõendatakse määruse (EMÜ) nr 2454/93 kohaselt kindlaks tehtud päritolustaatus selles määruses sätestatud päritolutõendiga.

Sel juhul sisaldab eksportija koostatud päritolukinnitus märget „cumulation with GSP country” või „cumul avec pays SPG”.

Artikkel 42

Päritolutõendi esitamine

1. Iga kaubasaadetise kohta koostatakse päritolukinnitus.
2. Päritolukinnitus kehtib kaksteist kuud alates kuupäevast, mil eksportija selle koostab.
3. Üks päritolukinnitus võib hõlmata mitut kaubasaadetist, kui kaubad vastavad järgmistele tingimustele:
 - a) nad on lahtivõetud või kokkupanemata tooted harmoneeritud süsteemi üldreegli 2 punkti a tähenduses;
 - b) nad kuuluvad harmoneeritud süsteemi XVI või XVII jaotise alla või rubriikidesse 7308 või 9406 ja
 - c) nad on ette nähtud impordimiseks eraldi saadetistena.

2. Alajagu

Liidus vabasse ringlusse lubamise protseduurid

Artikkel 43

Päritolutõendi esitamine

1. Vabasse ringlusse lubamise tollideklaratsioonil osutatakse päritolukinnitusele. Päritolukinnitus peab olema tolliasutustele kättesaadav, kuna nad võivad paluda selle esitamist deklaratsiooni kontrollimiseks. Kõnealused asutused võivad nõuda päritolukinnituse tõlget asjaomase liikmesriigi ametlikku keelde või ühte ametlikest keeltest.

2. Kui deklarant taotleb käesoleva otsuse kohaldamist ning ta ei ole vabasse ringlusse lubamise tollideklaratsiooni aktsepteerimise ajaks päritolukinnitust saanud, ei ole deklaratsioon määruse (EMÜ) nr 2454/93 artikli 253 lõike 1 tähenduses terviklik ja seda käideldakse vastavalt.

3. Enne kaupade vabasse ringlusse lubamiseks deklareerimist tagab deklarant nõuetekohaselt, et kaubad vastavad käesoleva lisa eeskirjadele, ning kontrollib eelkõige

- a) käesoleva lisa artiklis 58 osutatud andmebaasist, kas eksportija on päritolukinnituste koostamiseks registreeritud, v.a juhul, kui kaubasaadetises sisalduvate päritolustaatussega toodete koguväärtus ei ületa 10 000 eurot, ja
- b) kas päritolukinnitus on koostatud kooskõlas XII liitega.

Artikkel 44

Päritolutõendist vabastamine

1. Järgmiste toodete puhul ei ole kohustust koostada ja esitada päritolukinnitus:
 - a) eraisikult teisele eraisikule väikepakendites saadetavad tooted, mille koguväärtus on väiksem kui 500 eurot;
 - b) reisija pagasis olevad tooted, mille koguväärtus ei ületa 1 200 eurot.
2. Lõikes 1 osutatud tooted vastavad järgmistele tingimustele:
 - a) neid ei impordita kauplemise eesmärgil;

b) nende puhul on deklareeritud, et nad vastavad käesoleva otsuse kohaldamise tingimustele;

c) punktis b osutatud deklaratsiooni õigsuses ei ole põhjust kahelda.

3. Lõike 2 punkti a puhul ei käsitata impordi kauplemise eesmärgil toimuva impordina, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) import on juhutine;

b) import hõlmab eranditult tooteid, mis on ette nähtud vastuvõtjate või reisijate või nende perekonnaliikmete isiklikuks kasutamiseks;

c) toodete laadi ja koguse põhjal on ilmne, et neid ei impordita kaubanduslikel eesmärkidel.

Artikkel 45

Lahknevused ja vormistusvead

1. Kui päritolukinnitusele ja tolliasutusele toodete impordiga seotud formaalsuste täitmiseks esitatud dokumentides olevate andmete vahel avastatakse väikseid erinevusi, ei muuda see päritolukinnitust iseenesest tühiaks, kui tõendatakse nõuetekohaselt, et see dokument vastab asjaomastele toodetele.

2. Päritolukinnituse ilmsed vormilised vead, nagu näiteks trükkivead, ei tohi põhjustada dokumendi tagasilükkamist, kui need vead ei tekita põhjendatud kahtlusi dokumendis esitatud kannete õigsuses.

Artikkel 46

Päritolutõendi kehtivus

Päritolukinnitused, mis esitatakse impordiriigi tolliasutustele pärast käesoleva lisa artikli 41 lõikes 2 nimetatud kehtivusaja möödumist, võib tariifsete soodustuste kohaldamiseks aktsepteerida, kui need dokumendid jäid tähtaja jooksul esitamata erandlike asjaolude tõttu. Kui esitamise jäädakse hiljaks muudel põhjustel, võivad impordiriigi tolliasutused päritolukinnitused aktsepteerida juhul, kui tooted on neile esitatud enne kõnealuse tähtaja möödumist.

Artikkel 47

Osasaadetistena importimise kord

1. Käesoleva lisa artikli 42 lõikes 3 osutatud protseduuri kohaldatakse liikmesriigi tolliasutuste määratava aja jooksul.

2. Impordiliikmesriigi tolliasutused, kelle järelevalvel järkjärguline vabasse ringlusse lubamine toimub, kontrollivad, et järjekordused kaubasaadetised kuuluvad nende lahtivõetud või kokkuapanemata toodete hulka, mille kohta päritolukinnitus on koostatud.

Artikkel 48

Päritolukinnituse asendamine

1. Kui tooteid ei ole veel vabasse ringlusse lubatud, võib päritolukinnituse asendada ühe või mitme asenduspäritolukinnitusega, mille on koostanud kaupade valdaja selleks, et saada osa või kõik tooted liidu tolliterritooriumil asuvasse muusse kohta. Asenduspäritolukinnituse koostamiseks ei pea kaupade valdajad ise registreeritud eksportijad olema.

2. Päritolukinnituse asendamisel tuleb originaalpäritolukinnitusele esitada järgmine:

a) asenduspäritolukinnitus(t)e üksikasjad;

b) saatjate nimed ja aadressid;

c) liidus asuv(ad) saaja(d).

Originaalpäritolukinnitusele märgitakse vastavalt „Replaced” või „Remplacée”.

3. Asenduspäritolukinnitusele märgitakse järgmine:

a) kõik uuesti saadetud toodete üksikasjad;

b) kuupäev, mil originaalpäritolukinnitus koostati;

c) kogu vajalik teave, mis on täpsustatud XII liites;

d) liidus asuva toodete saatja nimi ja aadress;

e) liidus asuva kaubasaaja nimi ja aadress,

f) asendamise kuupäev ja koht.

Isik, kes koostab asenduspäritolukinnituse, võib asenduspäritolukinnitusele lisada originaalpäritolukinnituse koopia.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* selliste päritolukinnituste suhtes, millega asendatakse päritolukinnitusi, mis ise on asenduspäritolukinnitused.

5. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* selliste kinnituste suhtes, millega asendatakse päritolukinnitused selleks, et jagada kaubasaadetisi täiendavateks osadeks kooskõlas käesoleva lisa artikliga 18.

Artikkel 49

Päritolukinnituse õigsuse kontroll

1. Kui tolliasutustel on kahtlusi seoses toodete päritolustaatusega, võivad nad nõuda, et deklarant esitaks nende nimetatud mõistliku aja jooksul mis tahes olemasolevad tõendid, et kontrollida deklaratsioonil märgitud päritoluandmete korrektsust või käesoleva lisa artikli 18 kohaste tingimuste täitmist.

2. Tolliasutused võivad peatada soodustariifi kohaldamise käesoleva lisa artikli 64 kohase kontrollimise ajaks, kui:

a) deklarandi esitatud teave ei ole piisav, et kinnitada toodete päritolustaatust või käesoleva lisa artikli 17 lõikes 2 ja artiklis 18 esitatud tingimuste täitmist;

b) deklarant ei vasta teabe esitamiseks antud lõikes 1 osutatud ajavahemiku jooksul.

3. Ajal, mil oodatakse kas deklarandilt nõutud lõike 1 kohast teavet või lõike 2 kohase kontrolli tulemusi, pakutakse importijale võimalust, et tooted vabastatakse, kui eelnevalt on kasutusele võetud kõik vajalikuks peetud ettevaatusabinõud.

Artikkel 50

Soodustuste andmisest keeldumine

1. Impordiliikmesriigi tolliasutused keelduvad käesoleva otsuse kohaldamisest, ilma et neil oleks kohustus nõuda lisatõendeid või saata ÜMT-le kontrollitaotlus, kui:

a) kaubad ei ole needsamad, mis on esitatud päritolukinnitusel;

b) deklarant ei esita asjaomaste toodete kohta nõutavat päritolukinnitust;

c) ilma et see piiraks käesoleva lisa artikli 36 punkti b ja artikli 44 lõike 1 kohaldamist, ei ole deklarandi valduses olev päritolukinnitus koostatud ÜMTs registreeritud eksportija poolt;

d) päritolukinnitus ei ole koostatud kooskõlas XII liitega;

e) käesoleva lisa artikli 18 tingimused ei ole täidetud.

2. Impordiliikmesriigi tolliasutused keelduvad käesoleva otsuse kohaldamisest pärast ÜMT pädevatele asutustele käesoleva lisa artikli 60 kohase kontrollitaotluse saatmist, kui importiva liikmesriigi tolliasutused:

a) on saanud vastuse, et eksportijal ei olnud õigust päritolukinnitust koostada;

b) on saanud vastuse, et asjaomased tooted ei ole pärit ÜMTst või et käesoleva lisa artikli 17 lõike 2 tingimused ei ole täidetud;

c) kahtlesid põhjendatult päritolukinnituse kehtivuses või selles, kas deklarandi esitatud teave asjaomaste toodete tõelise päritolu kohta on tõene, ning esitasid kontrollitaotluse ja

i) ei ole saanud vastust käesoleva lisa artikli 60 kohase ettenähtud ajavahemiku jooksul või

ii) on saanud vastuse, mis ei sisalda asjakohaseid vastuseid taotluses tõstatatud küsimustele.

V JAOTIS

HALDUSKOOSTÖÖ KORD

1. Jagu

Üldsätted

Artikkel 51

Üldpõhimõtted

1. Selleks et tagada soodustuste nõuetekohane kohaldamine, ÜMTd:

a) loovad oma riigis käesolevas lisas sätestatud reeglite ja menetluse rakendamiseks ja haldamiseks vajalikud haldusstruktuurid ja -süsteemid, sealhulgas vajaduse korral kumulatsiooni kohaldamiseks vajaliku korra, ning haldavad neid;

b) teevad oma pädevate asutuste kaudu koostööd komisjoniga ja liikmesriikide tolliasutustega.

2. Lõike 1 punktis b osutatud koostöö hõlmab järgmist:

a) komisjoni taotlusel tema igakülgne toetamine, et komisjon saaks jälgida, kas käesolevat lisa rakendatakse asjaomases riigis nõuetekohaselt, ja see hõlmab ka komisjoni või liikmesriikide tolliasutuste kohapealsed kontrollkäike;

b) ilma et see piiraks käesoleva lisa artiklite 49, 50, 55 ja 56 kohaldamist, toodete päritolustaatus ja muude käesolevas lisa sätestatud tingimuste täitmise kontrollimine, ja see hõlmab ka kohapealseid kontrollkäike, kui komisjon või liikmesriikide tolliasutused seda päritoluga seotud uurimiste käigus taotleavad;

c) kui kontroll või mis tahes olemasolev teave tundub osutavat, et käesoleva lisa sätteid on rikutud, teeb või korraldab ÜMT omal algatusel või komisjoni või liikmesriikide tolliasutuste nõudmisel asjakohase kiirusega uurimise selliste rikkumiste väljaselgitamiseks ja ärahoidmiseks. Komisjon ja liikmesriikide tolliasutused võivad kõnealustes uurimistes osaleda.

3. ÜMTd esitavad enne 1. jaanuari 2015 komisjonile ametliku kohustuse selle kohta, et nad täidavad lõikes 1 osutatud nõuded.

Artikkel 52

Avaldamisnõue ja tingimuste täitmine

1. Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teatajas* (C-seerias) ÜMTde loendi ja kuupäeva, millest alates nad vastavad käesoleva lisa artiklites 51 ja 54 või artiklis 57 nimetatud tingimustele. Komisjon ajakohastab seda loendit, kui uus ÜMT täidab kõnealused tingimused.

2. Käesoleva lisa tähenduses ÜMTst pärit toodete puhul on võimalik saada liidus vabasse ringlusse lubamisel tariifset soodustust üksnes tingimusel, et tooted eksporditi lõikes 1 osutatud loendis nimetatud kuupäeval või pärast seda.

3. ÜMTd käsitatakse käesoleva lisa artiklite 51 ja 54 või artikli 57 kohastele tingimustele vastavana:

a) kuupäeval, mil ta esitab käesoleva lisa artikli 54 lõikes 1 või artikli 57 lõikes 1 ja vajaduse korral artikli 54 lõikes 2 osutatud teatise;

b) kuupäeval, mil ta esitab käesoleva lisa artikli 51 lõikes 3 osutatud kohustuse.

4. Käesoleva lisa IV jaotise 3. jao ja V jaotise 3. jao rakendamiseks esitavad ÜMTd komisjonile käesoleva lisa artikli 57 lõike 1 punktis b osutatud teabe vähemalt kolm kuud enne seda, kui registreeritud eksportijate süsteemi hakatakse nende territooriumil tegelikult kohaldama.

Artikkel 53

Sanktsioonid

Sanktsioon määratakse isikule, kes toodete sooduskohtlemise saavutamiseks koostab või laseb koostada valeandmeid sisaldava dokumendi.

2. Jagu

Enne registreeritud eksportijate süsteemi kohaldamise algust tehtava halduskoostöö viisid

Artikkel 54

Pitserite ja aadresside teatamine

1. ÜMTd teatavad komisjonile oma riigi territooriumil asuvate selliste ametiasutuste nimed ja aadressid,

a) kes on asjaomase riigi valitsusasutused ning kellel on õigus toetada komisjoni ja liikmesriikide tolliasutusi halduskoostöö tegemisel, nagu on ette nähtud käesolevas jaotises;

b) kes on pädevad väljastama liikumissertifikaate EUR.1 ning neid sertifikaate ja päritoludeklaratsioone hiljem kontrollima.

2. ÜMTd saavad komisjonile kasutatavate pitserite näidised.

3. ÜMTd teatavad komisjonile kohe lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatava teabe muutumisest.

4. Komisjon edastab selle teabe iga liikmesriigi tollile.

*Artikkel 55***Päritolutõendite kontrollimine**

1. Järelkontrolli päritolutõendite üle tehakse pisteliselt või siis, kui importiva riigi tolliasutusel tekib põhjendatud kahtlus dokumentide ehtsuses, kõnealuste toodete päritolustaatuses või käesoleva lisa muude nõuete täitmises.

2. Lõike 1 rakendamisel tagastab impordiriigi toll ekspordiriigi või eksporditerritooriumi tollile liikumissertifikaadi EUR.1, arve, kui see on esitatud, ja päritolutõendi või nende dokumentide koopiad, esitades vajaduse korral järelkontrolli põhjused. Järelkontrollitaotluse põhjendusena edastatakse kõik dokumendid ja teave, mille põhjal võib oletada, et päritolutõendis esitatud andmed on valed.

3. Kontrolli teeb ekspordiriigi või eksporditerritooriumi toll. Selleks on tal õigus nõuda ükskõik milliseid tõendeid ja kontrollida eksportija raamatupidamisdokumente ning teha muid kontrollimisi, mida ta peab asjakohaseks.

4. Kui impordiriigi toll otsustab kontrollitulemuste saamiseni asjakohaste toodete sooduskohitlemise peatada, pakub ta importijale võimalust, et tooted vabastatakse, kui eelnevalt on kasutusele võetud vajalikuks peetud ettevaatusabinõud.

5. Kontrolli taotlevatele tolliasutustele teatatakse selle kontrolli tulemused niipea kui võimalik. Tulemuste põhjal peab olema võimalik otsustada, kas dokumendid on ehtsad, kas asjaomaseid tooteid võib lugeda ÜMTst, liidust või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärinevateks toodeteks ja kas need vastavad muudele käesoleva lisa nõuetele.

6. Kui põhjendatud kahtluse korral ei saada vastust kümne kuu jooksul kontrollitaotluse esitamise kuupäevast arvates või kui vastus ei sisalda piisavalt teavet, et otsustada, kas kõnealune dokument on ehtne, või et määrata toodete tegelikku päritolu, keeldub kontrolli taotlenud tolliasutus soodustuste andmisest, välja arvatud erandlikel asjaoludel.

*Artikkel 56***Tarnija deklaratsiooni kontrollimine**

1. Tarnija deklaratsioone võib kontrollida pisteliselt või siis, kui impordiriigi või imporditerritooriumi tollil on põhjust kahelda nende dokumentide ehtsuses või asjakohaste materjalide tegelikkuse päritolu käsitleva teabe õigsuses või tervikkuses.

2. Tolliasutus, kellele tarnija deklaratsioon esitatakse, võib nõuda, et deklaratsiooni koostamise riigi või territooriumi toll annaks välja teabesertifikaadi, mille näidis on esitatud IX liites. Teise võimalusena võib tolliasutus, kellele tarnija deklaratsioon esitatakse, nõuda, et eksportija esitaks deklaratsiooni koostamise riigi või territooriumi tolli välja antud teabesertifikaadi.

Teabesertifikaadi välja andnud tolliasutus säilitab selle koopiat vähemalt kolm aastat.

3. Kontrolli tulemustest teatatakse kontrolli taotlenud tolliasutusele niipea kui võimalik. Tulemustest peab selguma, kas materjalide staatust käsitlev deklaratsioon on õige.

4. Kontrollimiseks säilitavad tarnijad nii deklaratsiooni sisaldava dokumendi koopiat kui ka kõiki vajalikke tõendeid materjalide tegeliku staatuse kohta vähemalt kolm aastat.

5. Tarnija deklaratsiooni koostamise riigi või territooriumi tollil on õigus nõuda mis tahes tõendeid või teha mis tahes kontrollimisi, mida nad peavad vajalikuks, et veenduda tarnija deklaratsiooni õigsuses.

6. Kõik liikumissertifikaadid EUR.1, mis on välja antud või koostatud tarnija ebaõige deklaratsiooni põhjal, loetakse tühi-seks.

*3. Jagu***Registreeritud eksportijate süsteemi raames kohaldatavad halduskoostöö viisid***Artikkel 57***Pitserite ja aadresside teatamine**

1. ÜMTd teatavad komisjonile oma riigi territooriumil asuvate selliste ametiasutuste nimed ja aadressid,

a) kes on asjaomase riigi valitsusasutused ning kellel on õigus toetada komisjoni ja liikmesriikide tolliasutusi halduskoostöö tegemisel, nagu on ette nähtud käesolevas jaotises;

b) kes on asjaomase riigi valitsusasutused või tegutsevad valitsuse volitusel ning kellel on õigus eksportijaid registreerida ja neid registreeritud eksportijate registrist kõrvaldada.

2. ÜMTd teatavad komisjonile kohe lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatava teabe muutumisest.

3. Komisjon edastab selle teabe iga liikmesriigi tollile.

Artikkel 58

Registreeritud eksportijate andmebaasi loomine

1. Komisjon loob registreeritud eksportijate elektroonilise andmebaasi, mis põhineb ÜMTde valitsusasutuste ja liikmesriikide tolliasutuste esitatud teabel.

2. Üksnes komisjonil on juurdepääs kõnealusele andmebaasile ja selles sisalduvale teabele. Lõikes 1 nimetatud ametiasutused tagavad, et komisjonile esitatakse ajakohastatud, terviklikku ja täpset teavet.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud andmebaasis hoitavad andmed avalikustatakse internetis, v.a käesoleva lisa artikli 28 kohase registreeritud eksportijaks saamise taotluse lahtris 2 ja 3 sisalduv konfidentsiaalne teave.

4. Isikuandmed, mida töödeldakse lõikes 1 osutatud andmebaasis, edastatakse või tehakse kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele kättesaadavaks üksnes kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001⁽¹⁾ artikliga 9.

5. Käesolev otsus ei mõjuta liidu ja siseriiklike õigusaktidega ette nähtud üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ning eelkõige ei muuda see liikmesriikide kohustusi seoses isikuandmete töötlemisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ⁽²⁾ alusel ega liidu institutsioonide ja asutuste kohustusi seoses isikuandmete töötlemisega määruse (EÜ) nr 45/2001 alusel.

6. Eksportijate identifitseerimis- ja registreerimisandmeid, mis on sätestatud XI liite punktides 1, 3 (tegevuse kirjeldus), 4 ja 5, võib komisjon internetis avaldada ainult juhul, kui asjaomased eksportijad on vabatahtlikult andnud selleks konkreetse ja teadliku kirjaliku nõusoleku.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

7. Eksportijatele esitatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 11 sätestatud teave.

8. Isikute õigusi seoses XI liites loetletud selliste registreerimisandmetega, mida töödeldakse riikide andmesüsteemides, kasutatakse vastavalt selle liikmesriigi seadusele, kes need isikuandmed talletas vastavalt direktiivi 95/46/EÜ rakendamiseks vastu võetud õigusaktidele.

9. Isikute õigusi seoses isikuandmete töötlemisega lõigetes 1–4 osutatud keskandmebaasis kasutatakse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001.

10. Isikuandmete kaitsega tegelevad liikmesriikide järelevalveasutused ja Euroopa Andmekaitseinspektor teevad oma pädevuse piires aktiivset koostööd ning tagavad lõigetes 1–4 osutatud andmebaasi koordineeritud järelevalve.

Artikkel 59

Päritolu kontrollimine

1. Selleks et tagada toodetele päritolustaatus andvate reeglite täitmine, viivad ÜMT pädevad asutused läbi järgmise:

a) toodete päritolustaatus kontrollimine liikmesriikide tolliasutuste taotlusel;

b) eksportijate korrapärane omaalgatuslik kontrollimine.

Laiendatud kumulatsioon on lubatud üksnes käesoleva lisa artikli 10 kohaselt, kui riik, kellega liidul on kehtiv vabakaubandusleping, on nõustunud toetama ÜMTsid halduskoostöö tegemisel nii, nagu ta toetaks liikmesriikide tolliasutusi kooskõlas vabakaubanduslepingu asjakohaste sätetega.

2. Lõike 1 punktis b osutatud kontrollidega tagatakse, et eksportijad täidavad oma kohustusi pidevalt. Kontrollide korraldatakse riskianalüüsi asjakohaste kriteeriumide alusel määratavate ajavahemike järel. Selleks nõuavad ÜMTde pädevad asutused, et eksportijad esitaksid enda koostatud päritolukinnitusete koopiad või selliste kinnitusete loendi.

3. ÜMTde pädevatel asutustel on õigus taotleda mis tahes tõendeid või eksportija raamatupidamise ja vajaduse korral eksportijat varustavate tootjate raamatupidamise kontrollimist, sealhulgas korraldada kohapealseid või mis tahes muid asjakohaseid kontrollide.

Artikkel 60

Päritolutõendite kontrollimine

1. Järelkontrolli päritolukinnituste üle tehakse pisteliselt või siis, kui liikmesriikide tolliasutustel tekib põhjendatud kahtlus, kas kinnitused on ehtsad ja asjaomaste toodete päritolustaatus on õige või kas käesoleva lisa muud nõuded on täidetud.

Kui liikmesriikide tolliasutused esitavad ÜMT pädevatele asutustele koostöötaotluse, et kontrollida päritolukinnituste kehtivust, toodete päritolustaatus või mõlemat, põhjendavad nad taotluse, miks neil on põhjendatud kahtlus päritolukinnituse kehtivuses või toodete päritolustaatuses.

Kontrollitaotlusele võib lisada päritolukinnituse koopia ja mis tahes lisateabe või dokumendid, mis osutavad, et kinnituses esitatud teave ei ole korrektne.

Taotluse esitav liikmesriik kehtestab kontrollitulemuste teatamiseks kuue kuu pikkuse esialgse tähtaja alates kontrollitaotluse esitamisest.

2. Kui põhjendatud kahtluse korral lõikes 1 ette nähtud ajavahemiku jooksul vastust ei saada või kui vastus ei sisalda piisavalt teavet, et määrata toodete tegelik päritolu, saadetakse pädevatele asutustele teine teade. Selle teatega nähakse ette uus tähtaeg, mis ei ole pikem kui kuus kuud.

Artikkel 61

Muud sätted

1. Käesoleva jaotise III jao ja VI jaotise III jao sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis* järgmise suhtes:

a) kahepoolse kumulatsiooni raames liidust ÜMTsse toimuv eksport;

b) ÜMTde kumulatsiooni raames ühest ÜMTst teise toimuv eksport, nagu on ette nähtud käesoleva lisa artikli 2 lõikes 2.

2. Liikmesriigi tolliasutused käsitlevad liidu eksportija taotlusele teda käesoleva otsuse tingimustele vastava registreeritud eksportijana, kui ta vastab järgmistele tingimustele:

a) tal on EORI number kooskõlas määruse (EMÜ) nr 2454/93 artiklitega 4k–4t;

b) tal on sooduskorra raames heakskiidetud eksportija staatus;

c) ta esitab liikmesriigi tolliasutusele adresseeritud taotlusel XI liites esitatud näidisvormi kohaselt teabe:

i) lahtrites 1–4 esitatud üksikasjade kohta;

ii) lahtris 5 esitatud kohustuse täitmise kohta.

VI JAOTIS

CEUTA JA MELILLA

Artikkel 62

1. Käesoleva lisa sätted, mis käsitlevad päritolutõendite väljandmist, kasutamist ja sellele järgnevat kontrollimist, kohaldatakse *mutatis mutandis* kahepoolse kumulatsiooni raames ÜMTdest Ceutasse ja Melillasse eksporditavate toodete suhtes ning Ceutast ja Melillast ÜMTsse eksporditavate toodete suhtes.

2. Ceutat ja Melillat käsitletakse ühtse territooriumina.

3. Hispaania toll vastutab käesoleva lisa kohaldamise eest Ceutas ja Melillas.

VII JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 63

Registreeritud eksportijate süsteemi erand

1. Registreeritud eksportijate süsteemi erandina võib komisjon võtta vastu otsuseid, millega lubatakse kohaldada käesoleva lisa artikleid 21–35 ja 54, 55 ja 56 ühest või mitmest ÜMTst lähtuva ekspordi suhtes pärast 1. jaanuari 2017.

Erand kehtib seni, kui asjaomane ÜMT suudab hakata kohaldama käesoleva lisa artikleid 38–50 ja 57–61.

2. ÜMTd, kes soovivad kasutada lõikes 1 sätestatud erandit, esitavad komisjonile taotluse. Taotluses märgitakse tähtaeg, mida ÜMT vajab käesoleva lisa artiklite 38–50 ja 57–61 kohaldamise ettevalmistamiseks.

3. Komisjon võtab rakendusaktidega meetme, millega lubatakse lõikes 1 osutatud ajutist erandit. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 64 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 64

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EMÜ) nr 2913/92 artikliga 247a loodud tolliseadustiku komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾ artiklit 5.

Artikkel 65

Taotlus

1. Käesolevat lisa kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.
2. Käesoleva lisa artikli 52 lõike 3 punkti b kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2015.
3. Käesoleva lisa artikli 8 lõike 3 punkti b kohaldatakse kuni 30. septembrini 2015.
4. Käesoleva lisa artikleid 21–35 ja artikleid 54, 55 ja 56 kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2016.
5. Käesoleva lisa artikleid 38–50 ja artikleid 57–61 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2017.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

I liide

Sissejuhatavad märkused

1. märkus. Üldine sissejuhatus

Käesolevas lisas on esitatud käesoleva lisa artikli 4 kohased tingimused, mille kohaselt tooteid käsitatakse asjaomasest ÜMTst pärit toodetena. Olenevalt tootest on nelja tüüpi reegleid:

- a) töö või töötlemisega ei ületata päritolustaatuseta materjalide suurimat lubatud sisaldust;
- b) töö või töötlemise tulemusel ei kuulu valmistatud toode või valmistatud materjalid enam harmoneeritud süsteemi samasse neljakohalise rubriiki või harmoneeritud süsteemi samasse kuuekohalise alamrubriiki;
- c) toimub konkreetne töö- või töötlemistoiming;
- d) töö või töötlemine hõlmab teatavaid täielikult saadud materjale.

2. märkus. Loetelu struktuur

2.1. Esimeses ja teises veerus kirjeldatakse saadud toodet. Esimeses veerus on esitatud vastavalt vajadusele harmoneeritud süsteemi grupi, neljakohalise rubriigi või kuuekohalise alamrubriigi number. Teises veerus kirjeldatakse kõnealuse süsteemi asjaomasesse rubriiki või gruppi kuuluvaid tooteid. Esimese ja teise veeru iga kande jaoks on sõltuvalt märkusest 2.4 nähtud kolmandas veerus ette üks või mitu reeglit („päritolustaatus andvad toimingud”). Kõnealused päritolustaatus andvad toimingud kehtivad üksnes päritolustaatuseta materjalide suhtes. Kui mõnel juhul on esimese veeru kande ees „ex”, tähendab see, et kolmanda veeru reegel kehtib üksnes teises veerus kirjeldatud rubriigi osa suhtes.

2.2. Kui esimesse veergu on koondatud mitu harmoneeritud süsteemi rubriigi või alamrubriigi numbrit või on esitatud grupi number ning teises veerus on toodet seetõttu kirjeldatud tildiselt, kohaldatakse kolmanda veeru vastavat reeglit kõikide nende toodete suhtes, mis harmoneeritud süsteemis on klassifitseeritud kõnealuse grupi rubriikidesse või esimesse veergu koondatud mis tahes rubriiki või alamrubriiki.

2.3. Kui loetelu sisaldab erinevaid reegleid, mida kohaldatakse ühe rubriigi eri toodete suhtes, sisaldab iga taane kõnealuse rubriigi selle osa kirjeldust, mis on hõlmatud kolmanda veeru vastava reegluga.

2.4. Kui kolmandas veerus on esitatud kaks alternatiivset reeglit, mis on eraldatud sidosnaga „või”, võib eksportija valida, millist reeglit kasutada.

3. märkus. Näited reeglite kohaldamise kohta

3.1. Käesoleva lisa artikli 4 lõike 2 sätteid, mis hõlmavad tooteid, mis on saanud päritolustaatus ja mida kasutatakse muude toodete valmistamisel, kohaldatakse hoolimata sellest, kas päritolustaatus on saadud tehases, kus neid tooteid kasutatakse, või mõnes muus ÜMT või liidu tehases.

3.2. Käesoleva lisa artiklis 5 on sätestatud, et töö või töötlemine peab olema kõnealuses artiklis osutatud toimingutest ulatuslikum. Vastasel juhul ei saa kaubad kasu tariifsest sooduskohtlemisest isegi siis, kui allpool esitatud loendi tingimused on täidetud.

Esimese lõigu kohaldamisel nähakse loendi reeglitega ette päritolustaatus saamiseks vajalik minimaalne töö või töötlus ning sellest ulatuslikum töö või töötlemine annab samuti päritolustaatus; väiksem töö või töötlus päritolustaatus ei anna. Kui reegluga nähakse ette, et teatavas valmistamisetapis võib päritolustaatuseta materjali kasutada, on kõnealuse materjali kasutamine lubatud ka varasemas valmistamisetapis, kuid hilisemas etapis enam mitte.

3.3. Ilma et see piiraks märkuse 3.2 kohaldamist, tähendab reegli sõnastuses kasutatav väljend „valmistamine mis tahes rubriigi materjalidest”, et kasutada võib kõikide rubriikide materjale (ka kaubaga sama rubriigi ja kirjelduse alla kuuluvaid materjale), kui nimetatud reeglis sisalduvatest eripiirangutest ei tulene teisiti.

Väljend „valmistamine mis tahes rubriigi materjalidest, sealhulgas muud rubriiki ... kuuluvad materjalid” või „valmistamine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, sealhulgas tootega samasse rubriiki kuuluvatest teistest materjalidest” tähendab aga, et kasutada võib kõikidesse rubriikidesse klassifitseeritud materjale, välja arvatud neid, mille kirjeldus kuulub loendi teises veerus toodud kirjelduse alla.

- 3.4. Kui loendi reegel näeb ette, et toodet võib valmistada mitmest materjalist, tähendab see, et kasutada võib üht või mitut materjali. Kõiki nimetatud materjale kasutama ei pea.
- 3.5. Kui loendi reegel näeb ette, et toode peab olema valmistatud teatavast materjalist, ei takista nimetatud tingimus kasutamast ka muid materjale, mis oma iseloomulike omaduste tõttu reeglile ei vasta.
4. märkus. Teatavaid põllumajandustooteid käsitlevad üldised sätted
- 4.1. Gruppide 6, 7, 8, 9, 10 ja 12 ning rubriigi 2401 alla kuuluvaid põllumajandustooteid, mis on kasvatatud või koristatud ÜMT territooriumil, käsitatakse kõnealuselt territooriumilt pärit toodetena isegi siis, kui need on kasvatatud mõnest teisest riigist imporditud seemnetest, taimesisulalatest, pookealustest, pistikutest, pookeokstest, võsudest, pungadest või muudest elusate taimede osadest.
- 4.2. Kui päritolustaatuseta suhkru sisaldus on teatava toote puhul piiratud, võetakse selliste piirmäärade arvutamisel arvesse lõpptoote valmistamisel kasutatud rubriiki 1701 (sahharoos) ja rubriiki 1702 kuuluvate suhkrute (nt fruktoos, glükoos, laktoos, maltoos, isoglükoos või invertsuhrur) massi ja ka selliste suhkrute massi, mida on kasutatud lõpptootes kasutatud päritolustaatuseta toodete valmistamisel.
5. märkus. Teatavate tekstiiltoodete puhul kasutatav terminoloogia
- 5.1. Loendis kasutatud termin „looduslikud kiud” osutab muudele kiududele kui tehis- ja sünteeksiid. See piirdub ketruselise etapiga ja hõlmab sealhulgas jäätmeid, ning kui ei ole määratud teisiti, ka kraasitud, kammitud või muul viisil töödeldud, kuid ketramata kiudusid.
- 5.2. Termin „looduslikud kiud” hõlmab rubriiki 0503 kuuluvat hobusejõhvi, rubriikidesse 5002 ja 5003 kuuluvat siidi ning rubriikidesse 5101–5105 kuuluvaid villakiudusid, loomavilla ja -karva, rubriikidesse 5201–5203 kuuluvaid puuvillakiudusid ning rubriikidesse 5301–5305 kuuluvaid muid taimseid kiudusid.
- 5.3. Loendis kasutatud terminitega „tekstiilimass”, „keemilised materjalid” ja „paberi valmistamiseks kasutatavad materjalid” kirjeldatakse neid materjale, mis ei kuulu gruppidesse 50–63 ning mida saab kasutada tehis-, sünteese- või paberkiudude ja -lõngade valmistamiseks.
- 5.4. Loendis kasutatud termin „keemilised staapelkiud” tähendab rubriikidesse 5501–5507 kuuluvaid sünteese- või tehisfilamentkiudusid, -staapelkiudusid või kiujäätmeid.
6. märkus. Tekstiilmaterjalide segust tehtud toodete suhtes kohaldatavad lubatud hälbed
- 6.1. Kui loetelus esitatud toote puhul on viidatud käesolevale märkusele, ei kohaldata kolmandas veerus olevaid tingimusi ühegi nende valmistamiseks kasutatud põhitekstiilmaterjali suhtes, kui nende mass kokku on kuni 10 % kõikide kasutatud põhitekstiilmaterjalide kogumassist (vt ka märkusi 6.3 ja 6.4).
- 6.2. Märkuses 6.1 nimetatud piirmäära võib kohaldada siiski üksnes nende segatoodete suhtes, mis on valmistatud mitmest põhitekstiilmaterjalist.

Põhitekstiilmaterjalid on järgmised:

- siid,
- vill,
- loomakarvad;
- loomavill;
- hobusejõhv,
- puuvill,
- paberi valmistamiseks kasutatavad materjalid ja paber,
- lina,
- kanep,
- džuuat ja muud niinekiud,
- sisal ja muud perekonna Agave taimede tekstiilkiud,
- kookoskiud, manilla, ramjee ja muud taimsed tekstiilkiud,
- sünteese filamentkiud,

- tehisfilamentkiud,
- elektrit juhtivad filamentkiud,
- polüpropüleenist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüestrist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüamiidist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- poliakrüülnitriilist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüimiidist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polütetrafluoroetüleenist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polü(fenüleensulfiidist) valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polü(vinüülkloriidist) valmistatud sünteesstaapelkiud,
- muud sünteesstaapelkiud,
- viskoosist valmistatud tehistaapelkiud,
- muud tehistaapelkiud,
- mähitud või mähkimata lõng, mis koosneb elastsete polüetriosadega poliüretaanist,
- mähitud või mähkimata lõng, mis koosneb elastsete polüestriosadega poliüretaanist,
- rubriigi 5605 tooted (metalliseeritud lõng), mis sisaldavad kahe kile vahele liimitud kuni 5 mm laiuseid ribasid, mis koosnevad alumiiniumpulbriga kaetud või katmata alumiiniumfoolium- või kilesüdamikust,
- muud rubriiki 5605 kuuluvad tooted;
- klaaskiud;
- metallkiud.

Näide

Rubriiki 5203 kuuluvast puuvillakiust ja rubriiki 5506 kuuluvast sünteesstaapelkiust valmistatud lõng, mis kuulub rubriiki 5205, on segalõng. Seetõttu võib päritolustaatuseta sünteesstaapelkiudu, mis ei vasta päritolureeglitele, kasutada tingimusel, et selle kogumass ei ületa 10 % lõnga massist.

Näide

Rubriiki 5112 kuuluv villane riie, mis on valmistatud rubriiki 5107 kuuluvast villasest lõngast ja rubriiki 5509 kuuluvast sünteesstaapelõngast, on segariie. Seetõttu võib kasutada päritolureeglitele mittevastavat sünteeslõnga või villast lõnga või neid mõlemaid, tingimusel et nende kogumass ei ületa 10 % riide massist.

Näide

Rubriiki 5205 kuuluvast puuvillasest lõngast ja rubriiki 5210 kuuluvast puuvillasest riidest valmistatud rubriiki 5802 kuuluv taftingriie on segatoode üksnes siis, kui puuvillane riie ise on kahte eri rubriiki klassifitseeritud lõngast valmistatud segariie või kui puuvillane lõng on segatoode.

Näide

Kui kõnealune taftingriie on valmistatud rubriiki 5205 kuuluvast puuvillasest lõngast ja rubriiki 5407 kuuluvast sünteesriidest, kujutavad kasutatud lõngad endast kahte eri põhitekstiilmaterjali ning kõnealune taftingriie on seega segatoode.

- 6.3. Toodete puhul, mis sisaldavad „mähitud või mähkimata lõnga, mis koosneb elastsete polüetriosadega poliüretaanist”, on lubatud hälve sellise lõnga puhul 20 %.

6.4. Toodete puhul, mis sisaldavad „kahe kile vahele läbipaistva või värvilise liimiga liimitud kuni 5 mm laiuseid ribasid, mis koosnevad alumiiniumipulbriga kaetud või katmata alumiiniumfoolium- või kilesüdamikust”, on lubatud hälve sellise riba kohta 30 %.

7. märkus. Teatavate tekstiiltoodete suhtes kohaldatavad muud lubatud hälbed

7.1. Kui loendis on tekstiiltoodete juures viide käesolevale märkusele, võib kasutada selliseid tekstiilmaterjale, mis ei vasta asjaomaste valmistoodete puhul loendi kolmanda veeru reeglile, tingimusel et need materjalid on klassifitseeritud mõnda teise rubriiki kui kõnealune toode ning nende väärtus ei ületa 8 % toote tehasehinnast.

7.2. Ilma et see piiraks märkuse 7.3 kohaldamist, võib tekstiiltoodete tootmiseks vabalt kasutada materjale, mis ei ole klassifitseeritud gruppidesse 50–63, hoolimata sellest, kas need sisaldavad tekstiili või mitte.

Näide

Kui loendi reegel näeb ette, et teatava tekstiilmaterjalist kaubaartikli (näiteks pükste) valmistamiseks tuleb kasutada lõnga, ei takista see metallist kaubaartiklite, näiteks nõopide kasutamist, kuna nõöpe ei klassifitseerita gruppidesse 50–63. Samal põhjusel ei takista see tõmblukkude kasutamist, isegi kui tõmblukud sisaldavad tavaliselt tekstiili.

7.3. Kui kohaldatakse protsendireeglit, tuleb gruppidesse 50–63 klassifitseerimata materjalide väärtus võtta arvesse kaubas sisalduvate päritolustaatuseta materjalide väärtuse arvutamisel.

8. märkus. Teatavate gruppi 27 kuuluvate toodetega tehtavate eritöötluste ja lihttoimingute määrtalus

8.1. Rubriikides ex 2710 ja 2713 nimetatud eritöötlused on järgmised:

- a) vaakumdestilleerimine;
- b) põhjalik fraktsioneeriv redestilleerimine ⁽¹⁾;
- c) krakkimine;
- d) reformimine;
- e) ekstraheerimine selektiivlahustite abil;
- f) kõikidest järgmistest toimingutest koosnev töötlus: töötlemine kontsentreeritud väävelhappe, ooleumi või vääveltrioksiidiga; neutraliseerimine aluseliste toimeainetega; värvitustamine ja puhastamine looduslike aktiivmuldade, aktiveeritud muldade, aktiivsöe või boksiidiga;
- g) polümeerimine;
- h) alküülimine;
- i) isomeerimine.

8.2. Rubriikides 2710, 2711 ja 2712 nimetatud eritöötlused on järgmised:

- a) vaakumdestilleerimine;
- b) põhjalik fraktsioneeriv redestilleerimine ⁽¹⁾;
- c) krakkimine;
- d) reformimine;
- e) ekstraheerimine selektiivlahustite abil;
- f) kõikidest järgmistest toimingutest koosnev töötlus: töötlemine kontsentreeritud väävelhappe, ooleumi või vääveltrioksiidiga; neutraliseerimine aluseliste toimeainetega; värvitustamine ja puhastamine looduslike aktiivmuldade, aktiveeritud muldade, aktiivsöe või boksiidiga;
- g) polümeerimine;
- h) alküülimine;
- i) isomeerimine;

⁽¹⁾ Vt kombineeritud nomenklatuuri grupi 27 selgitava lisamärkuse 4 punkt b.

- j) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate raskete õlide puhul väävlitustamine vesiniku abil, mille tulemusena väheneb töödeldavate toodete väävlisisaldus vähemalt 85 % (ASTM D 1266-59 T meetod);
- k) üksnes rubriigi 2710 kaupade puhul parafiinitustamine, v.a filtrimine;
- l) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate raskete õlide puhul vesinikuga töötlemine rõhu juures, mis on suurem kui 20 baari, ja temperatuuril, mis on vähemalt 250 °C, kasutades katalüsaatoreid (välja arvatud väävlitustavad katalüsaatorid), kusjuures vesinik on keemilise reaktsiooni aktiivne komponent. Rubriiki ex 2710 kuuluvate määrdõlide puhul edasine vesinikuga töötlemine (näiteks vesinikpuhastus või värvitustamine) peamiselt värvuse muutmiseks või stabiilsuse parandamiseks ei kuulu siiski eritööstuste hulka;
- m) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate kütteõlide puhul atmosfäärirõhul destilleerimine, tingimusel et tootest (kaasa arvatud kaod) destilleerub 300 °C juures vähem kui 30 % ASTM D 86 meetodi järgi;
- n) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate raskete õlide puhul, välja arvatud gaasi- ja kütteõlid, töötlemine kõrgsagedusliku elektrilise harilahendusega;
- o) üksnes rubriiki ex 2712 kuuluvate toorsaaduste puhul (v.a vaseliin, mäevaha, ligniitvaha, turbavaha ja parafiin õlisisaldusega alla 0,75 % massist) õlitustamine fraktsioneeriva kristallisatsiooni abil.
- 8.3. Rubriikides ex 2707 ja 2713 märgitud lihttoimingud, nagu puhastamine, villimine, soolatustamine, vee eemaldamine, filtrimine, värvimine, markeerimine, väävlisisalduse reguleerimine erineva väävlisisaldusega kaupade segamise teel, või nimetatud toimingute ühendamine või samalaadsed toimingud ei anna päritolustaatus.
-

II liide

Loetelu toodetest ning töö- ja töötlemistoimingutest, mis annavad päritolustaatuse

HSi rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
Grupp 1	Elusloomad	Kõik gruppi 1 kuuluvad loomad on täielikult saadud või toodetud
Grupp 2	Liha ja söödav rups	Tootmine, mille puhul kogu liha ja söödav rups on täielikult saadud või toodetud
ex grupp 3	Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud, v.a	Kõik kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud on täielikult saadud või toodetud
0304	Kalafileed ja muu kalaliha (k.a kalahakkliha), värske, jahutatud või külmutatud	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
0305	Kuivatatud, soolatud või soolvees kala; külmi- või kuumsuitsukala; inimtoiduks kõlblik kalajahu, -pulber ja -graanulid	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex0306	Vähid, puhastatud või puhastamata, kuivatatud, soolatud või soolvees; vees või aurus keedetud vähid (puhastamata), olenemata sellest, kas jahutatud või jahutamata, külmutatud, kuivatatud või soolatud või mitte; inimtoiduks kõlblik jahu ja graanulid vähkidest	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex0307	Limused, karbis või karbita, kuivatatud, soolvees või soolatud; muud veeselgrootud (v.a vähid ja limused), kuivatatud, soolatud või soolvees; inimtoiduks kõlblik jahu ja graanulid vähkidest	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 4	Piim ja piimatooted; linnunad; naturaalne mesi; mujal nimetamata loomse päritoluga toiduained	Tootmine, mille puhul: — kõik kasutatavad gruppi 4 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud ning — kasutatava suhkru mass (¹) ei ületa 40 % lõpptootemassist
ex grupp 5	Mujal nimetamata loomsed tooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex051191	Mittesöödav kalamari ja niisk	Kogu kalamari ja niisk on täielikult saadud või toodetud
Grupp 6	Eluspuud ja muud taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 6 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 7	Köögiviljad ning söödavad juured ja mugulad	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 7 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud

(1)	(2)	(3)
Grupp 8	Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	<p>Tootmine, mille puhul:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kõik kasutatavad gruppi 8 kuuluvad puuviljad, marjad, pähklid ning melonite ja tsitrusviljade koor on täielikult saadud või toodetud ja — kasutatava suhkru mass (¹) ei ületa 40 % lõpptootest
Grupp 9	Kohv, tee, mate ja vürtsid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 10	Teravili	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 10 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex grupp 11	Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen; välja arvatud:	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 10 ja 11, rubriikidesse 0701 ja 2303 ning alamrubriiki 071010 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex1106	Rubriigi 0713 kuivatatud poetatud kaunviljadest valmistatud peen- ja jämejahu ning pulber	Rubriiki 0708 kuuluvate kaunviljade kuivatamine ja jahvatamine
Grupp 12	Õliseemned ja õliviljad; mitmesugused terad, seemned ja viljad; tööstuses kasutatavad taimed ja ravimtaimed; õled ja sööt	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 13	Šellak; kummivaigud, vaigud ja muud taimemahlad ja -ekstraktid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, mille puhul kasutatava suhkru mass (¹) ei ületa 40 % lõpptootest
Grupp 14	Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex grupp 15	Loomsed ja taimsed rasvad ja õlid ning nende lõhustamissaadused; töödeldud toidurasvad; loomsed ja taimsed vahad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
grupid 1501 kuni 1504	Sea-, kodulinnu-, veise-, lamba- või kitserasv, kalade rasvad jne	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
grupid 1505, 1506 ja 1520	Villarasv ja sellest saadud rasvained (k.a lanoliin). Muud loomsed rasvad ja õlid ning nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata. Toorglütserool; glütserooliveed ja glütseroolleelised.	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
grupid 1509 ja 1510	Oliiviõli ja selle fraktsioonid	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad taimsed materjalid on täielikult saadud või toodetud
grupid 1516 ja 1517	<p>Loomsed või taimsed rasvad või õlid ja nende fraktsioonid, osaliselt või täielikult hüdrogeenitud, esterdatud, ümberesterdatud või elaidiseeritud, rafineeritud või rafineerimata, kuid edasi töötlemata</p> <p>Margariin; söödavad segud või valmistised loomsetest või taimsetest rasvadest või õlidest või selle grupi erinevate rasvade või õlide fraktsioonidest, v.a rubriigi 1516 toidurasvadest või -õlidest ning nende fraktsioonidest</p>	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

(1)	(2)	(3)
Grupp 16	Tooted lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest	<p>Tootmine:</p> <ul style="list-style-type: none"> — mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, välja arvatud gruppi 2 kuuluv liha ja söödav rups ja 16 gruppi kuuluvad materjalid, mis on saadud gruppi 2 kuuluvast lihast ja söödavast rupsist, ja — mille puhul gruppi 3 kuuluvad materjalid ja gruppi 16 kuuluvad materjalid, mis on saadud gruppi 3 kuuluvatest kaladest ja vähkidest, limustest ja muudest veeselgrootutest, on täielikult saadud või toodetud
ex grupp 17	Suhkur ja suhkrukondiitritooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
1702	Muud suhkrud, sh keemiliselt puhas laktoos ja glükoos, tahkel kujul; suhkru-siirupid; tehismesi, naturaalse meega segatud või segamata; karamell	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kõigi kasutatavate rubriikidesse 1101 kuni 1108, 1701 ja 1703 kuuluvate materjalide mass ei ületa 30 % lõpptoote massist
1704	Suhkrukondiitritooted (sh valge šokolaad), mis ei sisalda kakaod	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul</p> <ul style="list-style-type: none"> — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptoote massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass ⁽¹⁾ koos ei ületa 60 % lõpptoote massist
Grupp 18	Kakao ja kakaotooted	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul</p> <ul style="list-style-type: none"> — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptoote massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass ⁽¹⁾ koos ei ületa 60 % lõpptoote massist
Grupp 19	Tooted teraviljast, jahust, tärklisest või piimast; valikpargaritooted	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul</p> <ul style="list-style-type: none"> — kasutatavate gruppidesse 2, 3 ja 16 kuuluvate materjalide mass ei ületa 20 % lõpptoote massist ja — kasutatavate rubriikidesse 1006 ja 1101 kuni 1108 kuuluvate materjalide koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptoote massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass ⁽¹⁾ koos ei ületa 60 % lõpptoote massist
ex grupp 20	Tooted köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, mille puhul kasutatud suhkru mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptoote massist

(1)	(2)	(3)
2002 ja 2003	Tomatid, seemed ja trühvlid, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 7 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 21	Mitmesugused toiduvalmistised, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul <ul style="list-style-type: none"> — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptootte massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass ⁽¹⁾ koos ei ületa 60 % lõpptootte massist
Grupp 22	Joogid, alkohol ja äädikas	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriikidesse 2207 ja 2208 kuuluv materjal, mille puhul <ul style="list-style-type: none"> — kõik alamrubriikidesse 080610, 200961, 200969 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptootte massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass ⁽¹⁾ koos ei ületa 60 % lõpptootte massist
ex grupp 23	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex2303	Tärglise tootmise jäägid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate gruppi 10 kuuluvate materjalide mass ei ületa 20 % lõpptootte massist
2309	Loomasöödana kasutatavad tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul <ul style="list-style-type: none"> — kõik kasutatavad gruppidesse 2 ja 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud ja — kasutatavate gruppidesse 10 ja 11 ning rubriikidesse 2302 ja 2303 kuuluvate materjalide mass ei ületa 20 % lõpptootte massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ⁽¹⁾ ei ületa 40 % lõpptootte massist ja — suhkru ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptootte massist
ex grupp 24	Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, mille puhul kasutatavate gruppi 24 kuuluvate materjalide mass ei ületa 30 % kasutatavate grupi 24 materjalide kogumassist

(1)	(2)	(3)
2401	Töötlemata tubakas; tubakajäätmed	Kogu gruppi 24 kuuluv töötlemata tubakas ja tubakajäätmed on täielikult saadud või toodetud.
2402	Sigarid, manilla sigarid, sigarillod ja sigaretid, tubakast või tubaka asendajatest	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a rubriiki 2403 kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate rubriiki 2401 kuuluvate materjalide mass ei ületa 50 % kasutatavate rubriiki 2401 materjalide kogumassist
ex grupp 25	Sool; väävel; mullad ja kivimid; krohvimismaterjalid, lubi ja tsement, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex2519	Purustatud looduslik magneesiumkarbonaat (magnesiit) hermeetiliselt suletud mahutites ja puhas või lisanditega magneesiumoksiid, v.a sulatatud magneesia ja ülepõletatud (paagutatud) magneesia	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Looduslikku magneesiumkarbonaati (magnesiiti) võib siiski kasutada.
Grupp 26	Maagid, räbu ja tuhk	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex grupp 27	Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused; bituumenained; mineraalvahad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex2707	Õlid, mis sarnanevad kõrgel temperatuuril kivisõetõrva destilleerimise teel saadud mineraalõlidega, milles aromaatsete komponentide mass ületab mitteamaatsete komponentide massi ja mille mahust üle 65 % destilleerub temperatuuril 250 °C (sh lakibensiini ja benseeni segud), mootorikütuse või kütteinena kasutamiseks	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust (?) või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2710	Naftaõlid ja bituminoosetest mineraalidest saadud õlid (v.a toorõlid); mujal nimetamata preparaadid, mis sisaldavad põhikomponendina 70 % massist ja rohkem naftaõlisisid või bituminoosetest mineraalidest saadud õlisisid, mis on nende preparaatide põhikoostisosadeks; õlijäätmed	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust (?) või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
2711	Naftagaasid jm gaasilised süsivesinikud	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁽³⁾ või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2712	Vaseliin; parafiin, mikrokristalne naftavaha, toorparafiin, osokeriit, ligniidivaha, turbavaha, muud mineraalsed vahad jms sünteesil või muudel menetlustel saadud tooted, värvitud või värvimata	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁽³⁾ või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2713	Naftakoks, naftabituumen jm nafta- või bituminoosetest mineraalidest saadud õlide tootmisjäätgid	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁽²⁾ või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 29	Orgaanilised kemikaalid; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex2905	Metallalkoholaadid nii käesoleva rubriigi alkoholist kui ka etanoolist, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, sh teistest rubriiki 2905 kuuluvatest materjalidest. Käesolevasse rubriiki kuuluvaid metallalkoholaate võib siiski kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või

(1)	(2)	(3)
		tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
290543; 290544; 290545	Mannitool; D-glütsitool (sorbitool); glütserool	Tootmine mis tahes alamrubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse alarubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 30	Farmaatsiatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 31	Väetised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 32	Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid; tint	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 33	Eeterlikud õlid ja resinoidid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisevahad, vahavalmistised, poleerimis- ja puhastusvahendid, küünlad jms tooted; voolimis-pastad, stomatoloogiline vaha ja hambaravis kasutatavad kipsisegud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
ex3404	Tehisvaha ja vahavalmistised: — mis põhinevad parafiinil, naftavahal, bituminoosetest mineraalidest saadud vahal, toorparafiinil või õlivabal parafiinil	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 35	Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 36	Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud; pürofoorsed sulamid; teatavad kergsüttivad valmistised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 37	Foto- ja kinokaubad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 38	Mütsesugused keemiatooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
382460	Sorbitool, v.a alamrubriiki 290544 kuuluv	Tootmine mis tahes alamrubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki ja alamrubriiki 290544 kuuluv materjal. Tootega samasse alamrubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
ex grupp 39	Plastid ja plasttooted, välja arvatud:	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast</p>
ex3907	– Polükarbonaadist ja akrüülnitriilbutadienstüreeni kopolümeerist (ABS) valmistatud kopolümeer	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast ⁽⁴⁾,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast</p>
	– Polüester	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine tetrabroom (bisfenoolA) polükarbonaadist</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast</p>
ex grupp 40	Kautšuk ja kummitooted, välja arvatud:	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast</p>
4012	Protekteeritud või kasutatud kummist õhkrehvid; kummist täis- või padjandrehtid, vahetatavad kummist protektorid ja põiavööd:	
	– kummist protekteeritud õhk-, täis- või padjandrehtid	Kasutatud rehvide protekteerimine
	– muud	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a rubriikidesse 4011 ja 4012 kuuluvad materjalid,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast</p>
ex grupp 41	Toornahad (v.a karusnahad) ja nahk; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

(1)	(2)	(3)
4101 kuni 4103	Veiste (k.a pühvlite) ja hobuslaste toornahad (värsked või soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud või muul viisil konserveeritud, ent parkimata, pärgamentimata jm viisil edasi töötlemata), karvaga või karvata, laustatud või laustmata; lamba ja talle toornahad (värsked, soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud või muul viisil konserveeritud, ent parkimata, pärgamentimata jm viisil edasi töötlemata), villaga või villata, laustmata või laustatud, v.a grupi 41 märkuse 1 punktis c nimetatud; muud toornahad (värsked või soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud, soolvees või muul viisil konserveeritud, ent parkimata, pärgamentimata jm viisil töötlemata), karvadega või ilma, laustatud või laustmata, v.a grupi 41 märkuse 1 punktides b ja c nimetatud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
4104 kuni 4106	Pargitud või enne kuivatamist järelpargitud, villata või karvata, laustatud või laustmata, kuid edasi töötlemata	Alamrubriiki 410411, 410419, 410510, 410621, 410631 või 410691 kuuluvate pargitud või eelpargitud nahkade järelparkimine või tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
4107, 4112, 4113	Pärast parkimist või kuivatamiseelset järelparkimist muul viisil töödeldud nahad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Alamrubriiki 410441, 410449, 410530, 410622, 410632 ja 410692 kuuluvaid materjale võib siiski kasutada, kui pargitud või toornaha järelparkimine toimub kuivalt
Grupp 42	Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted; tooted loomasooltest (v.a jämesiidist)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex grupp 43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
4301	Toorkarusnahad (sh pead, sabad, käpad jm koosneritööks sobivad tükid ning lõiked), v.a rubriikides 4101, 4102 või 4103 nimetatud toornahad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex4302	Pargitud või töödeldud ühendatud karusnahad:	
	– nelinurksete tükkide, ristide vm kujunditena	Pleegitamine või värvimine lisaks kokkuühendamata pargitud või töödeldud karusnaha lõikamisele ja kokkuühendamisele
	– muud	Tootmine ühendamata pargitud või töödeldud karusnahast

(1)	(2)	(3)
4303	Karusnahast rõivad, rõivamanused jm karusnahatooted	Tootmine rubriiki 4302 kuuluvast pargitud või töödeldud ühendamata karusnahast
ex grupp 44	Puit ja puittooted; puusüsi; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex4407	Pikikiudu saetud või lõhestatud ja spooni hõõveldatud või kooritud puit paksusega üle 6 mm, hõõveldatud, lihvitud või pikijätkatud	Hõõveldamine, lihvimine või pikijätkamine
ex4408	Kuni 6 mm paksusega jätkatud spoon vineerimiseks (k.a spoonihõõveldatud kiht-puitmaterjal) ja vineeri valmistamiseks ja muu pikikiudu saetud, spoonihõõveldatud või kooritud puit paksusega kuni 6 mm, mida on hõõveldatud, lihvitud või pikijätkatud	Servjätkamine, hõõveldamine, lihvimine või pikijätkamine
ex4410 kuni ex4413	Profileeritud liistud, sh profileeritud põrandaliistud jm profileeritud laudad	Profileerimine
ex4415	Puidust pakk-kastid, karbid, salved, trumlid jms puitpakendid	Tootmine mõõtu lõikamata laudadest
ex4418	– Puidust tisléri- ja puusepatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Puidust kärgpaneelid, katusesindleid ja -laaste võib siiski kasutada
	– Profileeritud liistud	Profileerimine
ex4421	Tuletikutoorikud; puidust jalatsinaelad ja -tihvtid	Valmistamine mis tahes rubriiki kuuluvast puidust, v.a rubriiki 4409 kuuluvast pidevprofiiliga puidust
Grupp 45	Kork ja korgist tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutiised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
Grupp 47	Kiumass puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jääd	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 48	Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad, masinakirjatekstid ning plaanid ja joonised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex grupp 50	Siid, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex5003	Kraasitud või kammitud siidijääd (sh lahtihaspeldamiseks sobimatud kookonid, lõngajäätmed ja kohestatud jäätmed)	Siidijääkide kraasimine või kammimine
5004 kuni ex5006	Siidlõng ja siidijääkidest kedratud lõng	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ja korrutamine ⁽⁵⁾
5007	Siidriie või siidijääkidest riie:	Looduslike ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest kiududest filamentlõnga ekstrusioon või korrutamine, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine, või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine, või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükki-mata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾
ex grupp 51	Lambavill ja muude loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

(1)	(2)	(3)
5106 kuni 5110	Lambavillast ja muude loomade villast, loomakarvadest või hobusejõhvist lõng	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁽⁵⁾
5111 kuni 5113	Lambavillast, muude loomade villast, loomakarvadest või hobusejõhvist riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine, või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine, või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinna ⁽⁵⁾
ex grupp 52	Puu vill, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
5204 kuni 5207	Puu villane lõng ja niit	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁽⁵⁾
5208 kuni 5212	Puu villane riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine, või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine, või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinna ⁽⁵⁾
ex grupp 53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
5306 kuni 5308	Muudest taimsetest tekstiilkiududest lõng; paberlõng	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁽⁵⁾

(1)	(2)	(3)
5309 kuni 5311	Muudest taimsetest tekstiilkiududest riie; paberlõngast riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine, või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine, või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, meriseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾
5401 kuni 5406	Lõng, monofilament ja keemilistest filamentkiududest niit	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine VÕI looduslike kiudude ketramine ⁽⁵⁾
5407 ja 5408	Keemilisest filamentlõngast riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine, või korrutamine ja tekstureerimine, millega kaasneb kudumine, kui kasutatava korrutamata/tekstureerimata lõnga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast, või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, meriseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾
5501 kuni 5507	Keemilised staapelkiud	Keemiliste kiudude ekstrusioon
5508 kuni 5511	Keemilistest staapelkiududest lõng ja õmblusniit	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁽⁵⁾
5512 kuni 5516	Keemilistest staapelkiududest riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine, või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine,

(1)	(2)	(3)
		<p>või</p> <p>trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinast ⁽⁵⁾</p>
ex grupp 56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad, köied ja trossid ning tooted nendes, välja arvatud:	<p>Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ketramine,</p> <p>või</p> <p>flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine ⁽⁵⁾</p>
5602	<p>Vilt, impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud või mitte:</p> <p>– nõeltöödeldud vilt</p> <p>– muud</p>	<p>Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kanga moodustumine</p> <p>Kuid:</p> <p>rubriiki 5402 kuuluvat polüpropüleenfilamenti,</p> <p>rubriiki 5503 või 5506 kuuluvaid polüpropüleenkiudusid või</p> <p>rubriiki 5501 kuuluvaid polüpropüleenfilamentkõisikiud,</p> <p>milles iga filamenti või kiu joontihedus on alla 9 detseiteksi,</p> <p>võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinna,</p> <p>või</p> <p>looduslikest kiududest vildi puhul ainult kanga valmistamine ⁽⁵⁾</p> <p>Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kanga moodustumine,</p> <p>või</p> <p>muu looduslikest kiududest vildi puhul ainult kanga valmistamine ⁽⁵⁾</p>
5603	Lausriie, impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud või mitte	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude kasutamine, millega kaasneb lausriide valmistamine, sealhulgas nõeltorkemeetodil
5604	<p>Tekstiiliga kaetud kumminiit ja -pael; tekstiilõng ning rubriigi 5404 või 5405 ribad jms, impregneeritud, pealistatud, kaetud või ümbritsetud kummi või plastiga:</p> <p>– tekstiiliga kaetud kumminiit ja -pael</p> <p>– muud</p>	<p>Tootmine tekstiiliga katmata kumminiidist või -paelast</p> <p>Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ketramine ⁽⁵⁾</p>

(1)	(2)	(3)
5605	Metalliseeritud lõng, mähitud või mähkimata, mis koosneb metallniidi, -riba või -pulbriga kombineeritud või metalliga kaetud tekstiililõngast või rubriigi 5404 või 5405 ribast vms	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine (°)
5606	Mähitud lõng, rubriigi 5404 või 5405 mähitud ribad jms (v.a rubriiki 5605 kuuluv lõng ja mähitud lõng hobusejõhvist); šenill-lõng (k.a šenill-lõng flokist); bukleelõng	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine, või ketramine, millega kaasneb flokeerimine, või flokeerimine, millega kaasneb värvimine (°)
Grupp 57	Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või tootmine kookos-, sisal- või džuuilõngast või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine, või taftingtöötlus, millega kaasneb värvimine või trükkimine. Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb lausriide valmistamine, sealhulgas nõeltorkemeetodil (°) Kuid: — rubriiki 5402 kuuluvat polüpropüleenfilamenti, — rubriiki 5503 või 5506 kuuluvaid polüpropüleenkiudusid või — rubriiki 5501 kuuluvaid polüpropüleenfilamentkõisikuid, milles iga filamenti või kiu joontihedus on alla 9 detseksi, võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast. Aluskihina võib kasutada džuuiriidet
ex grupp 58	Eriiride, taftingriide; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid, välja arvatud:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine, või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine, või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine, või

(1)	(2)	(3)
		trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, meriseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾
5805	Gobeläänid, Flandria, Aubussoni, Beauvais' jms tüüpi käsitelgedel valmistatud seinavaibad ning käsitsi väljaõmmeldud (näiteks vars- või ristpistes) seinavaibad, valmistoodetena või mitte	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
5810	Tikandid meetrikaubana, ribade või motiividena	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
5901	Kummi või tärklisainetega pealstatud tekstiilriie raamatute väliskaanteks jms otstarbeks; pausriie; ettevalmistatud maalimisloüend; vaheriie jms jäik kübara-alusriie	Kudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine
5902	Rehvikoortriie eriti tugevast nailonlõngast või muust eriti tugevast polüamiid-, polüester- või viskooslõngast:	
	– mis sisaldab kuni 90 % massist tekstiilmaterjale	Kudumine
	– muud	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kudumine
5903	Plastiga impregneeritud, pealstatud, kaetud või lamineeritud riie (v.a rubriiki 5902 kuuluv)	Kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine, või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, meriseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast
5904	Linoleum, mõõtu lõigatud või lõikamata; põrandakatted tekstiilalusel, mõõtu lõigatud või lõikamata	Kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine ⁽⁵⁾
5905	Tekstiilseinakatted:	
	– kummi, plasti vm ainetega impregneeritud, pealstatud, kaetud või lamineeritud	Kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine
	– muud	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine, või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine,

(1)	(2)	(3)
		<p>või</p> <p>trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾:</p>
5906	<p>Kummeeritud tekstiilriie, v.a rubriiki 5902 kuuluv:</p> <p>– silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)</p> <p>– muu sünteesfilamentlõngast kangas tekstiilmaterjalisaldusega üle 90 % massist</p> <p>– muud</p>	<p>Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine,</p> <p>või</p> <p>silmuskudumine, millega kaasneb värvimine või pealirstamine,</p> <p>või</p> <p>looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine ⁽⁵⁾</p> <p>Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kudumine</p> <p>Kudumine, millega kaasneb värvimine või pealirstamine,</p> <p>või</p> <p>looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine</p>
5907	<p>Tekstiilriie, mujal nimetamata viisil impregneeritud, pealirstatud või kaetud; maalitud lõuend teatridekoratsioonideks, studio fooniks jms</p>	<p>Kudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealirstamine,</p> <p>või</p> <p>flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine,</p> <p>või</p> <p>trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast</p>
5908	<p>Tekstiiltahid lampidele, ahjudele, valgumihklitele, küünaldele vms, telgedel kootud, punutud või silmkoelised; hõõgsukad ja ringkootud hõõgsukakangas selleks otstarbeks, impregneeritud või impregneerimata:</p> <p>– impregneeritud hõõgsukad</p> <p>– muud</p>	<p>Tootmine ringkootud hõõgsukakangast</p> <p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal</p>

(1)	(2)	(3)
5909 kuni 5911	Tehnilise otstarbega tekstiiltooted:	
	– poleerimiskettad ja -rõngad, v.a rubriiki 5911 kuuluvast vildist	Kudumine
	– tavaliselt paberivalmistuses vm tehnilisel otstarbel kasutatav rubriiki 5911 kuuluv riie, vanutatud, impregneeritud, pealistanud või mitte, ringkootud või lõputu lindina, ühe- või mitmekordse lõime ja/või koelõngaga või siledakoeline mitmekordse lõime ja/või koelõngaga	<p>Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine,</p> <p>Või</p> <p>kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine.</p> <p>Kasutada tohib ainult järgmisi kiude:</p> <ul style="list-style-type: none"> -- kookoslõng, -- polütetrafluoroetüleenlõng ⁽⁶⁾, -- mitmekordne polüamiidlõng, mis on immutatud või kaetud fenoolvaikudega, -- m-fenüleendiamiini ja isoftaalhappe poliikondenseerimisel saadud aromaatselt polüamiidist valmistatud sünteeskiududest lõng, -- polütetra-fluoroetüleenist valmistatud monofilament ⁽⁶⁾, -- polü-p-fenüleenitereftalamiidist valmistatud sünteeskiududest lõng, -- fenoolvaiguga pealistanud ja akrüülõngaga mähitud klaaskiudlõng, <p>lõng ⁽⁶⁾,</p> <ul style="list-style-type: none"> -- kopolüester monofilamendid polüestrist ja tereftaalhappe vaikudest ja 1,4-tsükloheksaandietanoolhapest ja isoftaalhapest
– muud	<p>Keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon VÕI looduslike kiudude või keemiliste staapelkiudude ketramine, millega kaasneb kudumine ⁽⁵⁾,</p> <p>või</p> <p>kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine</p>	
Grupp 60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	<p>Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine,</p> <p>või</p> <p>silmuskudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine,</p> <p>või</p> <p>flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine,</p>

(1)	(2)	(3)
		<p>või</p> <p>looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine,</p> <p>või</p> <p>korrutamise ja tekstureerimise, millega kaasneb silmuskudumine, kui kasutatava korrutamata/tekstureerimata lõnga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast</p>
Grupp 61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted):	
	– saadud mitme kindlakujuliseks lõigatud trikookangast detaili või kindlakujuliseks silmkootud või heegeldatud detaili kokkuõmblemisel vm viisil ühendamisel	Silmuskudumine ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾
	– muud	<p>Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks),</p> <p>või</p> <p>looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks) ⁽⁵⁾</p>
ex grupp 62	Rõivad ning rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud, välja arvatud:	<p>Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine),</p> <p>või</p> <p>valmistamine, millele eelneb trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾</p>
ex6202, ex6204, ex6206, ex6209 ja ex6211	Tikitud naiste-, tüdrukute- ja imikurõivad ning imikute rõivamanused	<p>Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine),</p> <p>või</p> <p>tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁽⁷⁾</p>
ex6210 ja ex6216	Tulekaitsevahendid aluminiseeritud polüestrist fooliumiga kaetud kangast	<p>Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine),</p> <p>või</p> <p>pealistamine, kui kasutatud pealistamata kanga väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast, millega kaasneb kokkuõmblemine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁷⁾</p>

(1)	(2)	(3)
ex6212	Rinnahoidjad, sukahoidjad, korsetid, traksid, sukapaelad jms tooted ning nende osad, silmkoelised või heegeldatud	
	– saadud mitme kindlakujuliseks lõigatud trikookangast detaili või kindlakujuliseks silmkootud või heegeldatud detaili kokkuõmblemisel vm viisil ühendamisel	Silmuskudumine ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾
	– muud	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks), või looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks) ⁽⁵⁾
6213 ja 6214	Taskurätikud, suurrätikud, pea- ja kaelarätikud, sallid, mantiljad, loorid jms:	
	– Tikitud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine), või tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁽⁷⁾ , või valmistamine, millele eelneb trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾
	– muud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine), või valmistamine, millele järgneb trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾
6217	Muud valmis rõivamanused; rõivaste ja rõivamanuste osad, v.a rubriigis 6212 nimetatud toodete osad:	
	– Tikitud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine), või

(1)	(2)	(3)
		tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁽⁷⁾
	– Tulekaitsevahendid aluminiseeritud polüestrist fooliumiga kaetud kangast	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine), või pealistamine, kui kasutatud pealistamata kanga väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast, millega kaasneb kokkuõmblemine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁷⁾
	– vaheriie kraedeks ja kätisteks, valmis lõigatud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast
	– muud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁷⁾
ex grupp 63	Muud tekstiilist valmistooted; komplektid; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted; kaltsud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
6301 kuni 6304	Tekid, reisivaibad, voodipesu jms; kardinaid jms; muud sisustustarbed:	
	– vildist, lausriidest	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude kasutamine, millega igal juhul kaasneb lausriide valmistamine, kaasa arvatud nõeltorkemeetodil, ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁵⁾
	– muud:	
	-- Tikitud	Kudumine või silmuskudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) Tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁽⁷⁾
	-- muud	Kudumine või silmuskudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine)
6305	Kotid kaupade pakendamiseks	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine, millega kaasneb kudumine või silmuskudumine ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁵⁾
6306	Presentkatted, markiisid ja päikesekatted; telgid; paatide, purjelaudade või maismaasõidukite purjed; matkatarbed:	
	– lausriidest	Keemiliste või looduslike kiudude ekstrusioon, millega igal juhtumil kaasneb lausriide valmistamine, sealhulgas nõeltorkemeetodil
	– muud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾ või

(1)	(2)	(3)
		pealastamine, kui kasutatud pealastamata kanga väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast, millega kaasneb kokkuõmblemine (sealhulgas väljalõikamine)
6307	Muud valmistooted, k.a rõivalõiked (šabloonid)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast
6308	Komplektid riidest ja lõngast, lisanditega või ilma, vaipade, seinavaipade, tikitud laudlinade, salvrätikute vms tekstiiltoodete valmistamiseks, jaemüügiks pakendatud	Komplekti iga ese peab vastama reeglile, mida kohaldataks eseme suhtes juhul, kui see ei kuuluks komplekti. Komplektis võib siiski olla päritolustaatuseta esemeid, kui nende koguväärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast
ex grupp 64	Jalatsid, kedrid jms tooted; nende osad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a sisetalla vm tallaosa külge kinnitatud, rubriiki 6406 kuuluvad kokkupandud pealsed
6406	Jalatsite osad (k.a pealsed, ka muude tallaosade kui välistalla külge kinnitatud); eemaldatavad sisetallad, kannapehmenused jms; kedrid, säärised jms tooted, nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 65	Peakatted ja nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, istmega jalutuskepid, piitsad, ratsapiitsad ja nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; tooted juustest	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex grupp 68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex6803	Tooted looduslikust või aglomeeritud kiltkivist	Tootmine töödeldud kiltkivist
ex6812	Asbesttooted; asbestil põhinevatest või asbestil ja magneesiumkarbonaadil põhinevatest segudest tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex6814	Vilgust, sh paagutatud või regenereeritud vilgust tooted, paberist, papist või muust materjalist alusel	Tootmine töödeldud vilgust (sh paagutatud või regenereeritud vilgust)

(1)	(2)	(3)
Grupp 69	Keraamikatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 70	Klaas ja klaastooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
7006	Rubriikide 7003, 7004 või 7005 klaas, painutatud, töödeldud servadega, graveeritud, puuritud,	
	– dielektrilise kilega kaetud klaasplaatalused, SEMII standardite kohased pooljuhid ⁽⁸⁾	Tootmine rubriiki 7006 kuuluvatest katmata klaasplaatalustest
	– muud	Tootmine rubriiki 7001 kuuluvast materjalist
7010	Korvpudelid, pudelid, kolvid, purgid, kannud, rohupudelid, ampullid jm klaasanumad kaupade säilitamiseks, pakendamiseks või transpordiks; klaasist konservipurgid; klaaskorgid, klaaskaaned jm klaasist sulgemisvahendid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või klaasesemete lihvimine, kui lihvimata klaasesemete koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
7013	Klaaskaubad, mis on ette nähtud laua katmiseks, köögis kasutamiseks, tualett- ja kontoritarvetena, ruumide kaunistamiseks vms otstarbeks (v.a rubriikide 7010 ja 7018 tooted)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või klaasesemete lihvimine, kui lihvimata klaasesemete koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast, või käsitsi puhutud klaasesemete käsitsi kaunistamine (v.a siiditriikk), kui käsitsi puhutud klaasesemete koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, väärismetallid, väärismetalliga plakeeritud metallid, nendest valmistatud tooted; juveltoodete imitatsioonid; mündid, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
7106, 7108 ja 7110	Väärismetallid:	
	– survetöötlemata	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a rubriikidesse 7106, 7108 ja 7110 kuuluvad materjalid,</p> <p>või</p> <p>rubriiki 7106, 7108 või 7110 kuuluvate väärismetallide elektrolüütiline, termiline või keemiline eraldamine</p> <p>või</p> <p>rubriiki 7106, 7108 või 7110 kuuluvate väärismetallide sulatamine ja/või legeerimine omavahel või mitteväärismetallidega</p>
	– pooltöödeldud või pulbrina	Tootmine survetöötlemata väärismetallidest
ex7107, ex7109 ja ex7111	Väärismetallidega plakeeritud metallid, pooltöödeldud	Tootmine väärismetalliga plakeeritud survetöötlemata metallist
7115	Muud tooted väärismetallist või väärismetalliga plakeeritud metallist	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7117	Juveltoodete imitatsioonid	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine väärismetalliga pindamata või katmata mitteväärismetalliosadest, kui kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast</p>
ex grupp 72	Raud ja teras, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7207	Pooltooted rauast või legeerimata terasest	Tootmine rubriiki 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 või 7206 kuuluvast materjalist
7208 kuni 7216	Rauast või legeerimata terasest lehtvalstooted, vardad ja latid, kujuprofiilid	Tootmine rubriiki 7206 või 7207 kuuluvatest valuplokkidest vm esmasvormidest või pooltoodetest
7217	Traat rauast või legeerimata terasest	Tootmine rubriiki 7207 kuuluvatest pooltoodetest
alamrubriigid 721891 ja 721899	Pooltooted	Tootmine rubriiki 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 või alamrubriiki 721810 kuuluvast materjalist
grupid 7219 kuni 7222	Lehtvalstooted roostevabast terasest, vardad ja latid, kujuprofiilid	Tootmine rubriigi 7218 valuplokkidest vm esmasvormidest või pooltoodetest
7223	Roostevabast terasest traat	Tootmine rubriiki 7218 kuuluvatest pooltoodetest
alamrubriik 722490	Pooltooted	Tootmine rubriiki 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 või alamrubriiki 722410 kuuluvast materjalist

(1)	(2)	(3)
7225 kuni 7228	Lehtvaltstooted, kuumvaltsitud vardad ja latid, korrapäratult kokku keritud; muust legeerterasest kujuprofiilid; legeeritud või legeerimata terasest õõnsad puurvardad	Tootmine rubriigi 7206, 7207, 7218 või 7224 valuplokkidest vm esmasvormidest või pooltoodetest
7229	Legeerterasest traat	Tootmine rubriiki 7224 kuuluvatest pooltoodetest
ex grupp 73	Raud- või terasestooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex7301	Sulundkonstruktsioonid	Tootmine rubriiki 7207 kuuluvast materjalist
7302	Raudteede ja trammiteede rauast või terasest konstruktsioonelemendid: rööpad, hammas- ja kontrarööpad, pöörmeh, rist-rööpad, pöörmekangid jm ristühendused, liiprid, lukuliiprid, aluslapid, sidelapid, kiilud, tugiplaadid, tugipadjad, tõmmitsad, kandurid, rööpapoldid jm detailid rööbaste ühendamiseks või kinnitamiseks	Tootmine rubriiki 7206 kuuluvast materjalist
7304, 7305 ja 7306	Rauast (v.a malmist) või terasest torud ja õõnesprofiilid	Tootmine rubriiki 7206, 7207, 7208, 7209, 7210, 7211, 7212, 7218, 7219, 7220 või 7224 kuuluvast materjalist
ex7307	Roostevabast terasest toruliitmikud	Selliste sepistatud toorikute treimine, puurimine, hõõritsemine, väliskeermestamine, kraatide eemaldamine ja liivjugameetodil puhastamine, mille väärtus ei ületa 35 % toote tehasehinnast
7308	Rauast või terasest metallkonstruktsioonid (v.a rubriigi 9406 kokkupandavad ehitised) ja nende osad (näiteks sillad, sil-lasektsioonid, lüüsväravad, tornid, sõrestikmastid, katusekatted, katusefermid, uk-sed, aknad, nende raamid, lävepakud, ak-naluugid, balustraadid, piilarid ja sambad); tahvlid, vardad, kujuprofiilid, torud jms tarindites kasutatavad raud- või teras-tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Rubriiki 7301 kuu-luvaid keevitatud kujuprofiile ei tohi siiski kasutada
ex7315	Rehviketid	Tootmine, mille puhul kasutatavate rubriiki 7315 kuu-luvate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 74	Vask ja vasktooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7403	Rafineeritud vask ja vasesulamid, surve-töötlemata	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 75	Nikkel ja nikkeltooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex grupp 76	Alumiinium ja alumiiniumtooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

(1)	(2)	(3)
7601	Survetöötlemata alumiinium	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
7607	Alumiiniumfoolium (trükiga kaetud või mitte, paberist, papist, plastist vms materjalidest aluskihiga või ilma), paksusega kuni 0,2 mm (aluskihti arvestamata)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 7606 kuuluv materjal
Grupp 77	(Reserveeritud võimalikuks tulevaseks kasutamiseks kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemis)	
ex grupp 78	Plii ja pliitooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7801	Survetöötlemata plii:	
	– rafineeritud plii	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
	– muud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Rubriiki 7802 kuuluvaid jäätmeid ja jääke ei tohi siiski kasutada
Grupp 79	Tsink ja tsinktooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 80	Tina ja tinatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 81	Muud mitteväärismetallid; metallkeramika ning tooted nendest	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex grupp 82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid; nende mitteväärismetallist osad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8206	Jaemüügiks pakendatud komplektid kahest või enamast rubriikidesse 8202–8205 kuuluvast tööriistast	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a rubriikidesse 8202–8205 kuuluvad materjalid. Komplektis võib siiski olla rubriikidesse 8202–8205 kuuluvaid tööriistu, kui nende koguväärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast
8211	Lõiketeradega noad, hammastatud või mitte (sh aianoad), v.a rubriigi 8208 noad, nende lõiketerad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Mitteväärismetallist noateri ja noapäid võib siiski kasutada
8214	Muud lõikeriistad (näiteks juukselõikumasinad, lihuniku- ja köögikirved, raiumis- ja hakkimisnoad, paberinoad); maniküüri- ja pediküürikomplektid ja -tarbed (sh küüneviilid)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Mitteväärismetallist käepidemeid võib siiski kasutada
8215	Lusikad, kahvlid, kulbid, vahukulbid, tordilabidad, kala- ja võinoad, suhkrutangid jms köögi- ja lauatarbed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Mitteväärismetallist käepidemeid võib siiski kasutada

(1)	(2)	(3)
ex grupp 83	Mitmesugused mitteväärismetallist tooted, välja arvatud:	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast</p>
ex8302	Muud kinnitusdetailid, furnituurid jms tooted ehitiste jaoks ning uste automaatsulgurid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Muud rubriiki 8302 kuuluvaid materjale võib siiski kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast
ex8306	Mitteväärismetallist kujukesed jm kaunistused	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Muud rubriiki 8306 kuuluvaid materjale võib siiski kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 30 % toote tehasehinnast
ex grupp 84	Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed ning nende osad, välja arvatud:	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast</p>
8401	Tuumareaktorid; tuumareaktorite kütteelemendid (kassetid), kiiritamata; seadmed ja aparaadid isotoopide eraldamiseks	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8407	Sädesüütega sisepõlemis-kolbmootorid ja rootormootorid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8408	Survesüütega sisepõlemis-kolbmootorid (diiselmootorid või pooldiiselmootorid)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8427	Kahvellaadurid; muud tõste- või teisaldusmehhanismiga varustatud veokid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8482	Veerelaagrid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja -heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud, välja arvatud:	<p>Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal,</p> <p>või</p> <p>tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast</p>

(1)	(2)	(3)
8501 ja 8502	Elektrimootorid ja -generaatorid; voolueneraatorseadmed ja pöörlevad muundurid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8503 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8513	Kantavad elektrivalgustid oma vooluallikaga (näiteks patarei, aku, magneeto), v.a rubriiki 8512 kuuluvad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8519	Helisalvestus- ja -taasesitusseadmed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8522 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8521	Videosignaalide salvestus- või taasesitusaparatuur, sisaldab või ei sisalda video-tuunerit	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8522 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8523	Salvestuseta heli- jms infokandjad, v.a grupi 37 tooted	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8525	Ringhäälingu ja televisiooni saateaparatuurid, vastuvõtuseadmetega või vastuvõtuseadmeteta, helisalvestus või -taasesitusaparatuuriga või ilma; telekaamerad, digitaalikaamerad ja muud salvestavad video-kaamerad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8526	Radarseadmed (raadiolokatsiooniseadmed), raadionavigatsiooni abiseadmed ja raadiokaugjuhtimisseadmed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
8527	Ringhäälingu vastuvõtuaparaadid, samasse korpusesse paigaldatud helisalvestus või -taasesitusseadmetega või ajanäitajaga või ilma nendeta	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8528	Monitorid ja projektorid ilma televisiooni vastuvõtuseadmeta; televisiooni vastuvõtuseadmed, mis võivad sisaldada ka ringhäälingu raadiovastuvõtjat, heli- või videosalvestusseadmeid või heli- või videotaasesitusseadmeid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8535 kuni 8537	Elektrilised lülitusseadmed vooluahelatele, elektrikatkestid ja kaitseseadmed vooluahelatele; optiliste kiudude, optiliste kiudude kimpude ja kiudoptiliste kaablite pistikühendused; puldid, paneelid, konsoolid, alused, jaotuskilbid jms, voolulülitus- ja jaotusseadme jaoks	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8538 kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
854011 ja 854012	Kineskoobid, sh videomonitoridele	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
854231 kuni 854233 ning 854239	Monoliitsed integraallülitused	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast, või difusioonitoiming (mille puhul integraallülituse tootetakse pooljuhtmaterjalist alusel vastava dopandi valikulise lisamise teel) isegi juhul, kui kokkupanek ja/või testimine toimub muudes riikides kui lepinguosalistes riikides
8544	Isoleeritud traat (sh emailtraat ja anooditud traat), kaablid (sh koaksiaalkaabel) jm isoleeritud elektrijuhtmed, pistikutega või pistikuteta; individuaalvarjestusega kiududest koosnevad kiudoptilised kaablid (komplektis elektrijuhtmete või pistikutega või ilma nendeta)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8545	Süsielektroodid, süsiharjad, kaarlambi- ja primaarelemendisööed jms elektrotehnika- tooted grafiidist vm süsiniku erimist, metalloosadega või metalloosadeta	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8546	Elektriisolaatorid, kõikvõimalikest materjalidest	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
8547	Elektrimasinate, -aparaatide ja -seadmete isolatsioonivahendid, valmistatud täielikult isoleermaterjalist peale mõne väiksema metallosa (näiteks keermestatud kruvipesa), mis on sisse pandud vormimise käigus üksnes montaaži otstarbel, v.a rubriigi 8546 isolaatorid; mitteväärisemallist, isoleermaterjalidega vooderdatud torud juhtmetele ning nende ühendusdetailid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8548	Primaarelementide, -patareide ja akude jäätmed ja jäägid; kasutatud primaarelementid, -patareid ja akud; mujal selles grupis nimetatamata elektrilised osad ja manused seadmetele ja aparaatidele	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud ning nende osad; mitmesugused mehaanilised (sh elektromehaanilised) liikluskorraldusseadmed:	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex grupp 87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud, välja arvatud:	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8711	Mootorrattad (k.a mopeedid) ja abimootoriga jalgrattad, külgkorviga või ilma; külgkorvid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex grupp 88	Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex8804	Rotovarjud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, sh muust rubriiki 8804 kuuluvast materjalist, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 89	Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
ex grupp 90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumentid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9002	Mis tahes materjalist läätsed, prismad, peeglid jm optikatooted instrumentide või seadmete osade või tarvikutena, kokku monteeritud (v.a samalaadsed tooted optiliselt töötlemata klaasist)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
9033	Grupi 90 masinate, seadmete, instrumentide ja aparatuuride osad ja tarvikud (mujal käesolevas grupis nimetatamata)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 91	Kellad ja nende osad	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 92	Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 94	Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid; mujal nimetatamata lambid ja valgustid; sissevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex grupp 95	Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex9506	Golfikepid ja nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Golfikepiteade valmistamiseks mõeldud toorikuid võib siiski kasutada
ex grupp 96	Mitmesugused tööstustooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, või tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast

(1)	(2)	(3)
9601 ja 9602	<p>Töödeldud elevantiluu, luu, kilpkonna-luu, sarv, hirvesarv, korallid, pärlmutter jms loomse päritoluga nikerdusmaterjalid, tooted nendest materjalidest (sh voolitud tooted).</p> <p>Töödeldud taimsed või mineraalsed nikerdusmaterjalid, tooted nendest materjali-dest; vahast, steariinist, kautšukist, looduslikest vaikudest ja modelleerimispasta-dest voolitud või nikerdatud tooted, mu-jal nimetamata voolitud või nikerdatud tooted; töödeldud želatiin, kõvastumata (v.a želatiin rubriigist 3503), tooted sel-lest</p>	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
9603	Luuad, pintsliid, harjad (k.a harjad sead-mete, mehhanismide ja sõidukite osade-na), mehaanilised motoriseerimata põran-dapuhastajad, mopid ja sulgedest tolmu-pühkijad; eeltöödeldud köitesõlmed ja harjasekimbud luudade ja harjade valmis-tamiseks; maalrirullid ja -tampoonid, kui-vatuskaabitsad (v.a kuivatusrullid)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide kogu-väärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9605	Tualett- või õmblustarvete, jalatsi- või riidepuhastusvahendite reisikomplektid	Komplekti iga ese peab vastama reeglile, mida kohalda-taks eseme suhtes juhul, kui see ei kuuluks komplekti. Komplektis võib siiski olla päritolustaatuseta esemeid, kui nende koguväärtus ei ületa 15 % komplekti tehase-hinnast
9606	Nööbid, rõhknööbid, nööbivormid, nen-de osad; nööbitoorikud	Tootmine: — mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, ja — mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9608	Pastapliiatsid; vildist vms urbest materja-list otstega pliiatsid ja markerid; täitesule-pead, stilograafid jm sulepead; kopeersu-led; liikuva või vintsüdamikuga pliiatsid; sulepea-, pliiatsi- jms hoidikud; eelnime-tatud kirjatarvete osad (sh otsikud ja klambrid), v.a rubriiki 9609 kuuluvad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Toote-ga samasse rubriiki kuuluvaid sulgi või suleotsikuid võib siiski kasuta-da
9612	Kirjutusmasinalindid jms trükilindid, tin-diga immutatud või muul viisil trükimär-kide jätmiseks ette valmistatud, poolidel või kassetides või mitte; templipadjad, tindiga immutatud või mitte, ümbrisega või ümbriseta	Tootmine: — mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, ja — mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
961320	Korduvtäidetavad gaaskütusel taskuvälgu-mihklid	Tootmine, mille puhul kasutatavate rubriiki 9613 kuu-luvate materjalide koguväärtus ei ületa 30 % toote te-hasehinnast

(1)	(2)	(3)
9614	Piibud (k.a piibukahad) ja sigari- või sigaretipitsid, nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 97	Kunsteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

(¹) Vt sissejuhatav märkus 4.2.

(²) Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavates märkustes 8.1 ja 8.3.

(³) Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 8.2.

(⁴) Toodete puhul, mis koosnevad nii rubriikidesse 3901–3906 kui ka rubriikidesse 3907–3911 kuuluvatest materjalidest, kohaldatakse seda piirangut ainult selle materjalirühma suhtes, mis on tootes massilt ülekaalus.

(⁵) Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

(⁶) Seda materjali võib kasutada üksnes paberimasinates kasutatava riide valmistamiseks.

(⁷) Vt sissejuhatav märkus 7.

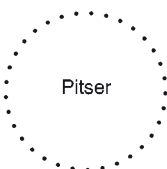
(⁸) SEMII (Semiconductor Equipment and Materials Institute Incorporated) – Pooljuhtide Tööstuse Seadmete ja Materjalide Instituut.

III liide

LIKUMISSERTIFIKAADI EUR.1 VORM

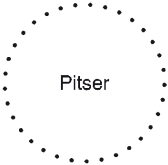
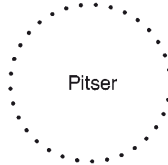
1. Liikumissertifikaat EUR.1 koostatakse vormil, mille näidis on esitatud käesolevas liites. Vorm trükitakse ühes või mitmes sellises keeles, milles käesolev otsus on koostatud. Sertifikaadid koostatakse ühes neist keeltest ja kooskõlas eksportiva riigi riigisiseste õigusnormidega ning käsitsi kirjutamisel kasutatakse tinti ja trükitähti.
2. Sertifikaadi suurus on 210 × 297 mm, kusjuures pikkuse lubatud hälve on vahemikus + 8 kuni – 5 mm. Kasutatav paber peab olema valge liimitatud kirjapaber, mis ei sisalda puidumassi ja kaalub vähemalt 25 g/m². Paberile peab olema taustaks trükitud roheline giljoš, mis muudab igasuguse mehaaniliste või keemiliste vahenditega tekitatud võltsingu silmale nähtavaks.
3. Eksportivad riigid võivad jätta endale õiguse trükkida sertifikaadid ise või lasta need trükkida selleks volitatud trükikodadel. Sel juhul peab igal sertifikaadil olema viide sellisele volitusele. Igal sertifikaadil peab olema trükikoja nimi ja aadress või tunnus, mille abil saab trükikoda identifitseerida. Vormile peab olema trükitud või muul viisil kantud seerianumber, mille järgi saab seda identifitseerida.

LIKUMISSERTIFIKAAT

1. Eksportija (nimi, täielik aadress, riik)	EUR.1 Nr A 000.000	
	Enne vormi täitmist vaata märkusi tagaküljel	
3. Kaubasaaja (nimi, täielik aadress, riik) (Täitmine vabatahtlik)	2. Sertifikaat, mida kasutatakse järgmiste riikide vahelises sooduskaubanduses	
 ja (märkida asjaomased riigid, riikide rühmad või territooriumid)	
6. Veo üksikasjad (täitmine vabatahtlik)	4. Riik, riikide rühm või territoorium, kust pärinevana tooteid käsitatakse	5. Sihtriik, riikide rühm või territoorium
	7. Märkused	
8. Kaubaartikli number; märgistused ja numbrid; pakendite arv ja liik ⁽¹⁾ ; kauba kirjeldus	9. Brutokaal (kg) või muu mõõtühik (liitrid, m ³ jne)	10. Arved (täitmine vabatahtlik)
11. TOLLI KINNITUS Deklaratsioon kinnitatud Ekspordidokument ⁽²⁾ Vorm nr: Tolliasutus Väljaandnud riik või territoorium Kuupäev (Allkiri)		12. EKSPORTIJA DEKLARATSIOON Mina, allakirjutanu, kinnitan, et eespool kirjeldatud kaubad vastavad käesoleva sertifikaadi väljaandmiseks ettenähtud tingimustele. Koht ja kuupäev (Allkiri)

⁽¹⁾ Pakkimata kaupade puhul märkida vastavalt asjaoludele esemete arv või sõna „lahtine“.

⁽²⁾ Täidetakse üksnes juhul, kui eksportiva riigi või territooriumi õigusnormid seda nõuavad.

<p>13. Kontrolli taotlus (kellele):</p>	<p>14. Kontrolli tulemused</p>
<p>Käesoleva sertifikaadi ehtsust ja õigsust tuleb kontrollida</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;"><i>(Koht ja kuupäev)</i></p> <div style="text-align: center;"> <p>Pitser</p> </div> <p>.....</p> <p style="text-align: center;"><i>(Allkiri)</i></p>	<p>Tehtud kontroll näitab, et käesolev sertifikaat (*)</p> <p>☐ on nimetatud tolliasutuse poolt välja antud ja selles sisalduv teave on õige.</p> <p>☐ ei vasta ehtsuse ja õigsuse nõuetele (vt lisatud märkused).</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;"><i>(Koht ja kuupäev)</i></p> <div style="text-align: center;"> <p>Pitser</p> </div> <p>.....</p> <p style="text-align: center;"><i>(Allkiri)</i></p> <p>.....</p> <p>(*) Asjakohasesse lahtrisse teha X.</p>

MÄRKUSED

1. Sertifikaadil ei tohi olla kustutusi ega ülekirjutusi. Paranduse korral kriipsutatakse valed andmed läbi ja lisatakse vajaduse korral uued andmed. Selliseid muudatusi tohib teha üksnes sertifikaadi täitnud isik ning need peab heaks kiitma väljaandjariigi või -territooriumi tolliasutus.
2. Sertifikaadile kantavate andmete vahele ei tohi jätta tühikuid ning igale kaubaartiklile peab eelnema järjekorranumber. Viimase kaubanimetuse järele tuleb tõmmata horisontaaljoon. Kasutamata ruum tuleb läbi kriipsutada nii, et hiljem ei oleks võimalik midagi lisada.
3. Kaupu tuleb kirjeldada kooskõlas kaubandustavadega ja piisavalt üksikasjalikult, et neid oleks võimalik identifitseerida.

V liide

EKSPORTIJA DEKLARATSIOON

Mina, allakirjutanu, pöördel kirjeldatud kauba eksportija,

KINNITAN, et kõnealune kaup vastab lisatud sertifikaadi väljastamiseks nõutavatele tingimustele;

NIMETAN järgnevalt asjaolud, millest tulenevalt võib lugeda need kaubad eespool nimetatud tingimustele vastavaks:

.....
.....
.....
.....

ESITAN järgmised tõendavad dokumendid ⁽¹⁾:

.....
.....
.....
.....

KOHUSTUN esitama asjaomaste asutuste taotluse korral kõik tõendid, mida kõnealused asutused võivad nõuda selleks, et välja anda lisatud sertifikaat, ja vajadusel lubama, et kõnealused asutused kontrollivad minu raamatupidamist ja eespool nimetatud kauba valmistamisprotsesse;

TAOTLEN lisatud sertifikaadi väljastamist nimetatud kaupade kohta.

.....
(Koht ja kuupäev)

.....
(Allkiri)

⁽¹⁾ Näiteks: impordidokumendid, liikumissertifikaadid, tootja deklaratsioonid jne, mis viitavad valmistamisel kasutatud toodetele või samas seisukorras reeksportitud kaupadele.

VI liide

PÄRITOLUDEKLARATSIOON

Päritoludeklaratsioon, mille tekst on toodud allpool, tuleb koostada kooskõlas joonealuste märkustega. Joonealuseid märkusi ei ole vaja uuesti esitada.

Hispaaniakeelne tekst

El exportador de los productos incluidos en el presente documento (autorización aduanera n° ... (1)) declara que, salvo indicación en sentido contrario, estos productos gozan de un origen preferencial. ... (2).

Tšehhi keelne tekst

Vývozce výrobků uvedených v tomto dokumentu (číslo povolení ... (1)) prohlašuje, že kromě zřetelně označených, mají tyto výrobky preferenční původ v ... (2).

Taanikeelne tekst

Eksportøren af varer, der er omfattet af nærværende dokument, (toldmyndighedernes tilladelse nr. ... (1)), erklærer, at varerne, medmindre andet tydeligt er angivet, har præferenceoprindelse i ... (2).

Saksakeelne tekst

Der Ausfühler (Ermächtigter Ausfühler; Bewilligungs-Nr. ... (1)) der Waren, auf die sich dieses Handelspapier bezieht, erklärt, dass diese Waren, soweit nicht anderes angegeben, präferenzbegünstigte ... (2) Ursprungswaren sind.

Eestikeelne tekst

Käesoleva dokumendiga hõlmatud toodete eksportija (tolliameti kinnitus nr. ... (1)) deklareerib, et need tooted on ... (2) sooduspäritoluga, välja arvatud juhul, kui on selgelt näidatud teisiti. (2).

Kreekakeelne tekst

Ο εξαγωγέας των προϊόντων που καλύπτονται από το παρόν έγγραφο (άδεια τελωνείου υπ' αριθ. ... (1)) δηλώνει ότι, εκτός εάν δηλώνεται σαφώς άλλως, τα προϊόντα αυτά είναι προτιμησιακής καταγωγής ... (2).

Ingliskeelne tekst

The exporter of the products covered by this document (customs authorization No ... (1)) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of ... (2) preferential origin.

Prantsuskeelne tekst

L'exportateur des produits couverts par le présent document (autorisation douanière n° ... (1)) déclare que, sauf indication claire du contraire, ces produits ont l'origine préférentielle ... (2).

Horvaadikeelne tekst

Izvoznik proizvoda obuhvaćenih ovom ispravom (carinsko ovlaštenje br. ... (1)) izjavljuje da su, osim ako je drukčije izričito navedeno, ovi proizvodi ... (2) preferencijalnog podrijetla.

Itaaliakeelne tekst

L'esportatore delle merci contemplate nel presente documento [autorizzazione doganale n. ... (1)] dichiara che, salvo indicazione contraria, le merci sono di origine preferenziale ... (2).

Läti keelne tekst

Eksportētājs produktiem, kuri ietverti šajā dokumentā (muitas pilnvara Nr. ... (1)), deklarē, ka, izņemot tur, kur ir citādi skaidri noteikts, šiem produktiem ir priekšrocību izcelsme no ... (2).

Leedukeelne tekst

Šiame dokumente išvardintų produktų eksportuotojas (muitinės liudijimo Nr. ... (1)) deklaruoja, kad, jeigu kitaip nenurodyta, tai yra ... (2) preferencinės kilmės produktai.

Ungarikeelne tekst

A jelen okmányban szereplő áruk exportőre (vámfelhatalmazási szám: ... ⁽¹⁾) kijelentem, hogy eltérő jelzés hiányában az áruk kedvezményes ... ⁽²⁾ származásúak.

Maltakeelne tekst

L-esportatur tal-prodotti koperti b'dan id-dokument (awtorizzazzjoni tad-dwana nru. ... ⁽¹⁾) jiddikjara li, hlief fejn indikat b'mod ċar li mhux hekk, dawn il-prodotti huma ta' oriġini preferenzjali ... ⁽²⁾.

Hollandikeelne tekst

De exporteur van de goederen waarop dit document van toepassing is (douanevergunning nr. ... ⁽¹⁾), verklaart dat, behoudens uitdrukkelijke andersluidende vermelding, deze goederen van preferentiële ... oorsprong zijn ⁽²⁾.

Poolakeelne tekst

Eksporтер produktów objętych tym dokumentem (upoważnienie władz celnych nr ... ⁽¹⁾) deklaruje, że z wyjątkiem gdzie jest to wyraźnie określone, produkty te mają ... ⁽²⁾ preferencyjne pochodzenie.

Portugaliikeelne tekst

O abaixo assinado, exportador dos produtos cobertos pelo presente documento (autorização aduaneira n.º ... ⁽¹⁾), declara que, salvo expressamente indicado em contrário, estes produtos são de origem preferencial ... ⁽²⁾.

Sloveenikeelne tekst

Izvoznik blaga, zajetega s tem dokumentom (pooblastilo carinskih organov št ... ⁽¹⁾) izjavlja, da, razen če ni drugače jasno navedeno, ima to blago preferencialno ... ⁽²⁾ poreklo.

Slovakiikeelne tekst

Vývozca výrobkov uvedených v tomto dokumente (číslo povolenia ... ⁽¹⁾) vyhlasuje, že okrem zreteľne označených, majú tieto výrobky preferenčný pôvod v ... ⁽²⁾.

Soomakeelne tekst

Tässä asiakirjassa mainittujen tuotteiden viejä (tullin lupa n:o ... ⁽¹⁾) ilmoittaa, että nämä tuotteet ovat, ellei toisin ole selvästi merkitty, etuuskohteluun oikeutettuja ... alkuperä tuotteita ⁽²⁾.

Rootsikeelne tekst

Exportören av de varor som omfattas av detta dokument (tullmyndighetens tillstånd nr. ... ⁽¹⁾) försäkrar att dessa varor, om inte annat tydligt markerats, har förmånsberättigande ... ursprung ⁽²⁾.

Bulgaariikeelne tekst

Износителят на продуктите, обхванати от този документ (митническо разрешение № ... ⁽¹⁾) декларира, че освен кълето е отбелязано друго, тези продукти са с ... преференциален произход ⁽²⁾.

Rumeeniikeelne tekst

Exportatorul produselor ce fac obiectul acestui document (autorizația vamală nr. ... ⁽¹⁾) declară că, exceptând cazul în care în mod expres este indicat altfel, aceste produse sunt de origine preferențială ... ⁽²⁾.

..... ⁽³⁾

(Koht ja kuupäev)

..... ⁽⁴⁾

(Eksportija allkiri; lisaks sellele tuleb kirjutada loetavalt allakirjutaja nimi)

⁽¹⁾ Kui päritoludeklaratsiooni koostab heakskiidetud eksportija, tuleb siia kanda heakskiidetud eksportija loa number. Kui päritoludeklaratsiooni ei koosta heakskiidetud eksportija, jäetakse sulgudes olevad sõnad välja või lünk tühjaks.

⁽²⁾ Märkida toodete päritolu. Kui päritoludeklaratsioon käsitleb täielikult või osaliselt kaupu, mis pärinevad Ceutast või Melillast, peab eksportija need selgelt tähistama mäkega „CM” dokumendis, mille alusel sertifikaat koostatakse.

⁽³⁾ Kui samad andmed sisalduvad dokumendis endas, võib need tähised märkimata jätta.

⁽⁴⁾ Kui eksportija allkirja ei nõuta, jäetakse koos allkirjaga märkimata ka allakirjutaja nimi.

VII liide

TARNIJA DEKLARATSIOON SOODUSPÄRITOLUSTAATUSEGA TOODETE KOHTA

Mina, allkirjutanu, kinnitan, et käesolevas arves loetletud kaubad⁽¹⁾

on toodetud⁽²⁾ ning vastavad ÜMTde ja Euroopa Liidu sooduskaubandust reguleerivatele päritolureeglitele.

Kohustun tolliasutustele lisaks esitama tõendavaid dokumente, kui seda nõutakse.

.....⁽³⁾

.....⁽⁴⁾

.....⁽⁵⁾

Märkus

Eespool esitatud tekst, mille lüngad on täidetud vastavalt joonealustes märkustes esitatud juhistele, on tarnija deklaratsioon. Joonealuseid märkusi ei ole vaja uuesti esitada.

⁽¹⁾ — Kui tegemist on vaid mõne arves loetletud tootega, tuleb need selgesti tähistada ning lisada deklaratsiooni järgmine märkus selle tähistuse kohta: „..... mis on loetletud käesolevas arves ja tähistatud on toodetud”
— Kui kasutatakse muud dokumenti kui arvet või arve lisa (vt artikli 32 lõige 3), kasutatakse sõna „arve” asemel selle dokumendi nimetust.

⁽²⁾ Euroopa Liit, liikmesriik, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik või ÜMT. Kui nimetatud on majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik või ÜMT, tuleb nimetada ka Euroopa Liidu tolliasutus, kus hoitakse asjaomast (asjaomaseid) EUR.1 sertifikaati (sertifikaate), lisades selle sertifikaadi (nende sertifikaatide) numbri(d) ja võimaluse korral asjaomase tollideklaratsiooni numbri.

⁽³⁾ Koht ja kuupäev.

⁽⁴⁾ Nimi ja ametikoht ettevõttes.

⁽⁵⁾ Allkiri.

VIII liide

TARNIJA DEKLARATSIOON SOODUSPÄRITOLUSTAATUSETA TOODETE KOHTA

Mina, allakirjutanu, kinnitan, et käesolevas arves loetletud kaubad (1)

on toodetud (2)

ja sisaldavad järgmisi osi või materjale, millel ei ole majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigi, ÜMT ega Euroopa Liidu sooduspäritolustaatus:

..... (3) (4) (5)

.....

.....

..... (6)

Kohustun tolliasutustele lisaks esitama tõendavaid dokumente, kui seda nõutakse.

..... (7) (8)

..... (9)

Märkus

Eespool esitatud tekst, mille lüngad on täidetud vastavalt joonealustes märkustes esitatud juhiste, on tarnija deklaratsioon. Joonealuseid märkusi ei ole vaja uuesti esitada.

(1) — Kui tegemist on vaid mõne arves loetletud tootega, tuleb need selgesti tähistada ning lisada deklaratsiooni järgmine märkus selle tähistuse kohta: „....., mis on loetletud käesolevas arves ja tähistatud on toodetud”.

— Kui kasutatakse muud dokumenti kui arvet või arve lisa (vt artikli 32 lõige 3), kasutatakse sõna „arve” asemel selle dokumendi nimetust.

(2) Euroopa Liit, liikmesriik, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik või ÜMT.

(3) Igal juhul tuleb esitada toote kirjeldus. Kirjeldus peab olema piisav ja nii üksikasjalik, et oleks võimalik määrata kõnealuste toodete tariifset klassifikatsiooni.

(4) Tolliväärtus tuleb märkida üksnes juhul, kui seda nõutakse.

(5) Päritoluriik tuleb märkida üksnes juhul, kui seda nõutakse. Märkida tuleb sooduskohtlemist võimaldav päritolu, muu päritolu korral tuleb märkida „kolmas riik”.

(6) „ja seda on töödeldud järgmisel viisil [Euroopa Liidus], [liikmesriigis] [majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis] [ÜMTs] [...]”, ning lisatakse töötlemise kirjeldus, kui seda nõutakse.

(7) Koht ja kuupäev.

(8) Nimi ja ametikoht ettevõttes.

(9) Allkiri.

*IX liide***Teabesertifikaat**

1. Kasutada tuleb käesolevas lisas esitatud teabesertifikaadi vormi ning see trükitakse ühes või mitmes sellises ametlikus keeles, milles leping on koostatud, järgides seejuures eksportiva riigi või territooriumi õigusnorme. Teabesertifikaadid koostatakse ühes neist keeltest; käsitsi täitmisel kasutatakse tinti ja trükitähti. Teabesertifikaadile peab olema trükitud või muul viisil kantud järjekorranumber, mille järgi saab selle identifitseerida.
2. Teabesertifikaadi suurus on 210 × 297 mm, kusjuures kõrguse lubatud hälve on vahemikus + 8 kuni – 5 mm. Kasutada tuleb valget kirjapaberi mõõdus paberit, mis ei sisalda puidumassi ja mille kaal on vähemalt 25 g/m².
3. Riigi või territooriumi ametiasutused võivad jätta endale õiguse trükkida vormid ise või lasta need trükkida selleks volitatud trükikodadel. Viimasel juhul peab igal vormil olema viide sellisele volitusele. Igal vormil peab olema trükikoja nimi ja aadress või tunnusmärk, mille abil saab trükikoja identifitseerida.

1. Tarnija ⁽¹⁾		TEABESERTIFIKAAT, mis lihtsustab LIIKUMISSERTIFIKAADI väljaandmist sooduskaubanduses järgmiste partnerite vahel	
2. Kaubasaaja ⁽¹⁾		EUROOPA LIIT and ja ÜMTd	
3. Töötaja ⁽¹⁾		4. Riik, kus toimus töö või töötlemine	
6. Imporditolliasutus ⁽¹⁾		5. Ametkondlikuks kasutuseks	
7. Impordidokument ⁽²⁾ Vorm: nr Seeria: Kuupäev			
SIHTLIKMESRIIKI SAADETAVAD KAUBAD			
8. Märgistus, numbrid, kogused ja pakendi liik	9. Kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi rubriigi/alamrubriigi number (HS-i kood)	10. Kogus ⁽³⁾	
		11. Väärtus ⁽⁴⁾	
KASUTATUD IMPORTKAUBAD			
12. Kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi rubriigi/alamrubriigi number (HS-i kood)	13. Päritoluriik	14. Kogus ⁽³⁾	15. Väärtus ⁽²⁾ ⁽⁵⁾
16. Töötamise või töö kirjeldus			
17. Märkused			
18. TOLLI KINNITUS Deklaratsioon kinnitatud: <div style="text-align: center; border: 1px dotted black; border-radius: 50%; width: 100px; height: 100px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 10px auto;"> Ametlik pitser </div> Dokument: Vorm: nr Tolliasutus Kuupäev <i>(Allkiri)</i>		19. TARNIJA DEKLARATSIOON Mina, allakirjutanu, kinnitan, et käesolevas sertifikaadis esitatud teave on õige. (Koht) (Kuupäev) <i>(Allkiri)</i>	

JÄRELKONTROLLITAOTLUS	JÄRELKONTROLLI TULEMUS
Allakirjutanud tolliametnik nõuab käesoleva teabesertifikaadi ehtsuse ja õigsuse kontrollimist	Tehtud kontroll näitab, et käesolev sertifikaat ⁽¹⁾ a) on nimetatud tolliasutuse poolt välja antud ja selles sisalduv teave on õige ^(*) b) ei vasta ehtsuse ja õigsuse nõuetele (vaata lisatud märkusi) ^(*)
(Koht ja kuupäev)	(Koht ja kuupäev)
 <p>Ametlik tempel</p>	 <p>Ametlik tempel</p>
(Ametniku allkiri)	(Ametniku allkiri)
	(*) Mittevajalik maha tõmmata.

RISTVIITED

(1) Isiku või äriühingu nimi ja aadress.

(2) Vabatahtlik teave.

(3) Kg, hl, m³ või muu mõõtühik.

(4) Pakendit loetakse selles sisalduvate kaupade juurde kuuluvaks osaks. Seda sätet ei kohaldata siiski selliste pakendite suhtes, mis ei ole kõnealuse kaubaartikli pakendamisel tavapärased ja millel on eraldi võetuna praktiline väärtus, mis ei ole seotud selle kasutamisega pakendina.

(5) Väärtus tuleb märkida vastavalt päritolureegleid käsitlevatele sätetele.

X liide

ERANDI TAOTLEMISE VORM

1. VALMISTOOTE KAUBANDUSLIK KIRJELDUS 1.1. Tolliklassifikatsioon (HSi kood)	2. KASUTATUD PÄRITOLUSTAATUSETA MATERJALI KAUBANDUSLIK KIRJELDUS 2.1. Tolliklassifikatsioon (HSi kood)
3. EELDATAV AASTANE LIITU EKSPORTIMISE KOGUS (KAAL VÕI TÜKKIDE, MEETRITE VM ÜHIKUTE ARV)	4. LÕPPTOODETE VÄÄRTUS
5. PÄRITOLUSTAATUSETA MATERJALIDE VÄÄRTUS	6. PÄRITOLUSTAATUSETA MATERJALIDE PÄRITOLU
7. PÕHJUSED, MIKS LÕPPTOODE EI VASTA PÄRITOLUREEGLILE	8. TAOTLETAV ERANDI KOHALDAMISE AEG pp/kk/aaaa kuni pp/kk/aaaa
9. VÕIMALIKUD ARENGUSUUNAD, MILLE PUHUL KA OB VAJADUS ERANDI JÄRELE	10. TEAVE ETTEVÕTJA KOHTA Ettevõtte kapitali struktuur / Tehtud või tehtavate investeeringute suurus / Tööle võetud või tööle võetavate töötajate arv

XI liide

REGISTREERITUD EKSPORTIJAKS SAAMISE TAOTLUS

1. Eksportija nimi, täielik aadress ja riik (*mittekonfidentsiaalne*)

2. Kontaktandmed, sh telefoni- ja faksinumber ning e-posti aadress (*konfidentsiaalne*)

3. Tegevuse kirjeldus: kas teie põhitegevus on kaupade tootmine või nendega kauplemine (*mittekonfidentsiaalne*), vajaduse korral kirjeldage tööstuslikku tootmisportsessi (*konfidentsiaalne*).

4. Sooduskohtlemise tingimustele vastavate toodete indikatiivne kirjeldus, sh harmoneeritud süsteemi neljakohaliste rubriikide (või gruppide, kui kaubad kuuluvad harmoneeritud süsteemi rohkem kui kahekümnesse rubriiki) indikatiivne loend

5. Eksportija kohustus

Allakirjutanu kinnitab käesolevaga, et kõik andmed on õiged ja:

- tema varasemat luba ei ole tühistatud, või juhul, kui see on tühistatud, on ta lahendanud probleemid, mille tõttu luba tühistati;
- võtab kohustuse koostada päritolukinnitusi üksnes selliste kaupade puhul, mis vastavad sooduskohtlemise tingimustele ja mille puhul järgitakse käesolevas lisas esitatud päritolureegleid, millele kõnealused kaubad vastama peavad;
- võtab kohustuse säilitada sooduskohtlemise saamiseks vastavate toodete tootmise ja tarnimise kohta nõuetekohased kaubandusliku raamatupidamise dokumendid ning säilitada neid vähemalt kolm aastat alates aastast, mil päritolukinnitus koostati;
- võtab kohustuse nõustuda, et tema väljastatud päritolukinnitusi kontrollitakse, mis hõlmab raamatupidamisdokumentide kontrollimist ning komisjoni ja liikmesriikide ametiasutuste korraldatavaid kohapealseid kontrollkäike;
- võtab kohustuse taotleda enda eemaldamist registreeritud eksportijate registrist, kui ta enam ei täida käesoleva otsuse raames kaupade eksportimise tingimusi või ei kavatse enam selliseid kaupu eksportida.

.....
Koht, kuupäev ja volitatud allakirjutaja allkiri, ametinimetus ja/või tiitel

6. Eksportija eelneval konkreetsel ja teadlikul nõusolekul, et tema isikuandmed avaldatakse internetis

Käesolevaga on allakirjutanu teadlik, et tema esitatud teavet võib säilitada komisjoni andmebaasis ja et selle üksikasju võib avalikustada internetis, v.a teave, mis on käesoleval taotlusel märgitud konfidentsiaalsena. Ta nõustub, et kõnealune teave avalikustatakse internetis. Allakirjutanu võib loobuda nõusolekust avaldada kõnealune teave internetis, saates e-kirja, faksi või tavakirja järgmisel adressil:

.....
Koht, kuupäev ja volitatud allakirjutaja allkiri, ametinimetus ja/või tiitel

7. Lahter, mille täidab valitsusasutus

Taotlus on registreeritud järgmise numbri all:

Registreerimisnumber

Registreerimiskuupäev

Kehtib alates

Allkiri ja pitser

Tähelepanuks taotlejale: juhime Teie tähelepanu sellele, et andmed mäkega „mittekonfidentsiaalne“ kantakse üldkasutatavasse andmebaasi; andmed mäkega „konfidentsiaalne“ on kättesaadavad pädevatele valitsusasutustele ning liidu ja selle liikmesriikide pädevatele asutustele.

XII liide

PÄRITOLUKINNITUS

Koostatakse mis tahes äridokumendil, millel on näidatud eksportija ja kaubasaadetise vastuvõtja nimi ja täielik aadress ning kaupade kirjeldus ja väljastamiskuupäev ⁽¹⁾.

Prantsuskeelne tekst

L'exportateur (Numéro d'exportateur enregistré – excepté lorsque la valeur des produits originaires contenus dans l'envoi est inférieure à eurot 10 000 ⁽²⁾) des produits couverts par le présent document déclare que, sauf indication claire du contraire, ces produits ont l'origine préférentielle ... ⁽³⁾ au sens des règles d'origine de la Décision d'association des pays et territoires d'outre-mer et que le critère d'origine satisfait est ... ⁽⁴⁾

Ingliskeelne tekst

The exporter (Number of Registered Exporter – unless the value of the consigned originating products does not exceed eurot 10 000 ⁽²⁾) of the products covered by this document declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of ... preferential origin ⁽³⁾ according to rules of origin of the Decision on the association of the overseas countries and territories and that the origin criterion met is ... ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Kui päritolukinnitus asendab käesoleva lisa artikli 48 kohaselt mõnda teist päritolukinnitust, märgitakse see ära alati koos originaalkinnituse väljastamiskuupäevaga.

⁽²⁾ Kui päritolukinnitus asendab teist päritolukinnitust, kirjutab sellise kinnitusega hõlmatud kaupade järgmine valdaja päritolukinnitusele oma nime ja täieliku aadressi ning seejärel märgib: „acting on the basis of the statement on origin made out by [name and full address of the exporter in the OCTs], registered under the following number [Number of Registered Exporter of the exporter in the OCTs]”.

⁽³⁾ Tuleb märkida toodete päritoluriiki. Kui päritolukinnitus on täielikult või osaliselt seotud toodetega, mis pärinevad Ceutast või Melillast käesoleva lisa artikli 62 tähenduses, peab eksportija need selgelt eristama tähistega „CM” sellisel dokumendil, mille alusel kinnitus koostatakse.

⁽⁴⁾ Täielikult saadud toote puhul tuleb märkida täht „P”; piisava töö või töötuse läbinud toodete puhul tuleb märkida täht „W”, selle järele kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi (harmoneeritud süsteemi) kohase eksporditava toote rubriigi neljakohaline kood (nt „W” 9618); vajaduse korral asendatakse eespool mainitud tähis ühe järgmise tähistega: „EU cumulation”, „OCTs cumulation”, „cumulation with EPA country”, „extended cumulation with country x” või „Cumul UE”, „cumul PTOM”, „cumul avec pays APE”, „cumul étendu avec le pays x”.

XIII liide

Materjalid, mille suhtes käesoleva lisa artiklis 8 osutatud päritolu kumulatsiooni sätteid ei kohaldata kuni 1. oktoobrini 2015

HS-kood/CN-kood	Kirjeldus
1701	Roosuhkur ja peedisuhkur ning keemiliselt puhas sahharoos tahkel kujul
1702	Muud suhkrud, sh keemiliselt puhas laktoos, maltoos, glükoos ja fruktoos, tahkel kujul; maitse- ja värvainelisanditeta suhkruisürupid; tehismesi, naturaalse meega segatud või segamata; karamell.
ex 1704 90, mis vastab koodile 1704 90 99	Suhkrukondiitritooteid, mis ei sisalda kakaod (v.a närimiskumm; lagritsaekstrakt sahharoosisisaldusega üle 10 % massist, kuid muude lisaaineteta; valge šokolaad; kondiitritooteid, k.a martsipan, kontaktpakendites netomassiga vähemalt 1 kg; kurgupastillid ja kõhakompvekid; suhkrukatttega (paneeritud) tooted; kummikompekid, marmelaad, sefiir, pastilaa; keedetud maiustused; iirised; karamellid jms maiustused; pressitud tabletid)
ex 1806 10, mis vastab koodile 1806 10 30	Kakaopulber, mis sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invertisuhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükoosi vähemalt 65 %, kuid alla 80 % massist
ex 1806 10, mis vastab koodile 1806 10 90	Kakaopulber, mis sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invertisuhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükoosi vähemalt 80 % massist
ex 1806 20, mis vastab koodile 1806 20 95	Kakaod sisaldavad tooted plokkide, tahvlite või batoonidena massiga üle 2 kg või vedelal kujul, pastana, pulbrina, graanulitena või muul kujul, mahutis või kontaktpakendis massiga üle 2 kg (v.a kakaovõi, tooted, mis sisaldavad kakaovõid vähemalt 18 % massist või kakaovõid ja piimarasva kokku vähemalt 25 % massist; piimašokolaadi graanulid; šokolaadiglasuur; šokolaad ja šokolaaditooted; suhkrukondiitritooteid ja suhkruasendajatega valmistatud asendustooted, mis sisaldavad kakaod; kakaovõid; kakaod sisaldavad tooted jookide valmistamiseks)
ex 1901 90, mis vastab koodile 1901 90 99	Jäme- ja peenjahust, tangudest, tärklisest või linnaseekstraktist valmistatud mujal nimetamata toiduained, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad seda alla 40 % massist, arvestatuna täiesti rasvavabalt; mujal nimetamata toiduained rubriikidesse 0401–0404 kuuluvatest kaupadest, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad kakaod alla 5 % massist, arvestatuna täiesti rasvavabalt (v.a toiduained, mis ei sisalda piimarasva, sahharoosi (sh invertisuhkrut), isoglükoosi, glükoosi ega tärklisest või sisaldavad piimarasva alla 1,5 %, sahharoosi (sh invertisuhkrut) või isoglükoosi alla 5 % ning glükoosi või tärklisest alla 5 %; pulbrilised toiduained rubriikide 0401–0404 toodetest; jaemüügiks pakendatud imikutoidud; segud ja taigad rubriigi 1905 pagaritoodete valmistamiseks)
ex 2101 12, mis vastab koodile 2101 12 98	Kohvist valmistatud tooted (v.a kohviekstraktid, -essentsid ja -konsentraadid ning nendest valmistatud tooted)
ex 2101 20, mis vastab koodile 2101 20 98	Teest või matest valmistatud tooted (v.a tee- või mateekstraktid, -essentsid ja -konsentraadid ning nendest valmistatud tooted)
ex 2106 90, mis vastab koodile 2106 90 59	Lõhna- ja maitseainelisandiga või värvilisandiga suhkruisürupid (v.a isoglükoosisiirup, laktoosisiirup, glükoosisiirup ja maltodekstriinisiirup)
ex 2106 90, mis vastab koodile 2106 90 98	Mujal nimetamata toiduvalmistised (v.a valgukonsentraadid ja tektureeritud valkained; alkohooltoodete segud (v.a lõhnaainetel põhinevad), mida kasutatakse jookide valmistamiseks; lõhna- ja maitseainelisandiga või värvilisandiga suhkruisürupid; valmistised, mis sisaldavad piimarasvu vähemalt 1,5 % või sahharoosi, isoglükoosi, glükoosi või tärklisest vähemalt 5 %)
ex 3302 10, mis vastab koodile 3302 10 29	Lõhnaainete baasil valmistised, mis sisaldavad kõiki joogi aroomiaineid ja mille tegelik alkoholisisaldus ei ületa 0,5 % mahust, kasutamiseks jookide tootmisel (v.a valmistised, mis sisaldavad piimarasvu vähemalt 1,5 % või sahharoosi, isoglükoosi, glükoosi või tärklisest vähemalt 5 %)

VII LISA

SOODUSTUSTE AJUTINE TÜHISTAMINE

Artikkel 1

Soodustuste tühistamise põhimõtted

1. Järgmistel põhjustel võidakse ajutiselt tühistada käesoleva otsuse artiklis 43 sätestatud sooduskorra kohaldamine teatavate või kõikide ÜMTst pärit toodete suhtes:

- a) pettus;
 - b) eeskirjade eiramine või toodete päritolureeglite ja nendega seoses kehtestatud korra pidev mittetäitmine või nende täitmise mittetagamine;
 - c) käesoleva otsuse artiklite 43–49 sätete rakendamiseks ja nende täitmise kontrolliks käesoleva artikli lõikes 2 ning VI lisa V jaotises osutatud halduskoostööst keeldumine.
2. Lõikes 1 nimetatud halduskoostöö tegemisel ÜMT muu hulgas:
- a) teatab komisjonile ja ajakohastab päritolureeglite rakendamiseks ja nende järgimise kontrolliks vajalikud andmed;
 - b) abistab liitu, tehes liikmesriikide tolliasutuste taotlusel kauba päritolutoendite järelkontrolli, ning teatab tulemused õigeaegselt;
 - c) teeb või korraldab asjakohaseid uurimisi päritolureeglite rikkumise tuvastamiseks ja vältimiseks;
 - d) abistab liitu, võimaldades komisjonil kooskõlastatult ja tihedas koostöös liikmesriikide pädevate asutustega täita oma territooriumil liidu uurimisi, et kontrollida dokumentide autentsust või artiklis 43 osutatud korra lubamiseks vajalike andmete täpsust;
 - e) täidab VI lisa artiklite 7–10 tähenduses päritolu kumulatsiooni reegleid või tagab nende täitmise;
 - f) abistab liitu toimingute kontrollimisel, kui võib eeldada päritoluga seotud pettust. Pettust võib eeldada juhul, kui nende toodete import, millele on kehtestatud käesolevas otsuses sätestatud sooduskord, oluliselt ületab ÜMT tavalist eksportitaset.

Artikkel 2

Sooduskorra tühistamine

1. Kui komisjon leiab, et käesoleva lisa artikli 1 lõigetes 1 ja 2 nimetatud põhjustel on ajutise peatamise õigustamiseks piisavalt tõendeid, võib ta käesoleva otsusega kehtestatud sooduskorra soodustatud riigist pärinevate kõigi või teatud toodete suhtes tühistada, tingimusel et ta on eelnevalt:

- a) käesoleva lisa artikli 3 lõikes 2 osutatud korras pidanud nõu VIII lisa artiklis 10 osutatud komiteega;
- b) pöördunud liikmesriikide poole, et need võtaksid tarvitusele ettevaatusabinõud, mis on vajalikud liidu finantshuve kaitseks ja/või selle tagamiseks, et soodustatud riik täidab oma kohustusi, ning
- c) avaldanud *Euroopa Liidu Teatajas* teadaande, et esineb põhjendatud kahtlustusi selle kohta, kuidas asjaomane soodustatud riik kohaldab sooduskorda ja/või täidab oma kohustusi, mis võib muuta küsitavaks asjaomase riigi õiguse rakendada käesoleva otsusega kehtestatud sooduskorda.

Komisjon teatab asjaomasele ÜMT-le igast käesoleva lõikega kooskõlas tehtud otsusest enne selle jõustumist. Komisjon teavitab ka VIII lisa artiklis 10 osutatud komiteed.

2. Ajutine peatamine ei kesta kauem kui kuus kuud. Tühistamisaja lõppedes otsustab komisjon pärast VIII lisa artiklis 10 osutatud komitee teavitamist ajutise tühistamise lõpetada või seda pikendada käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud korra kohaselt.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile kogu asjakohase teabe, mis võib õigustada soodustuste tühistamist, tühistamise pikendamist või selle lõpetamist.

Artikkel 3

Komiteemenetlus

1. Käesoleva lisa artikli 2 rakendamisel abistab komisjoni VIII lisa artiklis 10 osutatud komitee.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

VIII LISA

KAITSE- JA JÄRELEVALVEKORD

Artikkel 1

Järelevalve- ja kaitsemeetmetega seonduvad mõisted

Järelevalve- ja kaitsemeetmeid silmas pidades on käesoleva lisa artiklites 2–10:

- a) „samasugune toode” – toode, mis on vaatlusaluse tootega identne, nimelt täiesti sarnane, või sellise toote puudumisel muu toode, mis ei ole vaatlusaluse tootega küll täiesti sarnane, kuid on omadustelt väga sarnane;
- b) „huvitatud isikud” – isikud, kes on seotud käesoleva lisa artikli 2 lõikes 1 nimetatud importtoote ning samasuguse või otseselt konkureeriva toote tootmise, levitamise ja/või müügist;
- c) „tõsised raskused” – liidu tootjate majandusliku ja/või rahalise olukorra halvenemine.

Artikkel 2

Kaitsemeetmete põhimõtted

1. Kui käesoleva otsuse artiklis 43 osutatud mis tahes sooduskorra alusel ÜMTst pärit toodet imporditakse kogustes ja/või hindadega, mis põhjustavad või ähvardavad põhjustada tõsiseid raskusi samasuguste või otseselt konkureerivate toodete tootjatele liidus, võidakse vastavalt järgmistele sätetele võtta vajalikke kaitsemeetmeid.

2. Lõike 1 rakendamisel eelistatakse selliseid meetmeid, mis häirivad assotsieerimist kõige vähem. Need meetmed ei tohi olla ulatuslikumad, kui on tekkinud raskuste lahendamiseks tingimata vaja. Meetmed ei tohi olla ulatuslikumad kui käesoleva otsuse kohase soodusrežiimi lõpetamine.

3. Kaitsemeetmete võtmisel ja muutmisel pööratakse erilist tähelepanu asjaomaste ÜMTde huvidele.

Artikkel 3

Menetluse algatamine

1. Kui käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimuste täitmise kohta on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, uurib komisjon, kas tuleks võtta kaitsemeetmeid.

2. Uurimine algatatakse liikmesriigi, mis tahes juriidilise isiku, ELi tootjate huve esindava mis tahes ühenduse (millel ei ole

juriidilise isiku staatust) taotlusel või komisjoni enda initsiatiivil, kui komisjon leiab, et uurimise algatamiseks on olemas piisavad, käesoleva lisa artiklis 2 osutatud teguritel põhinevad esmapilgul usutavad tõendid. Uurimise algatamise taotlus sisaldab tõendeid selle kohta, et käesoleva lisa artiklis 2 nimetatud tingimused kaitsemeetmete kasutuselevõtmiseks on täidetud. Taotlus esitatakse komisjonile. Komisjon uurib võimalikult põhjalikult taotluses esitatud tõendite täpsust ja adekvaatsust, et kindlaks määrata, kas uurimise algatamiseks on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid.

3. Kui selgub, et menetluse algatamiseks on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, avaldab komisjon *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate. Menetlus algatatakse ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist lõike 2 alusel. Kui uurimine algatatakse, esitatakse teates kõik vajalikud üksikasjad menetluse ja tähtaegade, sh Euroopa Komisjoni kaubanduse peadirektoraadi ärakuulamise eest vastutava ametniku poole pöördumise võimaluse kohta.

4. Uurimise eeskirjad ja kord ette nähtud käesoleva lisa artikliga 4.

5. ÜMTde ametiasutuste taotlusel korraldatakse käesoleva otsuse artiklis 14 nimetatud kolmepoolne konsulteerimine, ilma et see piiraks käesolevas artiklis esitatud tähtaegade kohaldamist. Kolmepoolse konsulteerimise tulemused tehakse teatavaks nõuandekomiteele.

Artikkel 4

Uurimine

1. Pärast menetluse algatamist alustab komisjon uurimist. Lõikes 3 sätestatud ajavahemik algab päevast, mil otsus uurimise algatamise kohta avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Komisjon võib paluda liikmesriikidel esitada teavet ja liikmesriigid teevad kõik vajaliku, et seda palvet täita. Kui kõnealune teave pakub üldist huvi ega ole konfidentsiaalne käesoleva lisa artikli 9 tähenduses, lisatakse see lõikega 8 ette nähtud mittekonfidentsiaalsete dokumentide hulka.

3. Uurimine viiakse lõpule kaheistkümnelt kuu jooksul alates selle algatamisest.

4. Komisjon hangib kogu teabe, mida ta peab vajalikuks, et teha vastavalt vajadusele otsus käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimuste kohta, ja püüab seda teavet kontrollida, kui ta seda asjakohaseks peab.

5. Uurimise käigus hindab komisjon objektiivseid ja koguse-
liselt mõõdetavaid tegureid, mis võivad mõjutada liidu majan-
dusvaldkonna olukorda, eelkõige turuosa, müügimahu
muutused, tootmisaht, tootmisvõimsus, tootlikkus, tootmis-
võimsuse kasutamine, kasum ja kahjum ning tööhõive. See
loetelu ei ole ammendav ja komisjon võib arvesse võtta ka
muid tegureid.

6. Endast *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teates sätestatud
tähtaja jooksul teatanud huvitatud isikud ja asjaomase ÜMT
esindajad võivad kirjaliku taotluse alusel tutvuda kogu teabega,
mis on seoses uurimisega komisjoni valdusesse antud (välja
arvatud liidu või liikmesriikide ametivõimude koostatud asutu-
sesisesed dokumendid), juhul kui see teave on nende huvide
kaitsmiseks oluline ega ole konfidentsiaalne käesoleva lisa artikli
9 tähenduses ning kui komisjon seda uurimisel kasutab. Endast
teatanud huvitatud isikud võivad edastada komisjonile oma
seisukohad kõnealuse teabe kohta. Neid seisukohti arvestatakse
juhul, kui need on tõendatud piisavate esmapilgul usutavate
tõenditega.

7. Komisjon tagab, et kõik uurimiseks vajalikud andmed ja
kogu statistika on kättesaadav, mõistetav, läbipaistev ja kontrol-
litav.

8. Komisjon kuulab huvitatud isikud ära eelkõige juhul, kui
nad on *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teates ette nähtud aja
jooksul ära kuulamist kirjalikult taotlenud ja tõestanud, et
uurimise tulemused tõenäoliselt mõjutavad neid ja et neil on
suuliste selgituste andmiseks erilised põhjused. Komisjon kuulab
sellised isikud täiendavalt ära, kui neil on uute selgituste andmi-
seks erilised põhjused.

9. Kui teavet ei esitata komisjoni kehtestatud tähtaja jooksul
või kui uurimist oluliselt takistatakse, võidakse järeldused teha
kättesaadavate faktide põhjal. Kui komisjon leiab, et mõni huvi-
tatud isik või kolmas isik on talle esitanud väärta või eksitava
teabe, jätab ta selle teabe arvesse võtmata ja võib kasutada
kättesaadavaid fakte.

10. Komisjon teatab asjaomasele ÜMT-le kirjalikult uurimise
algatamisest.

Artikkel 5

Eelneva järelevalve meetmed

1. Käesoleva otsuse artiklis 43 osutatud ÜMTdest pärit
toodete suhtes võib teostada erijärelevalvet.

2. Komisjon võtab eelneva järelevalve meetmed vastu vasta-
valt käesoleva lisa artiklis 10 osutatud nõuandemenetlusele.

3. Eelneva järelevalve meetmed on tähtajalised. Kui ei ole
sätestatud teisiti, kaotavad need kehtivuse meetmete kehtesta-
mise esimesele kuuekuulisele ajavahemikule järgneva kuuekuu-
lise ajavahemiku järel.

4. Komisjon ja ÜMTde pädevad ametiasutused tagavad järe-
levalvemeetmete tõhususe, võttes kasutusele VI ja VII lisas sätes-
tatud halduskoostöö meetodid.

Artikkel 6

Ajutiste kaitsemeetmete kehtestamine

1. Nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kus
liidu tootjate majandusliku ja/või finantsolukorra halvenemist
oleks raske heastada, võidakse kehtestada ajutisi meetmeid.
Ajutisi meetmeid ei kohaldata kauem kui 200 päeva. Komisjon
võtab ajutised meetmed vastu vastavalt käesoleva lisa artiklis 10
osutatud nõuandemenetlusele. Hädavajaduse korral võtab
komisjon kohe rakendatavad ajutised meetmed vastu vastavalt
käesoleva lisa artiklis 10 osutatud nõuandemenetlusele.

2. Kui ajutised kaitsemeetmed tunnistatakse kehtetuks, sest
uurimise käigus selgub, et artiklis 2 sätestatud tingimused on
täitmata, makstakse kõik nende ajutiste meetmete kohaselt sisse
nõutud tollimaksud automaatselt tagasi.

Artikkel 7

Lõplike meetmete kehtestamine

1. Kui lõpptulemusena välja selgitatud faktide põhjal tehakse
kindlaks, et artiklis 2 sätestatud tingimused ei ole täidetud,
võtab komisjon vastavalt artiklis 4 osutatud kontrollimenetlu-
sele vastu otsuse uurimise ja menetluse lõpetamise kohta.
Kaitstes nõuetekohaselt konfidentsiaalset teavet artikli 9 tähen-
duses, avalikustab komisjon aruande, milles ta esitab oma
uurimise tulemused ja põhjendatud järeldused, milleni on ta
jõudnud kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslaste küsimuste
suhtes.

2. Kui lõpptulemusena välja selgitatud faktide põhjal tehakse
kindlaks, et artiklis 2 sätestatud tingimused on täidetud, võtab
komisjon vastavalt käesoleva lisa artiklis 4 osutatud kontrolli-
menetlusele vastu otsuse lõplike kaitsemeetmete kehtestamise
kohta. Kaitstes nõuetekohaselt konfidentsiaalset teavet artikli 9
tähenduses, avalikustab komisjon aruande, mis sisaldab kokku-
võtet otsustamisega seotud olulistest faktidest ja kaalutlustest,
ning teavitab ÜMT ametiasutusi viivitamatult otsusest võtta vaja-
likud kaitsemeetmed.

Artikkel 8

Kaitsemeetmete kestus ja läbivaatamine

1. Kaitsemeede kehtib ainult niikaua kui vaja, et märgatavat
kahju ära hoida või heastada ja kohanemisele kaasa aidata. See
tähtaeg ei tohi ületada kolme aastat, välja arvatud juhul, kui seda
pikendatakse lõike 2 kohaselt.

2. Kaitsemeetme esialgse kohaldamise tähtaega võib erandkorras pikendada kuni kahe aasta võrra, kui on kindlaks tehtud, et kaitsemeetet on endiselt vaja tõsiste raskuste vältimiseks või kõrvaldamiseks.

3. Lõike 2 kohasele pikendamisele peab eelnema uurimine, mida taotleb liikmesriik, liidu tootmisharu esindav juriidiline isik või selline ühing, mis ei ole juriidiline isik, või komisjon omal algatusel, kui on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, et kaitsemeede on endiselt vajalik.

4. Teade uurimise algatamise kohta avaldatakse artikli 4 kohaselt ja kaitsemeede kehtib kuni uurimise tulemuste selgumiseni. Uurimine korraldatakse ja käesoleva artikli lõike 2 kohane pikendamist käsitlev otsus tehakse kooskõlas artiklitega 6 ja 7.

Artikkel 9

Konfidentsiaalsus

1. Käesoleva otsuse alusel saadud teavet kasutatakse ainult selleks, milleks seda nõuti. Käesoleva otsuse alusel saadud mis tahes teavet, mis on oma loomult konfidentsiaalne või mis on esitatud konfidentsiaalsena, ei avalikustata ilma selle teabe andja loata.

2. Igas konfidentsiaalsustaotluses märgitakse põhjus, miks teave on konfidentsiaalne. Kui teabe andja ei soovi teavet avalikustada ega luba seda üldises või kokkuvõtlikus vormis avaldada ning kui ilmneb, et konfidentsiaalsustaotlus ei ole põhjendatud, võib kõnealuse teabe jätta arvesse võtmata.

3. Teavet peetakse igal juhul konfidentsiaalseks, kui on tõenäoline, et selle avaldamisel on teabe andjale või sellise teabe allikale märkimisväärselt ebasoodne mõju.

4. Lõigete 1–4 kohaldamine ei piira liidu asutusi osutamast üldisele teabele ja eelkõige käesoleva otsuse alusel tehtud otsuste põhjustele. Need asutused peavad siiski arvesse võtma asjaomaste füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustatud huve, et nende ärisaladusi ei avaldataks.

Artikkel 10

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee, mis on asutatud nõukogu määruse (EÜ) nr 260/2009⁽¹⁾ artikli 4 lõike 1 alusel. See komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

4. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes nimetatud määruse artikliga 4.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 260/2009 impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 84, 31.3.2009, lk 1).